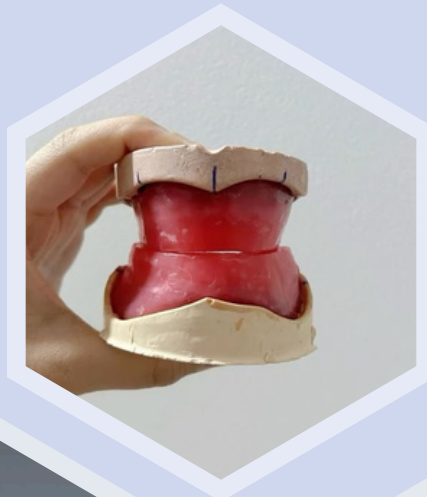

คู่มือปฏิบัติงาน

เรื่อง การช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก (COMPLETE DENTURE)
คลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม
คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
สำหรับผู้ช่วยทันตแพทย์

กาญจนา โสหล้า
ผู้ช่วยทันตแพทย์ ปฏิบัติงาน

คลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม
คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คู่มือปฏิบัติงาน

เรื่อง

การช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก (COMPLETE DENTURE)
คลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำหรับผู้ช่วยทันตแพทย์

โดย

นางสาวกาญจนา โสหล้า

ผู้ช่วยทันตแพทย์ ปฏิบัติงาน

คลินิกทันตกรรมรวม 1

โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คำนำ

การจัดทำคู่มือปฏิบัติงานเรื่อง การช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก (Complete Denture) ฉบับนี้เกิดจากกระบวนการทำงานในการปฏิบัติงานทางทันตกรรมประดิษฐ์ที่ต้องใช้ทักษะ ความรู้ ความสามารถ ตามหลักวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นคู่มือปฏิบัติงานสำหรับผู้ช่วยทันตแพทย์ และผู้สนใจในคลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น บางครั้งเป็นปัญหาเกี่ยวกับการช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก ต้องมีการทบทวนขั้นตอนต่าง ๆ ในการช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก

ผู้เขียนได้จัดทำคู่มือปฏิบัติงานเรื่อง การช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก นี้ขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน บุคลากรสามารถปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้ป่วยมีความปลอดภัยสูงสุด และเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในบทบาทของผู้ช่วยทันตแพทย์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประกอบด้วยเนื้อหา การจัดเตรียมเก้าอี้ทำฟัน การเตรียมผู้ป่วย การเตรียมเครื่องมือวัสดุ และอุปกรณ์ การเตรียมความพร้อมในการช่วยงานทันตแพทย์ในขั้นตอนต่าง ๆ การจัดการหลังการรักษาทางทันตกรรม และการประเมินผลการปฏิบัติของคลินิกทันตกรรมรวม 1 ของผู้ช่วยทันตแพทย์คลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ทันตแพทย์หญิงธิดารัตน์ อังวรารวงศ์ อาจารย์ทันตแพทย์ สาขาวิชาทันตกรรมประดิษฐ์ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานฉบับนี้ ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือปฏิบัติงานฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ช่วยทันตแพทย์และผู้สนใจศึกษาทุกท่าน ท้ายสุดนี้หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้ด้วยความเต็มใจ และจักนำไปแก้ไขในโอกาสต่อไป

นางสาวกาญจนา โสหล้า
ผู้ช่วยทันตแพทย์ ปฏิบัติงาน

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญภาพ	ค
สารบัญภาพ (ต่อ)	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมา ความจำเป็น และความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 ประโยชน์ที่ได้รับ	2
1.4 ขอบเขตข้อจำกัด	2
1.5 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง	3
บทที่ 2 โครงสร้างองค์กร และบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ	
2.1 ประวัติความเป็นมาคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	4
2.2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม เป้าหมาย เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์	5
2.3 โครงสร้างองค์กร	7
2.4 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ	11
บทที่ 3 หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงาน	
3.1 หลักการและแนวทางการปฏิบัติงาน	17
3.2 จรรยาบรรณวิชาชีพ	50
3.3 หลักการปฏิบัติงาน PDCA	51
3.4 แนวคิด/ทฤษฎีหรือผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	53
บทที่ 4 เทคนิคและขั้นตอนการปฏิบัติงาน	
4.1 มาตรฐานการปฏิบัติงาน	56
4.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	58
4.3 วิธีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน	81
4.4 คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน	82
บทที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ	
5.1 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ	84
5.2 แนวทางและข้อเสนอแนะ	86

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 โครงสร้างคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	7
ภาพที่ 2 โครงสร้างการบริหารงานของโรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์	8
ภาพที่ 3 โครงสร้างการอัตรากำลัง โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	9
ภาพที่ 4 โครงสร้างหน่วยงานคลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	10
ภาพที่ 5 ขั้นตอนการล้างมือ	27
ภาพที่ 6 การใส่หมวกที่ถูกต้อง	28
ภาพที่ 7 ตรวจสอบความกระชับขอบสายรัด	28
ภาพที่ 8 ตรวจสอบการมองเห็น	29
ภาพที่ 9 การสวมเสื้อคลุม	29
ภาพที่ 10 การสวมถุงมือ	29
ภาพที่ 11 การสวมชุดป้องกันร่างกาย	30
ภาพที่ 12 การทำความสะอาดเก้าอี้ทำฟัน	30
ภาพที่ 13 การตรวจสอบเก้าอี้ทำฟัน	30
ภาพที่ 14 ชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์พื้นฐาน	31
ภาพที่ 15 เครื่องมือและวัสดุ อุปกรณ์ในการพิมพ์ปากเพื่อเทหล่อแบบศึกษา	32
ภาพที่ 16 ถาดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคล (Individual tray)	33
ภาพที่ 17 กล่องกันฟุ้ง	34
ภาพที่ 18 เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ในการปั้นแต่งขอบถาดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคล	34
ภาพที่ 19 วัสดุ และอุปกรณ์พิมพ์ปากขั้นสุดท้าย	34
ภาพที่ 20 ชิ้นงานลองแต่งกัด	35
ภาพที่ 21 เครื่องมือและวัสดุ อุปกรณ์ สำหรับลองแต่งกัด	36
ภาพที่ 22 วัสดุบันทึกการสบฟัน	36
ภาพที่ 23 แผงเทียบสีฟันและกระจกส่องหน้าใช้สำหรับเลือกฟัน	36
ภาพที่ 24 ชิ้นงานเรียงฟัน	37

สารบัญภาพ(ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 25 เครื่องมือ และวัสดุ อุปกรณ์เรียงฟัน	37
ภาพที่ 26 ชิ้นงานฟันเทียมทั้งปาก	38
ภาพที่ 27 เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ ใส่ฟันเทียมทั้งปาก	38
ภาพที่ 28 แสดงการใส่ฟันเทียมทั้งปาก	39
ภาพที่ 29 เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ เช็คฟันเทียมทั้งปาก	39
ภาพที่ 30 แสดงการเตรียมผู้ป่วยนั่งเก้าอี้ทำฟัน	40
ภาพที่ 31 ทันตแพทย์ปฏิบัติงาน	40
ภาพที่ 32 ทันตแพทย์พิมพ์ปากผู้ป่วย	42
ภาพที่ 33 รอยพิมพ์ปาก	42
ภาพที่ 34 แบบจำลองฟัน (Study Cast)	42
ภาพที่ 35 ถาดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคลที่ปรับแต่งขอบ	43
ภาพที่ 36 รอยพิมพ์ขั้นสุดท้าย	43
ภาพที่ 37 บันทึกการสบฟัน	45
ภาพที่ 38 การใส่ฟันเทียมทั้งปาก	49

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา ความจำเป็น และ ความสำคัญ

คณะทันตแพทยศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนงาน สังกัด มหาวิทยาลัยขอนแก่น (มาตรา 7 มาตรา 9 และ มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558) โดยมีพันธกิจในการผลิตบัณฑิตที่มี คุณภาพและได้มาตรฐาน การสร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพระดับนานาชาติ การให้บริการวิชาการและ วิชาชีพทันตกรรมแก่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการ สืบสานประเพณี และทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรม และการบริหารจัดการและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ดีเพื่อให้เกิดบรรยากาศการ ทำงานที่มีความสุข (ข้อมูลจากงานนโยบายและแผน คณะทันตแพทยศาสตร์ เมื่อพฤศจิกายน 2561) โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นหน่วยงานในสังกัด คณะทันตแพทยศาสตร์ มีระบบการบริหารงานเทียบเท่าสาขาวิชาโรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็น สถานที่ให้บริการ บำบัดรักษาพยาบาลด้านทันตกรรม ทั้งด้านการส่งเสริม ป้องกัน ฟันฟูเกี่ยวกับปัญหา ทางด้านสุขภาพช่องปาก และเป็นสถานฝึกอบรมวิจัย การปฏิบัติงานของทันตแพทย์ นักศึกษาทันตแพทย์และ นักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์รวมทั้งบุคลากรทางทันตสาธารณสุขเพื่ออำนวยความสะดวก และการบริการรักษา ประกอบด้วยงาน อำนวยความสะดวกโรงพยาบาล งานส่งเสริมการบริการวิชาการแก่สังคม ชุมชนและงานบริการ รักษาพยาบาลซึ่งมี คลินิกทันตกรรมพิเศษ คลินิกการเรียนการสอน หน่วยผู้ป่วยในและห้องผ่าตัด หน่วยทันตกรรม ผู้ป่วยนอก และบำบัดฉุกเฉิน

โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นสถานที่ให้บริการ บำบัดรักษาพยาบาลด้านทันตกรรม ทั้งด้านการส่งเสริม ป้องกัน ฟันฟูเกี่ยวกับปัญหาทางด้านสุขภาพช่อง ปาก และเป็นสถานฝึกอบรมวิจัย การปฏิบัติงานของทันตแพทย์ นักศึกษาทันตแพทย์ และนักเรียนผู้ช่วย ทันตแพทย์ รวมทั้งบุคลากรทางทันตสาธารณสุขเพื่ออำนวยความสะดวก และการบริการรักษา ประกอบด้วยงาน อำนวยความสะดวกโรงพยาบาล งานส่งเสริมการบริการวิชาการแก่สังคม ชุมชน และงานบริการรักษาพยาบาลซึ่งมี คลินิกทันตกรรมพิเศษ คลินิกการเรียนการสอน หน่วยผู้ป่วยในและห้องผ่าตัด หน่วยทันตกรรมผู้ป่วยนอก และบำบัดฉุกเฉิน

คลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็น สถานที่ให้บริการด้านการดูแล รักษาพยาบาลผู้ป่วยทางทันตกรรม สนับสนุนการเรียนการสอนรายวิชา ปฏิบัติการคลินิก เป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติสำหรับนักศึกษาทันตแพทย์ ชั้นปีที่ 4 ชั้นปีที่ 5 และชั้นปีที่ 6 ใน รายวิชาทันตกรรมประดิษฐ์ซึ่งประกอบด้วย งานฟันเทียมติดแน่น งานฟันเทียมถอดได้บางส่วน และงาน ฟันเทียมถอดได้ทั้งปาก ภายใต้การควบคุมกำกับดูแลของอาจารย์ทันตแพทย์ในสาขาวิชาทันตกรรม ประดิษฐ์ โดยคำนึงถึงการรักษาที่ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัย และผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ ซึ่งคลินิก ทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ผ่านการรับรอง คุณภาพมาตรฐานสถานพยาบาล (Hospital Accreditation: HA) ชั้น 3 และได้มีการขับเคลื่อน

กระบวนการคุณภาพสถานพยาบาลขั้นก้าวหน้า (Advanced HA: A-HA) ต่อไป ซึ่งการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) คลินิกทันตกรรมรวม 1 ได้มีการปรับปรุงสถานที่ปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นการบริการทางทันตกรรมที่มีความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ โดยใช้ระบบควบคุมระบบแรงดันอากาศเพื่อให้เกิดความปลอดภัย และความสะอาด โดยการลงปฏิบัติงานของอาจารย์ทันตแพทย์ นักศึกษาทันตแพทย์ และผู้รับบริการ รวมถึงเจ้าหน้าที่ประจำคลินิกทันตกรรมรวม 1 ตลอดจนการควบคุม ดูแลเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ทางทันตกรรม ให้เพียงพอและพร้อมใช้งาน

จากความเป็นมา ความจำเป็น ความสำคัญ และปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการดังกล่าวในฐานะผู้ช่วยทันตแพทย์ ระดับปฏิบัติงาน จึงสนใจที่จะเขียนคู่มือเกี่ยวกับการช่วยทันตแพทย์ในงานทำฟันเทียมทั้งปาก คลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำหรับผู้ช่วยทันตแพทย์เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยกล่าวถึง การเตรียมตัวบุคลากร การเตรียมเก้าอี้ทำฟัน การเตรียมเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ การเตรียมตัวผู้ป่วย การเตรียมตัวช่วยงาน การจัดการหลังการรักษาทางทันตกรรม และการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานช่วยงานทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก คลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2) เพื่อให้ผู้ช่วยทันตแพทย์สามารถปฏิบัติงานแทนกันได้

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับ

- 1) ได้แนวทางในการปฏิบัติงานช่วยงานทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก ได้อย่างถูกต้องเป็นมาตรฐานเดียวกัน
- 2) มีคู่มือปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานบุคลากร หรือเจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานแทนกันได้

1.4 ขอบเขตข้อจำกัด

การจัดทำคู่มือเล่มนี้ มีขอบเขตที่เกี่ยวข้องกับผู้ช่วยทันตแพทย์ ในการช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเตรียมตัวบุคลากร การเตรียมเก้าอี้ทำฟัน การเตรียมเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ การเตรียมตัวผู้ป่วย การช่วยงานช่างเก้าอี้ การจัดการหลังการรักษาทางทันตกรรม และ การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน ณ คลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เท่านั้น

1.5 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัย	หมายความว่า	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
คณะ	หมายความว่า	คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
โรงพยาบาลทันตกรรม	หมายความว่า	โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
คลินิกทันตกรรมรวม 1	หมายความว่า	หน่วยงานที่นักศึกษาทันตแพทย์ระดับปริญญาตรี ให้บริการการรักษา
ทันตแพทย์	หมายความว่า	ผู้ทำการรักษาผู้ป่วยในงานทันตกรรม
ผู้ช่วยทันตแพทย์	หมายความว่า	ผู้ปฏิบัติงานทางทันตกรรม
ผู้ช่วยช่างแก้ไขทันตแพทย์	หมายความว่า	ช่วยอำนวยความสะดวกขณะทันตแพทย์ปฏิบัติงาน ทั้งในด้านการจัดเตรียมเครื่องมือ และอุปกรณ์ตลอดจนช่วยดูน้ำลายเศษวัสดุต่าง ๆ ภายในช่องปากผู้ป่วย รวมถึงการรับส่งเครื่องมือ และอุปกรณ์ การผสมวัสดุทันตกรรม ขณะที่ทันตแพทย์ให้การรักษาแก่ผู้ป่วย
ผู้ป่วย	หมายความว่า	ผู้มารับบริการการรักษาทางทันตกรรม
นักศึกษา	หมายความว่า	นักศึกษาทันตแพทย์ระดับปริญญาตรี
ฟันเทียมทั้งปาก	หมายความว่า	ฟันเทียมที่ใช้ทดแทนฟันธรรมชาติทั้งหมดที่สูญเสียฟันไปในปากทั้งฟันบน และฟันล่าง

บทที่ 2

โครงสร้างองค์กร และบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นส่วนงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีกองบริหารงานคณะทันตแพทยศาสตร์ ที่รับผิดชอบการสนับสนุนการบริหารงานภายในคณะทันตแพทยศาสตร์ โดยมีการบริหารจัดการและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ดีของคณะที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม เป้าหมาย และโครงสร้างการบริหาร องค์กร คณะทันตแพทยศาสตร์ รวมถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของงานวิจัย บัณฑิตศึกษาและวิเทศสัมพันธ์ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในการสนับสนุนการบริการด้านการผลิตบัณฑิตทันตแพทย์ การบริการ วิชาการและการวิจัยภายในคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ดังนี้

2.1 ประวัติความเป็นมาคณะทันตแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นส่วนราชการในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น ก่อตั้ง โดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ หน้า 92 เล่ม 96 ตอนที่ 80 ลงวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2522 เป็นสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ผลิตบัณฑิต สาขาวิชาทันตแพทยศาสตร์ แห่งที่ 4 ของประเทศไทย และถูกกำหนดไว้ใน แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ระยะที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) โดยมีพันธกิจ สอดคล้องกับปณิธาน การจัดตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยภูมิภาค เป็นการขยายการศึกษาใน ส่วนภูมิภาคให้มากขึ้น และเป็นสถาบันการศึกษาด้านทันตแพทยศาสตร์แห่งแรกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจุดมุ่งหมายที่จะผลิตบัณฑิตเพื่อแก้ปัญหาด้านทันตสาธารณสุขแก่ประชาชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คณะทันตแพทยศาสตร์ เป็นคณะวิชาหนึ่งในศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งในปี พ.ศ. 2523 ได้ดำเนินการด้านจัดการศึกษาทางทันตแพทยศาสตร์ โดยเปิดรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี รุ่นแรก จำนวน 30 คน หลังจากนั้นได้รับนักศึกษาจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีละ 75 คน มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้เปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ตามพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 สภามหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ออกข้อบังคับมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วยการ จัดตั้งการรวม การยุบเลิก การแบ่งส่วนงาน และหน่วยงานกับหน่วยงานย่อยของส่วนงานใน มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2560 ข้อ 20 กำหนดให้แบ่งหน่วยงานภายในส่วนงานประเภท "คณะ" และตาม คำสั่งมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฉบับที่ 3139/2562 ลงวันที่ 26 พฤศจิกายน 2562 เรื่อง การแบ่งหน่วยงานและ หน่วยงานย่อยภายในคณะทันตแพทยศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย 3 งานหลัก ได้แก่ กองบริหารงาน คณะสาขาวิชา และโรงพยาบาลทันตกรรม ปัจจุบันได้เปิดหลักสูตรการศึกษาทั้งระดับปริญญาตรี ระดับก่อนปริญญา และระดับ หลังปริญญา รวม 11 หลักสูตร ตลอดระยะเวลา 46 ปี คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ผลิต บัณฑิตสาขาวิชาทันตแพทยศาสตร์บัณฑิตมาแล้ว 40 รุ่น บุคลากร นักศึกษา และ ศิษย์เก่าของคณะฯ ได้สร้าง ชื่อเสียงต่าง ๆ ประสบความสำเร็จทางวิชาการและวิชาชีพจนเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง ดังจะเห็นได้จาก

อาจารย์ทันตแพทย์ได้รับรางวัลผลงานวิจัยหรือนวัตกรรมดีเด่น ระดับชาติและ ระดับนานาชาติ นักศึกษาทันตแพทย์ที่สำเร็จการศึกษาได้รับรางวัลบัณฑิตทันตแพทย์ดีเด่น จากมูลนิธิมหิตลาธิเบศร์ อุดุลยเดชวิกรมพระบรมราชชนก หลายรุ่น และบัณฑิตส่วนใหญ่มีโอกาสดำรงงานกับองค์กรของรัฐและเอกชนที่มีชื่อเสียงมีผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตในระดับดีมาก นับเป็นความภาคภูมิใจอย่างยิ่งของคณะทันตแพทยศาสตร์ ที่ได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้บัณฑิตทันตแพทย์ออกสู่สังคมเพื่อช่วยให้ประชาชนมีสุขภาพช่องปากที่ดีขึ้น เพื่อสืบสานปณิธานของมหาวิทยาลัยขอนแก่นในการเป็นสถาบันการศึกษาที่อุทิศเพื่อสังคม

2.2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม วัฒนธรรมองค์กร เป้าหมาย สมรรถนะหลัก

1) วิสัยทัศน์

“โรงเรียนทันตแพทย์ที่ดีที่สุดสำหรับทุกคน : A Great Dental School for All”

2) พันธกิจ

- 1) ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานวิชาชีพ
- 2) สร้างผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่มีคุณภาพระดับนานาชาติเพื่อรับใช้สังคม
- 3) บริการวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพและสังคม
- 4) การบริการรักษาทางทันตกรรมขั้นสูงภายใต้มาตรฐานคุณภาพ

3) ค่านิยม (Value): SMILE

S = Social Devotion การอุทิศตนเพื่อสังคม

M = Management by fact การบริการจัดการด้วยข้อมูลจริง

I = Innovation focus มุ่งเน้นนวัตกรรม

L = Life-long learning เรียนรู้ตลอดชีวิต

E = Excellent service for all การให้บริการที่เป็นเลิศสำหรับทุกคน

(ปรับปรุงตามมติที่ประชุมคณะกรรมการประจำคณะฯ ครั้งที่ 3/2563 ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563)

4) วัฒนธรรมองค์กร (Organizational Culture): STAR

S = Service mind การบริการด้วยใจ

T = Teamwork การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมของทุกคน

A = Adaptability การปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลง

R = Responsibility ความรับผิดชอบ

(ปรับปรุงตามมติที่ประชุมคณะกรรมการประจำคณะฯ ครั้งที่ 3/2563 ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563)

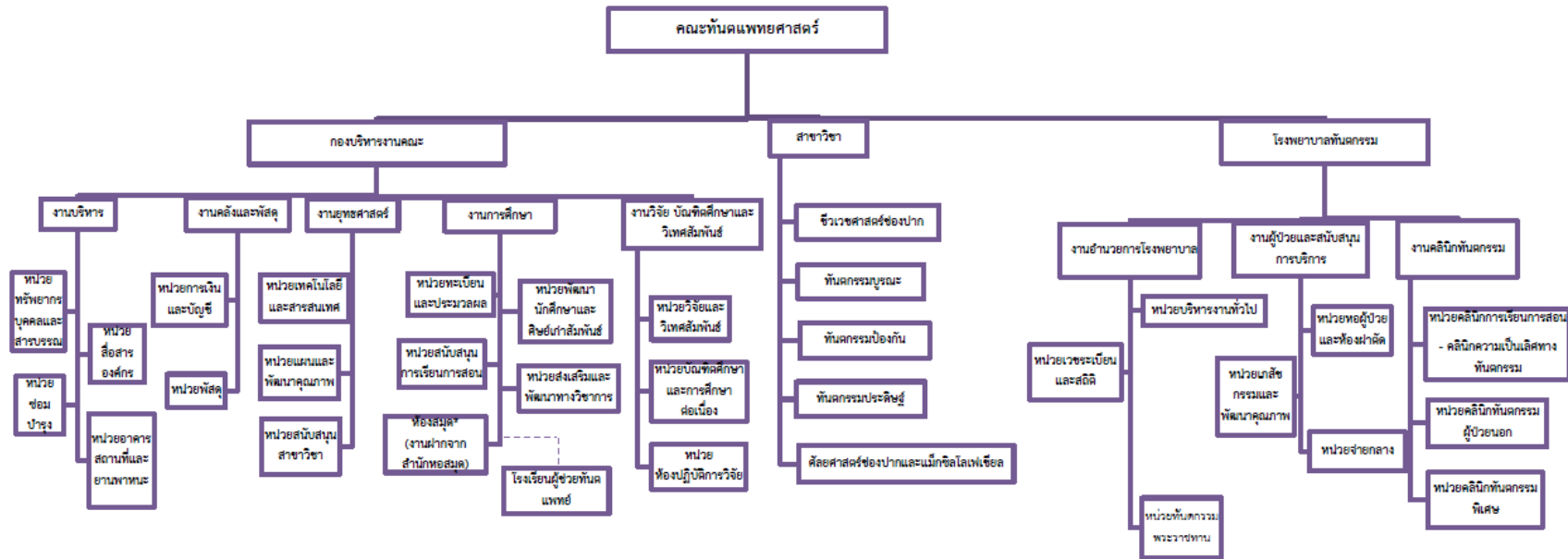
5) เป้าหมายคณะทันตแพทยศาสตร์ “บรรลุวิสัยทัศน์ในปี 2567”

6) สมรรถนะหลัก

1. การผลิตบัณฑิตทันตแพทย์ที่มีความชำนาญด้านทันตสาธารณสุขเพื่อให้บริการประชาชนแบบบูรณาการร่วมกับสหสาขาวิชา
2. การบริการทางทันตกรรมขั้นสูงที่มีการบูรณาการกับสหสาขาทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ (Interdisciplinary Advanced Dental Care)

2.3 โครงสร้างองค์กร ภารกิจองค์กร และโครงสร้างตำแหน่งทั้งหมดพร้อมตำแหน่งที่เสนอประเมินค่างาน

2.3.1 โครงสร้างคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

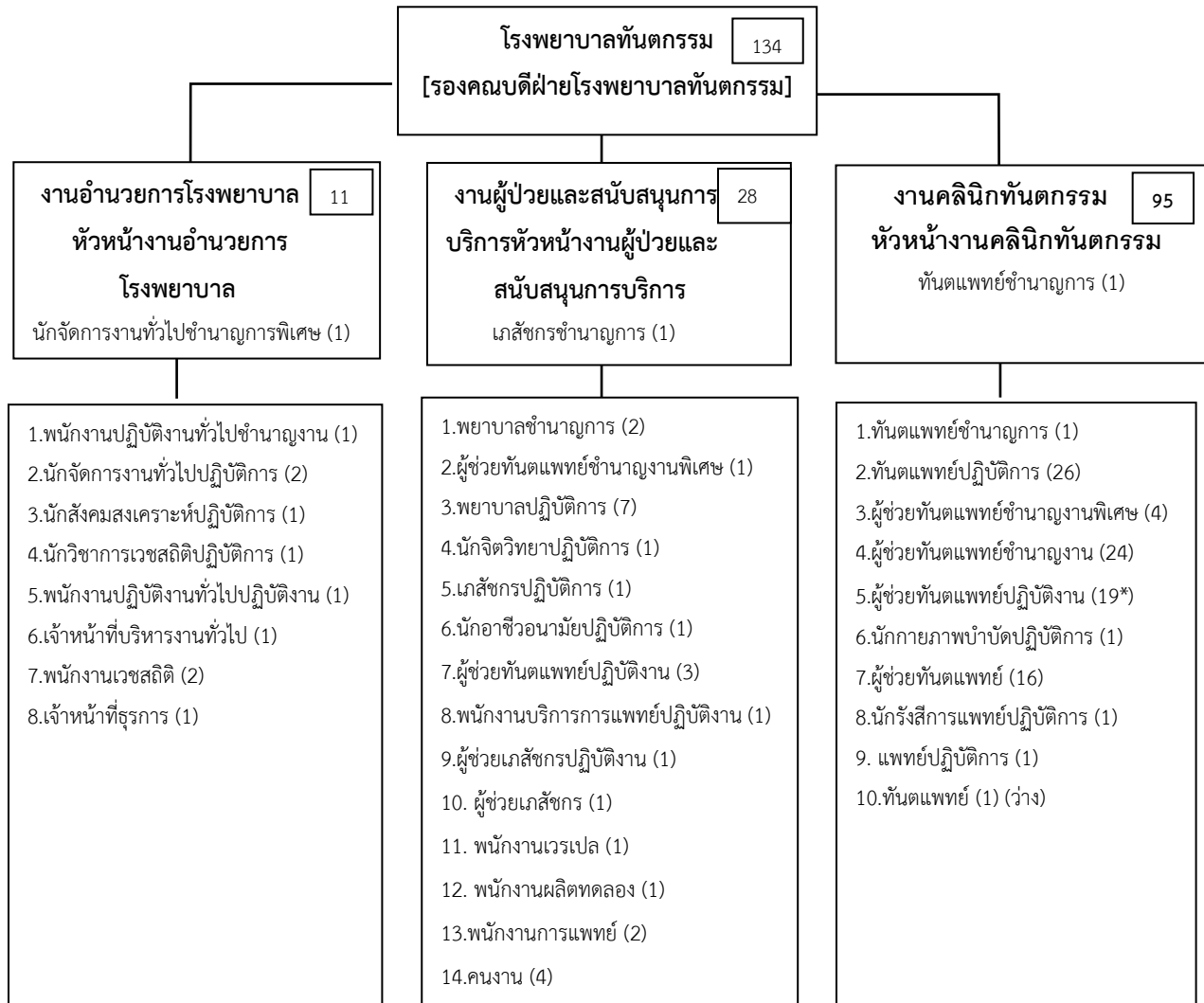
ภาพที่ 1 โครงสร้างคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

หมายเหตุ: (ที่มา) โครงสร้างการบริหารองค์กร คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยอิง ตามประกาศมหาวิทยาลัย ฉบับที่ 3139/2562 ลว.26 พ.ย.2562

เรื่อง การแบ่งหน่วยงานและหน่วยงานย่อยภายในคณะทันตแพทยศาสตร์ และคำสั่งคณะทันตแพทยศาสตร์ ที่ 253/2566 ลว. 20 ต.ค.2566 เรื่อง แต่งตั้งบุคคลเพื่อปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย

2.3.3 โครงสร้างการอัตรากำลัง โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ได้แบ่งอัตรากำลังตามส่วนงาน ทั้งหมด 3 งาน ดังนี้

ภาพที่ 3 โครงสร้างการบริหารงานของโรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น

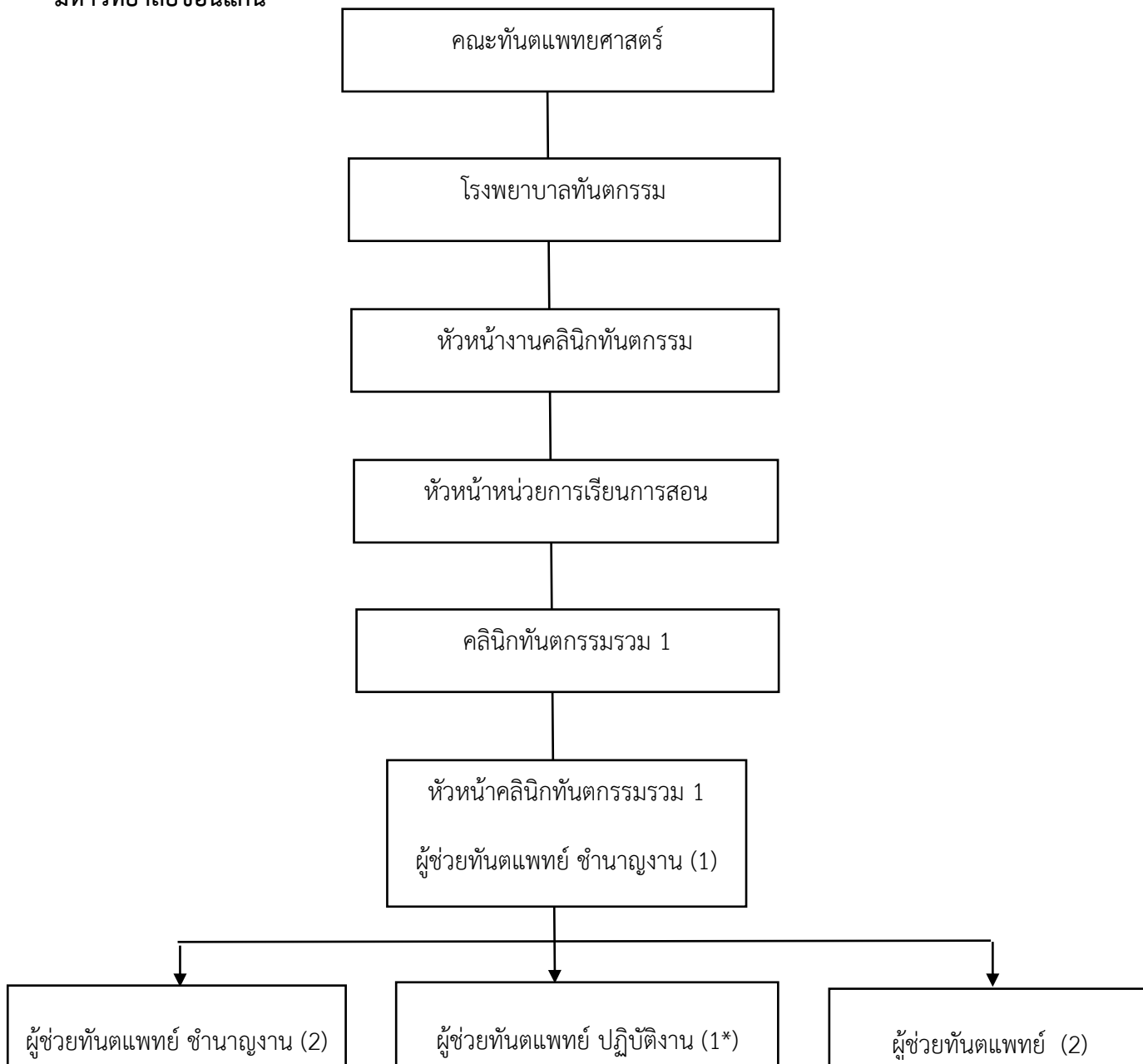
หมายเหตุ: 1. ตัวเลขใน □ หมายถึง จำนวนอัตรากำลังรวมของแต่ละหน่วยงาน

2. ตัวเลขใน (....) หมายถึง จำนวนอัตรากำลังรวมของตำแหน่ง

3. ตัวเลขใน (...*) หมายถึง จำนวนตำแหน่งที่ประเมินค่างาน

4. (ที่มา) หน่วยทรัพยากรบุคคลและสารบรรณ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ข้อมูล ณ วันที่ 5 สิงหาคม 2568

2.3.4 โครงสร้างหน่วยงานคลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาพที่ 4 โครงสร้างหน่วยงานคลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

หมายเหตุ () จำนวนอัตรากำลังในหน่วย

* อยู่ระหว่างขอกำหนดตำแหน่งเป็นผู้ช่วยทันตแพทย์ ชำนาญงาน 1 อัตรา

2.4 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

2.4.1 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของโรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น

โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นสถานที่ให้บริการทางทันตกรรม แบบครบวงจร และให้บริการทางทันตกรรมขั้นสูงต่าง ๆ รวมทั้งให้บริการผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ป่วยที่มีความต้องการ พิเศษ (Special needs) กลุ่มผู้ป่วยที่มีโรคทางระบบกลุ่มผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของกระดูกขากรรไกรและใบหน้า ผู้ป่วยที่มีรายได้น้อยและด้อยโอกาสในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีศูนย์ความเป็นเลิศทางทันตกรรม ประกอบด้วยศูนย์ทันตกรรมรากเทียม ศูนย์ทันตกรรมเลเซอร์ ศูนย์ปากแหว่งเพดานโหว่ ศูนย์ฟื้นฟูใบหน้าและขากรรไกรรวมถึงศูนย์ความเจ็บปวดของใบหน้าและเวชศาสตร์ สนับสนุนด้านการบริหารจัดการทั่วไปและภารกิจหลักสนับสนุนงานยุทธศาสตร์ภายใต้ภารกิจหลักของคณะทันตแพทยศาสตร์ และมหาวิทยาลัยขอนแก่น ด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยโรงพยาบาลทันตกรรม แบ่งหน่วยงานย่อย ดังนี้

1) งานอำนวยการโรงพยาบาลทันตกรรม

1.1 หน่วยบริหารงานทั่วไป ดำเนินการเกี่ยวกับธุรการและงานสารบรรณ ภายในสำนักงานผู้อำนวยการ โรงพยาบาลทันตกรรม เช่น งานธุรการงานสารบรรณ งานเลขานุการ และงานบริหารจัดการ โครงการกิจกรรม การเงิน พัสดุ และประสานงานกับหน่วยงานภายในโรงพยาบาลทันตกรรม กองบริหารงานคณะทันตแพทยศาสตร์ และสาขาวิชาต่าง ๆ รวมทั้งหน่วยงานภายนอก

1.2 หน่วยเวชระเบียนและสถิติเป็นหน่วยงานให้บริการเกี่ยวกับการลงทะเบียนผู้มารับบริการทางทันตกรรม การตรวจสอบลงทะเบียนสิทธิผู้ป่วย การจัดการเกี่ยวกับเวชระเบียนทั้งในรูปแบบปกติและแบบอิเล็กทรอนิกส์ และประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการรวบรวมจัดทำสถิติรายงาน เพื่อใช้ประโยชน์ในด้านการบริการผู้ป่วยทั้งในและนอกเวลาราชการ การเรียนการสอน การบริหาร และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วย

1.3 หน่วยทันตกรรมพระราชทานมีหน้าที่ให้บริการสังคม ประกอบด้วยการบริการรักษาทันตกรรม เคลื่อนที่สำหรับผู้ป่วยที่อยู่ห่างไกล และทุรกันดารเพื่อให้มีในโอกาสเข้ารับบริการทางทันตกรรม และส่งเสริมการบริการทางวิชาการร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่นหรือหน่วยงานภายนอก

1.4 หน่วยสังคมสงเคราะห์ เป็นหน่วยงานที่ถูกก่อตั้งเพื่อดูแลให้การช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบปัญหา ความเดือดร้อนและได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมืองกฎหมาย วัฒนธรรม ภัยธรรมชาติ รวมถึงผู้ขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐให้ประชาชนเหล่านั้นมีโอกาสได้เข้ารับ บริการการตรวจวินิจฉัย และรักษาสุขภาพทางช่องปากมากขึ้น

2) งานผู้ป่วยและสนับสนุนการบริการ

2.1 หน่วยผู้ป่วยในและห้องผ่าตัด เป็นหน่วยงานที่ให้การรักษาด้วยการผ่าตัดเกี่ยวกับ ทางด้านทันตกรรม และบริการรักษาผู้ป่วยภายใต้การดมยาสลบ สำหรับผู้ป่วยที่ไม่มีโรคทางระบบที่ซับซ้อน ได้มาตรฐานวิชาชีพการทำหัตถการทางทันตกรรมสำหรับเด็กพิเศษที่ไม่ให้ความร่วมมือในการทำหัตถการ สนับสนุนการเรียน การสอน และงานวิจัย

2.2 หน่วยเภสัชกรรมและพัฒนาคุณภาพ งานส่งเสริมการบริการ ภายใต้การกำกับแนะนำ ตรวจสอบ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายตามแผนยุทธศาสตร์โรงพยาบาล เช่น พัฒนาทันตบุคลากร และการประกันคุณภาพโรงพยาบาล (Hospital Accreditation : HA)

2.3 นักจิตวิทยา มีหน้าที่ปฏิบัติงานด้านสุขภาพจิต โดยให้บริการด้านการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยาแก่นักศึกษา บุคลากร และผู้รับบริการในคลินิก โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมสุขภาพจิต การป้องกันปัญหาสุขภาพจิต และการดูแลแบบองค์รวม เพื่อช่วยจัดการกับความเครียด ความวิตกกังวล และปัจจัยทางจิตใจอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต โดยทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ และบริหารจัดการเคสอย่างเป็นระบบ ภายใต้จรรยาบรรณและมาตรฐานทางวิชาชีพจิตวิทยา

2.4 นักอาชีวอนามัย มีหน้าที่ปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยและบริหารจัดการด้านสภาพแวดล้อมและเป็นผู้บริหารจัดการความเสี่ยงต่อสุขภาพ ความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน ในการทำงานให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล โดยเฉพาะ บุคลากรเกี่ยวข้องกับการให้บริการทางการแพทย์ การพยาบาล เป็นต้น

2.5 หน่วยจ่ายกลาง (Central Sterile Supply Department: CSSD) มีหน้าที่ให้บริการสนับสนุนชุดเครื่องมือ งานทันตกรรมที่ผ่านขบวนการทำลายเชื้อและทำให้เครื่องมืออุปกรณ์ทางทันตกรรมที่ใช้ในการตรวจรักษาปราศจากเชื้อได้ถูกต้องตามหลักมาตรฐาน เพื่อให้สามารถนำกลับมาใช้ได้อย่างปลอดภัยไม่เกิดผลกระทบต่อผู้ป่วย

3) งานคลินิกทันตกรรม โรงพยาบาลทันตกรรม เปิดให้บริการทางทันตกรรมแบบองค์รวมแก่ผู้ป่วย ทั้งในเวลาราชการ และนอกเวลาราชการในจังหวัดขอนแก่น และผู้ป่วยส่งต่อเฉพาะด้านจากจังหวัดใกล้เคียง ตามโครงการหลักประกันคุณภาพแห่งชาติ สนับสนุนการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการคลินิกสำหรับนักศึกษาทันตแพทย์ระดับปริญญาตรี และนักศึกษาทันตแพทย์หลังปริญญา รวมทั้งนักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์ในการฝึกปฏิบัติงานประกอบด้วย คลินิกการเรียนการสอนในหน่วยคลินิกทันตกรรมผู้ป่วยนอก และหน่วยคลินิกทันตกรรมพิเศษ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการเรียน การสอน และการวิจัย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีรวมถึงนักศึกษาทันตแพทย์หลังปริญญา ได้แก่

- การรองรับการรักษาแบบองค์รวมและการส่งต่อผู้ป่วยทางทันตกรรม
- การเป็นศูนย์บริการที่เป็นเลิศทางทันตกรรม รวมทั้งการบริการวิชาการแก่สังคมด้านต่าง ๆ
- สนับสนุนการเรียนวิชาปฏิบัติการคลินิก ฯ

2.4.2 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ช่วยทันตแพทย์ ระดับชำนาญงาน

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบปฏิบัติงานที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญงาน ทักษะหรือประสบการณ์สูงในการปฏิบัติงานเฉพาะด้านเฉพาะทาง และต้องทำการศึกษา ค้นคว้า ทดลองวิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือวิจัย โดยใช้หรือประยุกต์หลักการ เหตุผล แนวความคิด วิธีการ ในงานการเข้าคิวผู้ป่วย การจ่ายผู้ป่วย การรับคืนผู้ป่วยหลังเสร็จสิ้นการรักษาจากนักศึกษาทันตแพทย์ระดับปริญญาตรี การจัดเตรียมเครื่องมือ การจ่ายเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ การตรวจรับคืนเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ทางทันตกรรม ตลอดจนการตรวจสอบหนังสือของนักศึกษาทันตแพทย์ระดับปริญญาตรี การช่วยงานช่างเก้าอี้อาจารย์ทันตแพทย์ และนักศึกษาทันตแพทย์ระดับปริญญาตรี พร้อมทั้งการดูแลบำรุงรักษาครุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการรักษาผู้ป่วยให้ใช้งานได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ เพื่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ หรือช่วยพัฒนาในหน้าที่และงานเฉพาะด้านหรือเฉพาะทาง หรือแก้ไขปัญหาในงานหลักที่ปฏิบัติ ซึ่งมีความยุ่งยากและมีขอบเขตกว้างขวาง ตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำ และเสนอแนะ วิธีการแก้ไข ปรับปรุงการปฏิบัติงาน และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายโดยมีลักษณะงานที่ปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติการ ปฏิบัติงานในฐานะผู้ช่วยทันตแพทย์โดยสนับสนุนงานด้านทันตกรรมต่าง ๆ ใน การช่วยอาจารย์ทันตแพทย์ หรือนักวิจัยในการปฏิบัติงานวิจัย เพื่อสร้างความรู้ใหม่ หรือแนวทาง วิธีการใหม่ ในงานด้าน ทันตกรรมทันตสาธารณสุข ช่วยสอน ฝึกงานภาคปฏิบัติให้แก่นักศึกษาและผู้รับการอบรมในโครงการฝึกอบรมทางด้านทันตกรรม เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ในงานทันตกรรมทันตสาธารณสุข มีวิธีการทำงาน ตัดสินใจ ปฏิบัติให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้ช่วยทันตแพทย์ในการบริการผู้ป่วย ได้แก่

1.1 งานช่วยช่างเก้าอี้อาจารย์ทันตแพทย์

- 1) จัดเตรียมเช็ดทำความสะอาดเก้าอี้ทำฟัน และอุปกรณ์ประกอบก่อนและหลังการปฏิบัติงาน
- 2) จัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ ของผู้ป่วยให้พร้อมทันตแพทย์ทำการรักษา
- 3) จัดเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์และวัสดุทางทันตกรรมในการรักษาผู้ป่วยในแต่ละประเภท
- 4) จัดเตรียมงานแลบในงานฟันเทียม ให้พร้อม
- 5) จัดเตรียมผู้ป่วยให้อยู่ในตำแหน่งที่พร้อมจะทำงาน
- 6) ช่วยงานช่างเก้าอี้ทันตแพทย์ในการรักษา เช่น การดูดน้ำลาย เลือดและเศษวัสดุต่าง ๆ
- 7) ช่วยงานช่างเก้าอี้ทันตแพทย์ในการรับ ส่งเครื่องมือ และการผสมวัสดุทางทันตกรรม
- 8) จัดเก็บเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ พร้อมการล้างทำความสะอาด จัดเก็บเก้าอี้ทำฟันหลังการปฏิบัติงาน

1.2 งานจัดเตรียมและจ่ายเครื่องมือ วัสดุทางทันตกรรม

- 1) เบิกเครื่องมือจากหน่วยจ่ายกลาง
- 2) จ่ายเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ ตามใบรายการเบิกของนักศึกษาทันตแพทย์
- 3) จัดเก็บเครื่องมือที่เบิกมาจากหน่วยจ่ายกลาง โดยใช้ระบบใช้เครื่องมือก่อน-หลัง (First In First Out)
- 4) จ่ายวัสดุทางทันตกรรมภายใต้คำสั่งของอาจารย์ทันตแพทย์ที่ลงนามคลินิก ฯ ในคานบั้น

1.3 การตรวจรับคืนเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ทางทันตกรรม

- 1) ตรวจสอบความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์ที่นักศึกษาทันตแพทย์เบิกไปใช้ในการรักษาผู้ป่วย
- 2) ตรวจสอบ รับคืนเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ทางทันตกรรมให้ถูกต้องครบถ้วนตามรายการที่เบิก
- 3) ติดตามเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ กรณีนักศึกษาทันตแพทย์คืนไม่ครบ/ไม่คืน จากนักศึกษาทันตแพทย์แล้วบันทึกแจ้งผู้รับผิดชอบหนี้สินต่อไป

1.4 การดูแลบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ทางทันตกรรม

- 1) ตรวจสอบสภาพเครื่องมือและอุปกรณ์ทางทันตกรรม ให้อยู่สภาพพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา และไม่เกิดการชำรุดสูญหายขณะปฏิบัติงาน
- 2) ดูแลรักษาความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์ทางทันตกรรมแต่ละประเภทให้ถูกวิธี พร้อมใช้งานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ดูแลเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์อย่างต่อเนื่อง และแจ้งช่างตรวจสอบเป็นประจำทุกปีงบประมาณ

1.5 การจัดเตรียมเวชภัณฑ์วัสดุและอุปกรณ์ทางทันตกรรม

- 1) ตรวจสอบวัสดุทันตกรรมคงเหลือภายในหน่วยงาน
- 2) เบิกและรับวัสดุทันตกรรมที่ต้องการใช้ในแต่ละเดือน
- 3) จัดหาวัสดุที่ไม่มีในคลังพัสดุ

1.6 งานบริการต้อนรับและลงทะเบียนบัตรผู้ใช้บริการ

- 1) คัดกรองและบันทึกข้อมูลคัดกรองผู้ป่วยที่มาใช้บริการ
- 2) ลงบันทึกทะเบียนสถิติผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในแต่ละวัน
- 3) เข้าคิวผู้ป่วยคลินิกทันตกรรมรวม 1 ผู้ป่วยที่ส่งตัวมาเพื่อรอทำการรักษากับนักศึกษาทันตแพทย์
ระดับปริญญาตรีลงในระบบสารสนเทศของโรงพยาบาลทันตกรรม (Dental Hospital
Information System: DHIS)
- 4) จ่ายผู้ป่วยที่เข้าคิวไว้ในแต่ละงานของคลินิกทันตกรรมรวม 1 ให้กับนักศึกษาทันตแพทย์ระดับ
ปริญญาตรี
- 5) รับคืนผู้ป่วยลงในระบบสารสนเทศของโรงพยาบาลทันตกรรม

- 6) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนการมารับการรักษา ค่าใช้จ่าย การปฏิบัติตัวระหว่างรักษา ขณะรักษาและหลังการรักษา
- 7) ให้คำแนะนำปรึกษา และตอบคำถามข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้ป่วยที่มาติดต่อรับการรักษา
- 8) ให้ทันตสุขศึกษาสำหรับผู้ป่วยและการดูแลรักษาสุขภาพช่องปากเบื้องต้น
- 9) รวบรวมและรายงานสถิติผู้ป่วยที่มารับบริการประจำเดือนส่งงานเวชระเบียน
- 10) ประสานงานการให้บริการ การส่งต่อผู้ป่วยทั้งภายในและภายนอก

1.7 งานสอนนักเรียนผู้ช่วยทันแพทย์

- 1) เป็นผู้ช่วยสอนนักเรียนผู้ช่วยทันแพทย์ สอนรายวิชาทันตกรรมสีที่ตลัทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
- 2) ให้คำแนะนำการในการลงปฏิบัติงานคลินิกฯ
- 3) อธิบายขั้นตอนการปฏิบัติงานคลินิกฯ เบื้องต้น
- 4) แนะนำการใช้งานเครื่องมือเฉพาะทางและฝึกผสมวัสดุทางทันตกรรม
- 5) กำกับ ดูแลในการลงปฏิบัติงานคลินิกฯ
- 6) ประเมินผลการลงปฏิบัติงานคลินิกฯ

2. ด้านกำกับดูแล

- 2.1 การส่งเสริมกำกับดูแลควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ระดับรองลงมาเพื่อให้การดำเนินงานที่รับผิดชอบเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด
- 2.2 ถ่ายทอดความรู้ในการปฏิบัติงานในการช่วยข้างเก้าอี้อาจารย์ทันตแพทย์ และทันตแพทย์ระดับปริญญาตรีในงานฟันเทียมทั้งปากที่มีความยุ่งยากซับซ้อน ให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาคัดข้องในการปฏิบัติงานทันตกรรมในคลินิกทันตกรรมรวม 1 เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามภาระและหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้การปฏิบัติงาน สอดคล้องตามนโยบายของคลินิกทันตกรรมรวม 1 และถูกต้องตามมาตรฐาน ของโรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2.3 ร่วมปรึกษาหารือและเตรียมความพร้อมในการพัฒนาคุณภาพงานทันตกรรม

3. ด้านการบริการ

- 3.1 ให้คำปรึกษา แนะนำการปฏิบัติงานแก่บุคลากรในหน่วยงาน จัดทำแนวปฏิบัติสำหรับนักศึกษา ทันตแพทย์ที่ลงปฏิบัติงานคลินิก ฯ เพื่อให้เป็นระเบียบและมาตรฐานเดียวกัน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ความแม่นยำทักษะ และประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องต่าง ๆ
- 3.2 ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ หรือผู้มารับบริการเพื่ออำนวยความสะดวกของผู้มารับบริการ
- 3.3 ให้บริการช่วยเหลือพร้อมประสานงานติดต่อเพื่อให้ผู้รับบริการตรงตามต้องการ
- 3.4 ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อผู้ป่วยเพื่อมาทำการรักษาต่อ
- 3.5 ดูแลและตรวจสอบครุภัณฑ์โรงพยาบาลทันตกรรมประจำหน่วยคลินิกทันตกรรมรวม 1
- 3.6 ประสานงานแก้ไขปัญหาเบื้องต้นทั้งภายในและภายนอกคลินิกทันตกรรมรวม 1
- 3.7 ประสานงานและอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาทันตแพทย์ระดับปริญญาตรี ที่ลงปฏิบัติงาน คลินิกทันตกรรมรวม 1 ตลอดปีการศึกษา
- 3.8 รายงานปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นขณะที่นักศึกษาทันตแพทย์ระดับปริญญาตรี ปฏิบัติงาน คลินิกทันตกรรมรวม 1 และแก้ไขปัญหาร่วมกับอาจารย์
- 3.9 ร่วมในการออกหน่วยทันตกรรมพระราชทานและหน่วยทันตกรรมเคลื่อนที่ บริการวิชาการแก่สังคม และชุมชน

บทที่ 3

หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติงาน

การช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก (Complete denture) สำหรับผู้ช่วยทันตแพทย์ คลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เล่มนี้ มีหลักเกณฑ์ และวิธีการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 3.1 หลักและแนวทางการปฏิบัติงาน
- 3.2 จรรยาบรรณวิชาชีพ
- 3.3 หลักการปฏิบัติงาน PDCA
- 3.4 แนวคิด/ทฤษฎีหรือผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 หลักการและแนวทางการปฏิบัติงาน

โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้มีการกำหนดมาตรฐานด้านความปลอดภัย (3 P Safety) ดังนี้ (ที่มา: สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล องค์การมหาชน)

โรงพยาบาลทันตกรรมได้มีการยกระดับความปลอดภัยให้ครอบคลุมทั้งผู้ป่วย (Patient) บุคลากร (Personnel) และประชาชน (People) โดยดำเนินการผ่านยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยระยะที่ 2 พ.ศ. 2567 - 2570 ที่บูรณาการ Global Safety Action Plan 2021-2030 ควบคู่มาตรฐานคุณภาพโรงพยาบาล และสถานพยาบาลกำหนดทิศทางการดำเนินการขับเคลื่อนวัฒนธรรมองค์กรปลอดภัย (Safety Culture) มีวัตถุประสงค์หลัก คือ การลดความเสี่ยงและอุบัติการณ์ที่อาจเกิดขึ้นกับทุกกลุ่มเป้าหมายและสร้างคุณภาพความปลอดภัยในระบบบริการสุขภาพเพื่อทุกคน ทั้งนี้ยังเล็งเห็นความสำคัญของการรายงานความเสี่ยงและอุบัติการณ์เพื่อนำมาปรับปรุง ระบบการรักษาและการบริการให้มีคุณภาพมาตรฐาน จึงได้มี 2P Safety Hospital และระบบ NRLS (2P Safety Hospital & NRLS: National Reporting and Learning System) ประจำปี 2566 ทำการต่ออายุสมาชิก 3P Safety Hospital และระบบ NRLS (3P Safety Hospital & NRLS: National Reporting and Learning System) ประจำปี 2567 และในปี 2568 ได้แสดงเจตจำนงเข้าร่วมโครงการโรงพยาบาลเพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย บุคลากรสาธารณสุข และประชาชน 3P Safety membership ประจำปีงบประมาณ 2568 มีการเข้าร่วมการใช้ระบบสารสนเทศการบริหารจัดการความเสี่ยง ของสถานพยาบาล (HRMS on cloud) ระบบรายงานความเสี่ยง National Reporting and Learning System (NRLS) ซึ่งเป็นระบบรายงานอุบัติการณ์ที่เชื่อมโยงกับการสร้างระบบบริหารความเสี่ยงของโรงพยาบาล ส่งการรายงานอุบัติการณ์ระดับประเทศ เพื่อให้มีข้อมูลในการวิเคราะห์แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบรายงานอุบัติการณ์เป็นระบบสารสนเทศที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการความเสี่ยง ของสถานพยาบาล (HRMS Client) สามารถใช้ได้กับสถานพยาบาลทุกระดับ ทุกขนาด ทั้งในภาพรัฐและภาพเอกชน ส่งผลให้โรงพยาบาลทันตกรรม มีระบบมาตรฐานข้อมูลอุบัติการณ์ด้านความปลอดภัยที่ใช้เป็นข้อมูลในการเรียนรู้ และ

ติดตามประเมินผลการพัฒนาระดับคุณภาพและความปลอดภัยของตนเอง โดยระบบของโรงพยาบาลสามารถเชื่อมโยงข้อมูลเข้าสู่ฐานข้อมูลกลาง NRLS เป็นข้อมูลภาพรวมของประเทศต่อไป

การดำเนินการส่งเสริมความปลอดภัยของผู้ป่วยบุคลากรและประชาชน โรงพยาบาลทันตกรรมได้ดำเนินการผ่านมาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพที่บูรณาการ เรื่องความปลอดภัยของผู้ป่วย (Patient) บุคลากร (Personnel) และประชาชน (People) และนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานและการปฏิบัติงานดังนี้

1. การดำเนินการด้านความปลอดภัยของผู้ป่วย (Patient Safety) ได้ดำเนินการตามหมวดหมู่ของ SIMPLE ที่มุ่งเน้นความปลอดภัยจากการผ่าตัดการป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล การใช้ยาผิด การให้เลือดผิด ความคลาดเคลื่อนจากกระบวนการดูแลรักษา อาทิเช่น การวินิจฉัยโรค การระบุตัวตนผู้ป่วย การสื่อสาร รวมไปถึงการคลาดเคลื่อนจากผลทางห้องปฏิบัติการ การให้สารน้ำ และการดูแลในภาวะฉุกเฉิน มีการกำหนดในมาตรฐานระบบงานสำคัญในโรงพยาบาลเช่น การบริหารความเสี่ยง ระบบป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ ระบบยา ระบบทางห้องปฏิบัติการ และกระบวนการดูแลผู้ป่วย

2. การดำเนินการด้านความปลอดภัยของบุคลากร (Personnel Safety) ได้ดำเนินการตามหมวดหมู่ของ SIMPLE โดยมุ่งเน้นการให้ความสำคัญและคำนึงถึงบุคลากรทั้งความปลอดภัยในเรื่องข้อมูล Social Media เรื่องการติดเชื้อจากการทำงาน เรื่องภาวะจิตใจ Psychological Safety รวมถึงโรคและอันตรายที่เกิดขึ้นจากการทำงาน ภาวะเสี่ยงจากอุบัติเหตุในการส่งต่อผู้ป่วย ปัญหาเรื่องการฟ้องร้อง ชั่วโมงการทำงานที่เหมาะสม รวมถึงความปลอดภัยในสิ่งแวดล้อม มีการกำหนดในมาตรฐานระบบงานสำคัญในโรงพยาบาลในมาตรฐาน ทรัพยากรบุคคลที่ต้องดูแลคนในทุกมิติ รวมถึงต้องบริหารความเสี่ยงในเรื่องต่าง ๆ ให้บุคลากร รวมทั้งการเข้าถึงอาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพรอบ ๆ โรงพยาบาลทันตกรรม

3. การดำเนินการด้านความปลอดภัยของประชาชน (People Safety) โรงพยาบาลทันตกรรมมีการคำนึงถึงความปลอดภัยของประชาชนที่เข้ามาโรงพยาบาล และประชาชนที่อยู่ในสังคม และพื้นที่ที่มีโอกาสไม่ปลอดภัยจากระบบการดำเนินงานของโรงพยาบาล โรงพยาบาลได้ดำเนินการตามหมวดหมู่ของ SIMPLE โดยมุ่งเน้นความปลอดภัยของประชาชนมีการกำหนดให้โรงพยาบาลมีความรับผิดชอบต่อสังคมการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อให้ประชาชนมีส่วนร่วมของการใช้ยาอย่างสมเหตุผลของประชาชนส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์อาหารในโรงพยาบาลที่ปลอดภัย มีระบบความปลอดภัยจากอุบัติเหตุจากรถนำส่งผู้ป่วย กำหนดกฎหมายที่โรงพยาบาลควรปฏิบัติและรับผิดชอบต่อสังคม วางระบบรองรับภาวะฉุกเฉิน ภัยพิบัติและสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาลเป็นต้น

ตารางแสดงการดำเนินการด้านความปลอดภัย (3 P Safety) ตามหมวดหมู่ของ SIMPLE

SIMPLE	การดำเนินการ
ด้านความปลอดภัยของผู้ป่วย (Patient Safety)	
<p>S: Safety Surgery and Invasive Procedures</p> <p>กระบวนการผ่าตัดที่ปลอดภัย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีการกำหนดแนวปฏิบัติความปลอดภัยแก่ผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัด (Surgery Safety checklist) เพื่อลดข้อผิดพลาดและเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ที่ป้องกันได้จากกระบวนการผ่าตัดและส่งเสริมการสื่อสารการทำงานเป็นทีมที่คำนึงถึง Critical safety steps ร่วมกันของทีมสหสาขาวิชาชีพ - มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติความปลอดภัยหลังผ่าตัด (Surgery Site Infection (SSI) Prevention) เพื่อป้องกันและลดอัตราการติดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัด - มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติความปลอดภัยในการให้ยาระงับความรู้สึกแก่ผู้ป่วย (Safe Anesthesia) เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการระงับความรู้สึกตามมาตรฐานด้วยเครื่องมือที่เหมาะสม ส่งผลให้ได้รับการผ่าตัดโดยปลอดภัย ลดอัตราเสียชีวิตและภาวะแทรกซ้อน - มีการกำหนดความปลอดภัยด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ตามมาตรฐานการปราศจากเชื้อในโรงพยาบาล CSSD
<p>I: Infection Prevention and Control</p> <p>การควบคุมและป้องกันการติดเชื้อปลอดภัย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีการจัดกิจกรรมการปฏิบัติเพื่อลดจำนวนเชื้อจุลินทรีย์ที่อยู่บนมือโดยการล้างมือด้วยแอลกอฮอล์ สบู่หรือสบู่ผสมน้ำยาฆ่าเชื้อ (Hand Hygiene) เพื่อส่งเสริมและสร้างความตระหนักให้บุคลากรทำความสะอาดมืออย่างถูกต้องและเป็นนิสัยเมื่อทำการตรวจหรือรักษาพยาบาลผู้ป่วย ลดการแพร่กระจายเชื้อ ลดโอกาสที่บุคลากรจะติดเชื้อจากผู้ป่วยและลดความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นจากการติดเชื้อในโรงพยาบาล

SIMPLE	การดำเนินการ
	<p>- มีมาตรการป้องกันหรือยับยั้งการแพร่กระจายเชื้อก่อโรคในโรงพยาบาล (Isolation Precautions) โดยการซักประวัติ และคัดกรองผู้ป่วยก่อนทำการรักษา กำหนดแนวทางปฏิบัติในการ ป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโดยการแยกผู้ป่วย (Isolation Precautions) เผยแพร่สื่อสารให้บุคลากรทุกระดับรับทราบกำหนดแนวทางปฏิบัติในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อจากการไอจามในโรงพยาบาล มีการส่งเสริม ป้องกันและให้ความรู้ โดยการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์และแจกหน้ากากอนามัยให้ผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อ</p>
<p>M: Medication and Blood Safety การใช้ยาและการให้เลือดที่ปลอดภัย</p>	<p>- มีการกำหนด มาตรฐานด้านความปลอดภัยของระบบยา (Safe From Adverse Drug Events :ADE) ได้แก่ การใช้ยาที่มีความเสี่ยงสูง (Safe From High Alert Drug) การป้องกันการแพ้ยาซ้ำและแพ้ยากลุ่มเดียวกัน (Safe From Preventable Adverse Drug Reactions :ADR) ปฏิกิริยาระหว่างยากับยา (Safe From Fatal Drug Interaction) ความคลาดเคลื่อนทางยา (Safe From Medication Error) กระบวนการใช้ยาของโรงพยาบาล (Safe From Using Medication) กระบวนการประสานรายการยา (Safe From Medication Reconciliation) การใช้ยาอย่างสมเหตุ (Rational Drug Use :RDU)</p> <p>- มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติความปลอดภัยการให้เลือด (Blood Transfusion Safety) เพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มความปลอดภัยในการรักษาผู้ป่วยที่จำเป็นต้องได้รับโลหิต</p>

SIMPLE	การดำเนินการ
<p>P: Patient Care Processes กระบวนการดูแลผู้ป่วยปลอดภัย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีการกำหนดมาตรฐานการบ่งชี้ตัวผู้ป่วย (Patient Identification) โดยกำหนดให้มีการซักถามข้อมูล ดังนี้ ชื่อ นามสกุล อายุ วันเดือนปีเกิด เลขที่โรงพยาบาล (DN) และมีการกำหนดให้มีการแสดงชื่อนามสกุล อายุ วันเดือนปีเกิด เลขที่โรงพยาบาล (DN) ที่หน้า Profile การรักษาผู้ป่วย - มีการกำหนดกรอบการสนทนาและการสื่อสารโดยใช้ ISBAR (Identify-Situation-Background-Awareness-Recommendation) กำหนดรูปแบบการสื่อสาร การสื่อสารขณะส่งมอบข้อมูลการดูแลผู้ป่วย (Communication during Patient Care Hand Over) การสื่อสารระหว่างบุคลากรห้องปฏิบัติการทางการแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ที่ได้รับผิดชอบ ผู้ดูแลรักษาผู้ป่วย รวมทั้งการใช้คำย่อ อักษรย่อหรือลักษณะ เพื่อเพิ่มความปลอดภัยในการแลกเปลี่ยนข้อมูลสำคัญในระหว่าง ขณะการดูแลผู้ป่วย - มีการกำหนดมาตรฐานการวินิจฉัยถูกต้อง (Reduction of Diagnosis Error) เพื่อลดข้อผิดพลาดในการวินิจฉัยโรค - มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการลื่นตก หกล้ม (Preventing Patient Falls) ควบคู่กับการปรับความเหมาะสมด้านอาคารสถานที่ ความปลอดภัยของเส้นทางนำส่งผู้ป่วย เช่น การปรับปรุงทางลาด กรณิเวรเพลเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ป่วยผู้สูงอายุ และความต้องการพิเศษ - มีการกำหนดแนวทางการจัดการความปวดอย่างปลอดภัย และมีประสิทธิภาพ (Pain Management) ในกลุ่มผู้ป่วยสำคัญ เช่น ผู้ป่วยบาดเจ็บฉุกเฉิน มะเร็งช่องปาก ผู้ป่วยปวดประสาทใบหน้า (Trigeminal Neuralgia) ผู้ป่วยสูงอายุและความต้องการพิเศษ เป็นต้น

SIMPLE	การดำเนินการ
	<p>- มีการพัฒนาแนวทางปฏิบัติเพื่อการส่งต่อผู้ป่วยภาวะวิกฤตระหว่างสถานพยาบาลและภายในโรงพยาบาล</p> <p>ปลอดภัย (Refer and Transfer Safety) ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อม ในการช่วยเหลือผู้ป่วยวิกฤต ทั้งในรูปแบบ Basic CPR และ Advance CPR 2. กำหนดเส้นทางการนำส่งผู้ป่วยวิกฤต 3 เส้นทางดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 2.1 หน้าคลินิกทันตกรรมผู้ป่วยนอก 2.2 หน้าโรงพยาบาลทันตกรรม 2.3 จากคลินิกเด็กไปแผนกฉุกเฉินโรงพยาบาลศรีนครินทร์ 3. มีเจ้าหน้าที่เวรเปลนำส่งผู้ป่วยภายในโรงพยาบาล
<p>L: Line, Tube and Catheter, Device and Laboratory การดูแลสาย และสิ่งส่งตรวจที่ปลอดภัย</p>	<p>- มีการกำหนดความปลอดภัยจากการใช้ Catheter, Tubing Connection, and Infusion Pump</p> <p>- มีการกำหนดมาตรฐานการส่งสิ่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ (Right and Accurate Laboratory Result)</p>
<p>E: Emergency Response การตอบสนองภาวะฉุกเฉินที่พร้อมและปลอดภัย</p>	<p>- มีมาตรฐานการตอบสนองต่อภาวะฉุกเฉินของผู้ป่วยในโรงพยาบาลทันตกรรม Emergency Report Safety ปี 2568 มีการทบทวนแนวทางปฏิบัติการประเมินผู้ป่วยฉุกเฉิน (Early Detection) มีการทบทวนและกำหนดรายการยาฉุกเฉินในโรงพยาบาล (Medical Emergency) โดยมีการจัดเตรียมกล่องยาฉุกเฉิน (Emergency Drug Box) และกล่องยาช่วยฟื้นคืนชีพ (CPR Drug Box) ซ้อมการรับสถานการณ์ฉุกเฉินจัดทำ Flow Emergency</p>

SIMPLE	การดำเนินการ
ด้านความปลอดภัยของบุคลากร (Personnel Safety)	
S: Social media (Communication), Security and Privacy of Information ข้อมูลและการสื่อสารที่ปลอดภัย	- การกำหนดความปลอดภัยในเรื่องข้อมูล social media ในองค์กร
I: Infection and Exposure การป้องกันบุคลากรการติดเชื้อที่ปลอดภัย	<ul style="list-style-type: none"> - มีแนวทางการปฏิบัติและข้อกำหนดการป้องกันการติดเชื้อจากการปฏิบัติงาน เช่น การสวมชุดและอุปกรณ์ป้องกันขณะทำหัตถการ แนวทางปฏิบัติป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในโรงพยาบาล แนวทางการปฏิบัติการ แนวทางปฏิบัติป้องกันเข็มทิ่มตำและสารคัดหลั่งกระเด็นเข้าตา ควบคุมกับการส่งเสริมชุด และอุปกรณ์ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ - มีการกำหนดมาตรฐานระบบการส่งต่อรักษาระหว่างโรงพยาบาล - มีระบบระบายอากาศในคลินิกที่มีมาตรฐาน - มีการประเมินความพร้อมก่อนการเข้าปฏิบัติงาน (Return to work) โดยหน่วยทรัพยากรบุคคลจะมีการส่งตัวบุคลากรไปประเมินความพร้อมก่อนการปฏิบัติงาน (Return to work) ที่คลินิกความเป็นเลิศอาชีวเวชศาสตร์ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ - มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติงานระบบป้องกันความเสี่ยงโรคและอันตรายจากการทำงานด้วยโครงการสำรวจโปรแกรมสุขภาพบุคลากร (Medical Surveillance) โดยศูนย์พัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล นักอาชีวอนามัย และนายแพทย์จากคลินิกอาชีวเวชศาสตร์โรงพยาบาลศรีนครินทร์ - มีกำหนดแนวทางปฏิบัติในการประเมินความเหมาะสมในการปฏิบัติงานรายบุคคล (Fit for work) โดยศูนย์พัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล นักอาชีวอนามัยและนายแพทย์จากคลินิกความเป็นเลิศอาชีวเวชศาสตร์โรงพยาบาลศรีนครินทร์

SIMPLE	การดำเนินการ
	<p>- มีระบบรายงานความเสี่ยงและอุบัติการณ์ NRLS เพื่อให้การบริหารจัดการความเสี่ยงมีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ</p>
<p>M: Mental Health and Mediation การดูแลด้านจิตใจของบุคลากรที่ปลอดภัย</p>	<p>- ปี 2568 มีนักจิตวิทยาในการให้คำแนะนำและคำปรึกษาสำหรับบุคคลากรที่มีภาวะทางจิต (Psychological Safety)</p>
<p>P: Processes of work กระบวนการทำงานของบุคลากรที่ปลอดภัย</p>	<p>- มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยในทุกมิติ - มีการสำรวจความเสี่ยงและการบริหารจัดการความเสี่ยงภายในองค์กร (Internal Survey) โดยทีมนำคุณภาพโรงพยาบาลทันตกรรม สรุปผลและรายงานความเสี่ยงต่อทีมผู้บริหารและดำเนินการจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม</p>
<p>L: Lane (Ambulance), LEGAL Regulation (Medical Legal) การใช้รถพยาบาลฉุกเฉินที่ปลอดภัย</p>	<p>- มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติ การส่งต่อบุคลากรเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉินและนำส่งด้วยการใช้รถพยาบาลฉุกเฉินที่ปลอดภัย ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีการประชาสัมพันธ์การติดต่อแผนกฉุกเฉิน โรงพยาบาลศรีนครินทร์ หมายเลข (63191) เพื่อนำส่งบุคลากร 2. การกำหนดเส้นทางนำส่งบุคลากร 3. การตีเส้นสีแดงสำหรับแสดงเส้นทางนำส่งผู้ป่วยมาที่รถพยาบาลฉุกเฉินเพื่อเพิ่มความรวดเร็วป้องกันสิ่งกีดขวางและประสิทธิภาพในการนำส่ง
<p>E: Environment and working conditions สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับบุคลากร</p>	<p>- มีการจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับบุคลากร เช่น องค์กรปลอดบุหรี่ มีระบบกล้องวงจรปิด มีการจัดห้องพักสำหรับบุคลากร</p>

SIMPLE	การดำเนินการ
ด้านความปลอดภัยของประชาชน (People Safety)	
S: Social Responsivity and Security of Information รับผิดชอบต่อสังคมและความปลอดภัยของข้อมูลประชาชน	<ul style="list-style-type: none"> - โรงพยาบาลที่มีการขยายขอบเขตความปลอดภัยไปสู่ประชาชนในวงกว้าง ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มารับบริการ ญาติหรือประชาชนในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากระบบสุขภาพ การส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพ และสุขภาพที่ดี (Health Literacy) เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนความปลอดภัยในระดับประชาชน
I: Infection and Information การป้องกันและควบคุมการติดเชื้อและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อความปลอดภัย	<ul style="list-style-type: none"> - มีแนวทางปฏิบัติการควบคุมและป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในโรงพยาบาล มีจุดบริการแอลกอฮอล์สำหรับล้างมือเพื่อลดการปนเปื้อนเชื้อโรค - โรงพยาบาลที่มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ในการผลิตสื่อและข้อมูลสำหรับประชาชน โดยที่สื่อและข้อมูลจะต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ปลอดภัยและเหมาะสมก่อนนำไปเผยแพร่สำหรับประชาชน
M: Mental Health and Mediation Safety ให้ความสำคัญกับเรื่อง Psychosocial Safety และการใช้ยาอย่างปลอดภัย	<ul style="list-style-type: none"> - มีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการใช้ยาอย่างเหมาะสมสำหรับประชาชน
P: Promotion of Health กับ Product Safety ชวนสร้างเสริมสุขภาพทั้งในและนอกองค์กร ให้ความสำคัญกับการใช้ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในสถานพยาบาลอย่างปลอดภัย	<ul style="list-style-type: none"> - โรงพยาบาลทันตกรรมมีการส่งเสริมให้ประชาชนใช้ผลิตภัณฑ์ดูแลช่องปากที่เหมาะสม และมีทันตแพทย์ นักศึกษาทันตแพทย์และบุคลากรที่มีความรู้ในการให้คำแนะนำ - มีการกำหนดและการกำกับ ติดตามมาตรฐานการจัดเตรียมอาหารที่โรงพยาบาลคณะทันตแพทยศาสตร์ เช่น ป้ายแสดงข้อมูลโภชนาการ การควบคุมอาหารเค็มหรือหวานจัด เป็นต้น

SIMPLE	การดำเนินการ
<p>L: Lane and Law ให้ความสำคัญกับอุบัติเหตุบนท้องถนนจากรถ Refer และ กฎหมายต่าง ๆ ที่โรงพยาบาลควรปฏิบัติเพื่อรับมือกับข้อต่อสังคม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - โรงพยาบาลทันตกรรมให้ความสำคัญในการป้องกันอุบัติเหตุบนท้องถนนจากรถ Refer โดยมีการมีไฟแดงก่อนถึงหน้าโรงพยาบาลส่งผลให้มีการควบคุมการจราจรและมีการกำหนดทางเข้าออกของรถฉุกเฉินรถ Refer มีการใช้เสียงสัญญาณทุกครั้งเพื่อขอเส้นทางเข้ารับส่งต่อผู้ป่วย - โรงพยาบาลทันตกรรมมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องและส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เช่น กฎหมายวิชาชีพ สิทธิผู้ป่วย นโยบายสุขภาพ กฎหมายป้องกันความปลอดภัยสำหรับบุคลากรและผู้รับบริการ เช่น ม.41 ม.18 เป็นต้น
<p>E: Emergency, Environment and Empower วางระบบรองรับภาวะฉุกเฉินและภัยพิบัติ สิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล และการรักษาสิ่งแวดล้อมของสังคมให้ปลอดภัยจากระบบของโรงพยาบาล</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีการอบรมและซ้อมการเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ กรณีนำส่งผู้ป่วยบุคลากรประชาชน - มีการอบรมและซ้อมอัคคีภัย - มีมาตรการการกำจัดขยะที่เหมาะสมและปลอดภัย - มีระบบบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพ - มีระบบระบายอากาศที่มีมาตรฐาน - มีการจัดสิ่งแวดล้อมสำหรับอำนวยความสะดวก สำหรับผู้ป่วย เช่น ตู้กดน้ำดื่ม ที่จอดรถ ราวบันได สำหรับผู้สูงอายุ ป้ายบอกทาง เป็นต้น

การจัดทำคู่มือปฏิบัติงานเล่มนี้มีหลัก และแนวทางการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก (Complete denture) สำหรับผู้ช่วยทันตแพทย์ คลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้ปฏิบัติงานเสนอขั้นตอนการปฏิบัติงานไว้ 7 ขั้นตอนดังนี้

3.1.1 การเตรียมบุคลากร

- 1) การล้างมือ
- 2) การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย

3.1.2 การเตรียมเก้าอี้ทำฟัน

3.1.3 การจัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์

3.1.4 การเตรียมผู้ป่วย

3.1.5 ขั้นตอนการช่วยข้างเก้าอี้

3.1.6 การจัดการหลังการรักษาทางทันตกรรม

3.1.7 การติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน

3.1.1 การเตรียมตัวบุคลากร

1) การล้างมือ เพื่อลดจำนวนเชื้อโรคที่อยู่บนมือ ลดความเสี่ยงในการแพร่กระจายเชื้อไปสู่ผู้ป่วย ลดความเสี่ยงในการแพร่กระจายเชื้อระหว่างผู้ป่วย และลดการนำเชื้อโรคสู่ตนเองโดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

(1) ควรล้างมือให้สะอาด โดยยึดหลักการล้างมือ 5 ช่วงเวลาแห่งสุขอนามัย คือ ก่อนสัมผัสผู้ป่วย ก่อนทำหัตถการสะอาดหรือปราศจากเชื้อ หลังสัมผัสสารน้ำหรือสารคัดหลั่งจากร่างกายผู้ป่วย หลังสัมผัสผู้ป่วย หลังสัมผัสสิ่งแวดล้อมของผู้ป่วย ก่อนสวมถุงมือและหลังจากถอดถุงมือหรือล้างมือด้วยแอลกอฮอล์เจลที่มีความเข้มข้น 60-80% ในกรณี ที่มีการรักษาต่อเนื่องและมือไม่สกปรก (ที่มา:องค์การอนามัยโลก 2009)

(2) หากไม่สวมถุงมือควรล้างมือทุกครั้งหลังจากสัมผัสกับพื้นผิวที่ปนเปื้อน

(3) ไม่ไ้เล็บยาว ไม่ทาสีเล็บ และไม่สวมเล็บปลอมซึ่งเป็นแหล่งเก็บกักเชื้อโรค

(4) ก้อนน้ำที่ใช้ล้างมือไม่ปะปนกับก้อนที่ใช้ล้างเครื่องมือและเป็นก้อนที่สามารถเปิดปิดโดยไม่ต้องใช้มือสัมผัสและมีขั้นตอนการล้างมือให้สะอาด 7 ขั้นตอน ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการล้างมือ

2) การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย เพื่อป้องกันการติดเชื้อระหว่างผู้ป่วยและผู้ให้การรักษาต้อง สวมชุดป้องกันร่างกายอย่างเคร่งครัด การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

(1) หมวก การใส่หมวกคลุมผมก่อนการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันการติดเชื้อและป้องกันสิ่งแปลกปลอมบนเส้นผมหรือฝุ่นละอองที่ติดมากับเส้นผมขณะปฏิบัติงาน ซึ่งผู้ปฏิบัติงานต้องสวมให้ ถูกวิธีและเก็บผมเข้าใต้หมวกให้เรียบร้อย ซึ่งหมวกต้องปิดหู ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 การใส่หมวกที่ถูกต้อง

(2) แมสก์ (Mask) ควรสวมแมสก์ผ้ากระดาษ (Surgical mask) การปฏิบัติงานทั่วไปใช้หน้ากากอนามัยทางการแพทย์ชนิดธรรมดา (medical face mask) สำหรับงานฟุ้งกระจาย ใช้หน้ากากอนามัยทางการแพทย์ ชนิดพิเศษ N 95 เมื่อให้การรักษาที่ทำให้เกิดละออง (Droplets) หรือละอองฝอย (Aerosols) หรือให้การรักษาผู้ป่วยที่มีโรคติดต่อทางละอองหรือทางอากาศ (Airborne) แมสก์ที่ใช้อย่างน้อยควรมีประสิทธิภาพในการกรอง 95% สำหรับอนุภาคขนาด 0.3 ไมครอน ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 ตรวจสอบความกระชับขอบสายรัด

(3) แว่นป้องกัน (Protective eye wear) หรือแผ่นป้องกันใบหน้า (Face shield) ควรสวม ร่วมกับแมสก์ทุกครั้งที่เกิดละออง หรือละอองฝอยในระหว่างการรักษา แว่นป้องกัน ควรมีขอบ ทางด้านข้างและด้านบน และสวมทับบนแว่นสายตาได้ควรล้างทำความสะอาด และฆ่าเชื้อ ภายหลังให้การรักษาผู้ป่วยแต่ละราย หรือเมื่อเห็นว่าสกปรก ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 ตรวจการมองเห็น

(4) เสื้อกาวน์ควรสวมทับเสื้อผ้าที่สวมอยู่ มีแขนยาว ปลายแขนรัดบริเวณข้อมือ คอปิด หลีกเลียงการมีเข็มขัดหรือกระเป่าซึ่งเป็นที่ยกเก็บสิ่งสกปรก เพื่อการป้องกันที่สมบูรณ์ ไม่ควรสวมออกนอกบริเวณที่ให้การรักษาควรเปลี่ยนอย่างน้อยวันละครั้ง หรือเมื่อเห็นว่าสกปรก ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 การสวมเสื้อคลุม

(5) ถุงมือโดยถุงมือใช้ครั้งเดียวทิ้ง และภายหลังการใช้งานให้ถือเป็นขยะติดเชื้อ (ในระหว่างการ รักษา ถ้าวางออกแล้ว ห้ามนำกลับมาใช้อีก) อาจพิจารณาใช้ถุงมือตรวจ (Examination gloves) ได้ เมื่อสวมถุงมือแล้ว ระหว่างการรักษาต้องไม่สัมผัสพื้นผิวที่ปนเปื้อน ซึ่งอยู่นอกบริเวณการรักษา (Operation Field) หากจำเป็นต้องสัมผัสหลังการสัมผัสต้องเปลี่ยนถุงมือคู่มือ ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 การสวมถุงมือ

การสวมชุดป้องกันร่างกายอย่างเคร่งครัด ดังภาพที่ 11

ภาพที่ 11 การสวมชุดป้องกันร่างกาย

3.1.2 การเตรียมเก้าอี้ทำฟัน มีแนวทางปฏิบัติ ดังภาพที่ 12 และภาพที่ 13

- 1) เช็ดทำความสะอาดพื้นผิวเก้าอี้ทำฟันและบริเวณโดยรอบด้วยน้ำสบู่ฆ่าเชื้อ (Chlorhexidine Gluconate 4%) ทิ้งไว้ 2-3 นาที ตามบริเวณต่าง ๆ และเช็ดให้แห้ง
- 2) เช็ดที่จับคอมไฟสองปาก ถาดวางเครื่องมือ และปุ่มควบคุม ทำความสะอาดพื้นผิวด้วยน้ำสบู่ฆ่าเชื้อ
- 3) ชัดอ่างบัวหน้า และอ่างล้างมือ ด้วยน้ำสบู่ฆ่าเชื้อ
- 4) ตรวจสอบการทำงานของเก้าอี้ทำฟันให้สามารถปรับขึ้น ลงและเอนได้
- 5) ตรวจสอบการทำงานของ High-power suctionและSaliva ejector (ที่ดูดน้ำลาย) ให้สามารถทำงานได้

ภาพที่ 12 การทำความสะอาดเก้าอี้ทำฟัน

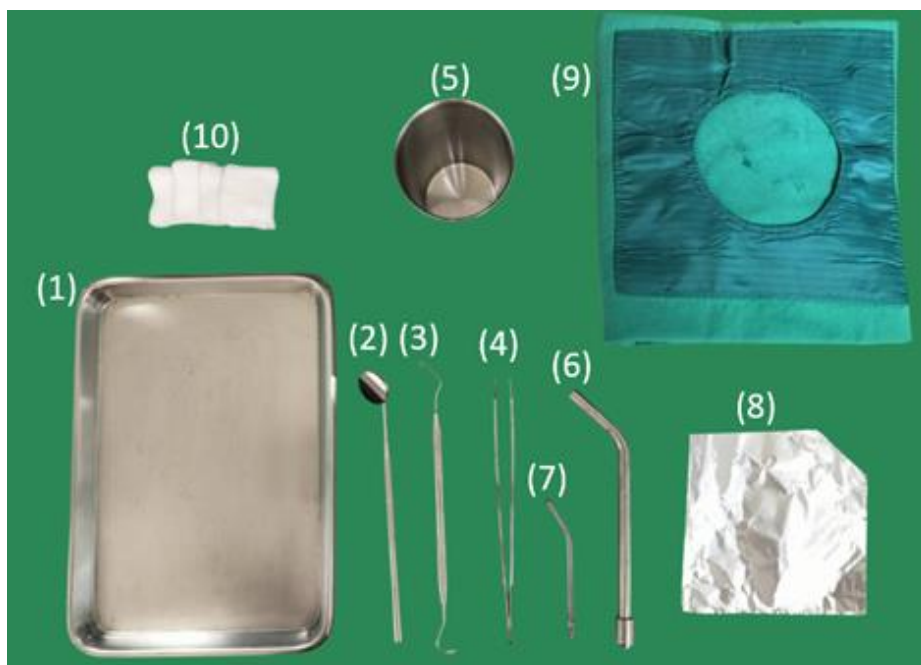

ภาพที่ 13 การตรวจสอบเก้าอี้ทำฟัน

3.1.3 การเตรียมเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ ช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก สำหรับผู้ช่วยทันตแพทย์ คลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในการจัดเตรียม เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์แต่ละขั้นตอนในการทำงานฟันเทียมทั้งปาก ต้องมีชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ พื้นฐานทุกครั้งในการทำหัตถการ

ชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ พื้นฐาน ประกอบด้วย ดังภาพที่ 14

1. ถาดสแตนเลสใบเล็ก
2. Mouth mirror
3. Explorer
4. Cotton plier
5. แก้วบ้วนน้ำ
6. ท่อดูดน้ำลาย
7. หัว Triple syringes
8. แผ่นอลูมิเนียมฟอยล์สำหรับจับโคมไฟ
9. ผ้าคลุมหน้าผู้ป่วย
10. ผ้าก๊อซ

ภาพที่ 14 ชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์พื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 1 การพิมพ์ปากเพื่อเทหล่อแบบศึกษา ประกอบด้วย ดังภาพที่ 15

1. ถาดพิมพ์ปากสำหรับสันเหงือกไร้ฟัน (Edentulous tray)
2. วัสดุพิมพ์ปากอัลจินเตต (Alginate)
3. ช้อนตวงผง
4. กระบอกตวงน้ำ
5. ถ้วยยางผสม (Rubber bowl)
6. พายผสม (Plaster spatula)
7. มีดตัดขี้ผึ้ง
8. ขี้ผึ้งต่อขอบถาดพิมพ์ (Periphery wax)
9. ผ้าก๊อซแผ่น
10. น้ำยาฟันท่าเชื้อรอยพิมพ์ (ยี่ห้อ Bossklein)

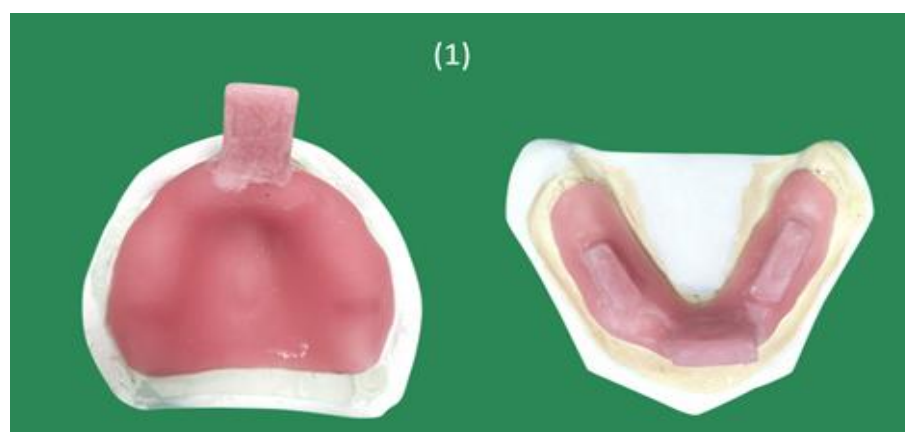

ภาพที่ 15 เครื่องมือและวัสดุ อุปกรณ์ในการพิมพ์ปากเพื่อทำแบบจำลองฟัน

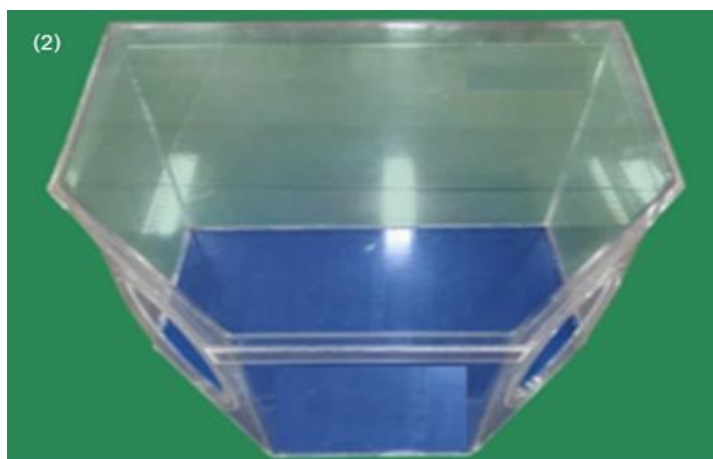
ขั้นตอนที่ 2 การลองถอดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคล ปั้นแต่งขอบถอดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคล (Border Mold)

และการพิมพ์ปากขั้นสุดท้าย (final impression) ประกอบด้วย ดังภาพที่ 16
ภาพที่ 17 ภาพที่ 18 และภาพที่ 19

1. ถอดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคล (Individual tray)
2. กล่องกันฟุ้ง
3. ค้ำกรอฟันแบบตรง (Straight handpiece)
4. ชุดหัวกรอและชุดหัวขัดอะคริลิก
5. อ่างควบคุมอุณหภูมิ (Water bath)
6. ตะเกียงแอลกอฮอล์
7. ตะเกียงแอลกอฮอล์ชนิดเป่า (Alcohol torch)
8. คอมปาวด์ชนิดแห้ง (Green stick compound)
9. ค้ำมีด (Blade holder)
10. ใบมีดเบอร์ 15 (Blade No.15)
11. ไฟแช็ค
12. ผ้าก๊อชแผ่น
13. วัสดุพิมพ์ปาก เช่น โพลีไวเนลซิลอกเซน (Polyvinyl siloxane) พร้อมปืนฉีดวัสดุ
14. วัสดุพิมพ์ปากโพลีซัลไฟด์ (Polysulfide rubber base)
15. กาวยึดวัสดุพิมพ์ปาก (Adhesive)
16. กระดาษรองกาวยึดวัสดุพิมพ์ปาก สำลีก้าน (cotton bud) สำหรับทาวัสดุพิมพ์ปาก
17. กระดาษผสม
18. พายผสม

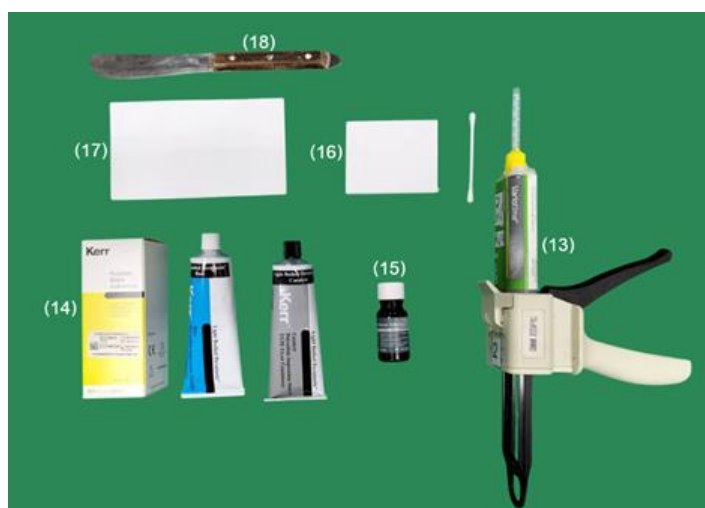
ภาพที่ 16 ถอดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคล (Individual tray)

ภาพที่ 17 กล่องกันฟุ้ง

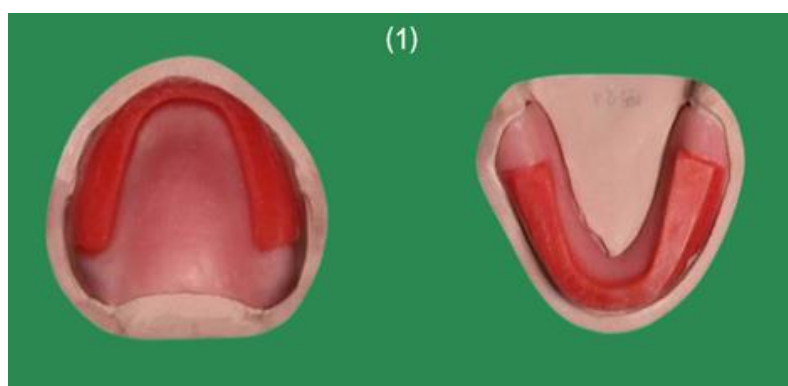
ภาพที่ 18 เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ในการปรับแต่งขอบลาดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคล

ภาพที่ 19 วัสดุ และอุปกรณ์พิมพ์ปากขั้นสุดท้าย

ขั้นตอนที่ 3 การลองแต่งกััด บันทึกรูปการสบฟัน และเลือกสีฟัน ประกอบด้วย ดังภาพที่ 20 ภาพที่ 21 ภาพที่ 22 และภาพที่ 23

1. ชิ้นงานแต่งกััด (Occlusal rims)
2. ด้ามกรอฟันแบบตรง
3. หัวกรอและหัวขัดอะคริลิก
4. ตะเกียงแอลกอฮอล์
5. ตะเกียงแอลกอฮอล์ชนิดเป่า
6. ไฟแช็ค
7. ขี้ผึ้งสีชมพู (Pink wax)
8. เครื่องมือวัดระดับใบหน้า (Fox plane)
9. เครื่องมือวัดระดับความสูงของใบหน้า (Willis gauge)
10. ดินสอเขียนเนื้อเยื่อ
11. เกรียง (Hot plate)
12. มีดคม
13. ผ้าก๊อซแผ่น
14. ปืนฉีดวัสดุ
15. วัสดุบันทึกการสบฟัน เช่น ยี่ห้อ Blu-Mousse, Occlufast, GranitD45 และ Alu wax
16. ปลายผสมวัสดุ
17. ด้ามมีด
18. ใบมีดเบอร์ 15
19. แผงเทียบสีฟัน เช่น ยี่ห้อ MAJORDENT, YAMAHASHI
20. กระจกส่องหน้า

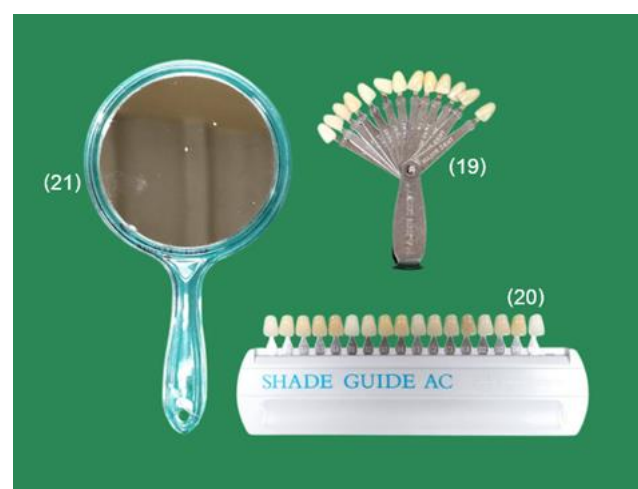
ภาพที่ 20 ชิ้นงานลองแต่งกััด

ภาพที่ 21 เครื่องมือและวัสดุ อุปกรณ์ สำหรับลองแต่งกััด

ภาพที่ 22 วัสดุบันทึกการสบฟัน

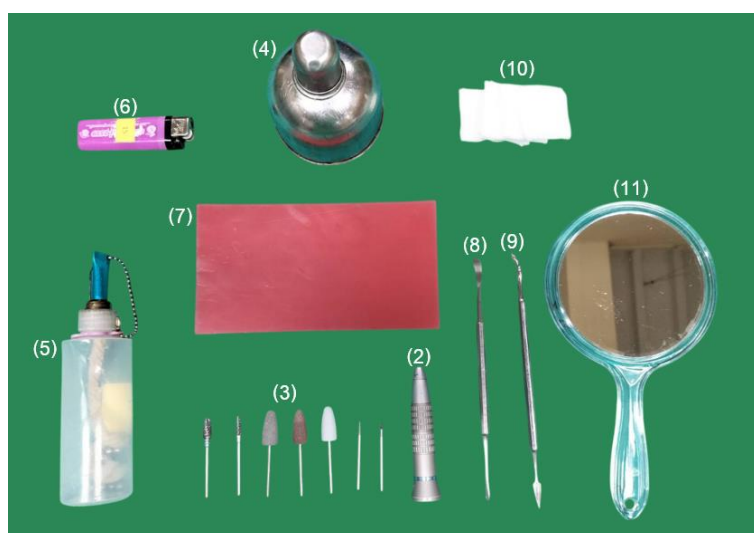
ภาพที่ 23 แผงเทียบสีฟันและกระจกส่องหน้าใช้สำหรับเลือกฟัน

ขั้นตอนที่ 4 การลองฟัน ประกอบด้วย ดังภาพที่ 24 และ ภาพที่ 25

1. ชิ้นงานลองฟัน
2. ด้ามกรอฟันแบบตรง
3. หัวกรอและหัวขัดอะคริลิก
4. ตะเกียงแอลกอฮอล์
5. ตะเกียงแอลกอฮอล์ชนิดเป่า
6. ไฟแช็ค
7. ขี้ผึ้งแผ่นสีชมพู
8. Wax spatula No.7
9. Roach wax carver
10. ผ้าก๊อซแผ่น
11. กระจกส่องหน้า

ภาพที่ 24 ชิ้นงานเรียงฟัน

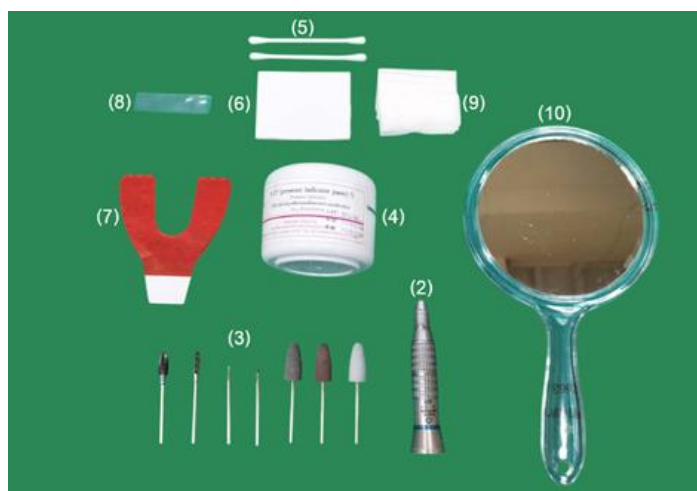
ภาพที่ 25 เครื่องมือ และวัสดุ อุปกรณ์เรียงฟัน

ขั้นตอนที่ 5 การใส่ฟันเทียมทั้งปาก (Insert complete denture) ประกอบด้วย ดังภาพที่ 26 ภาพที่ 27 และภาพที่ 28

1. ชิ้นงานฟันเทียมทั้งปาก
2. ด้ามกรอฟันแบบตรง
3. หัวกรอและหัวขัดอะคริลิก
4. วัสดุเช็คความแนบสนิท (Pressure indicator paster: PIP)
5. สำลีก้าน
6. กระดาษผสม
7. กระดาษกัดสบ รูปเกือกม้า (Horseshoe-shaped Articulating paper)
8. พลาสติกใส (Plastic strip)
9. ผ้าก๊อซแผ่น
10. กระจกส่องหน้า
11. กล้องกันฟุ้ง ดังภาพที่ 17

ภาพที่ 26 ชิ้นงานฟันเทียมทั้งปาก

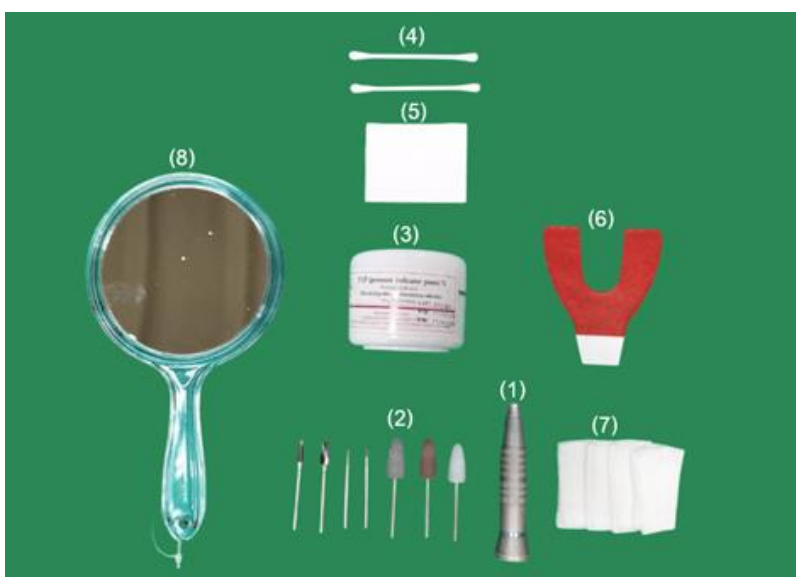
ภาพที่ 27 เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ ใส่ฟันเทียมทั้งปาก

ภาพที่ 28 แสดงการใส่ฟันเทียมทั้งปาก

ขั้นตอนที่ 6 การเช็คฟันเทียมทั้งปาก พร้อมติดตามผล ประกอบด้วย ดังภาพที่ 29

1. ด้ามกรอฟันแบบตรง
2. หัวกรอและหัวขัดอะคริลิก
3. วัสดุเช็คความแนบสนิท
4. สำลีก้าน
5. กระจกผสม
6. กระจกทดสอบ รูปเกือกม้า
7. ผ้าก๊อซแผ่น
8. กระจกส่องหน้า

ภาพที่ 29 เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ เช็คฟันเทียมทั้งปาก

3.1.4 การเตรียมผู้ป่วย มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

- 1) เชิญผู้ป่วยด้วยการยืนยันตัวบุคคลโดยใช้ตัวบ่งชี้อย่างน้อย 2 ตัว เช่น ถามชื่อ - สกุล วันเดือนปีเกิด หรือถามชื่อ - นามสกุลกับคูบัตรประชาชน เป็นต้น ซึ่งต้องมีการทวนชื่อโดยทันตแพทย์ผู้ให้การรักษาอีกครั้ง เพื่อให้การรักษาผู้ป่วยถูกคนถูกชื่อถูกหัตถการก่อนการรักษาทางทันตกรรม ดังภาพที่ 30
- 2) จัดทำนั่งหรือนอนของผู้ป่วยตามสรีระของผู้ป่วยก่อนพบทันตแพทย์
- 3) ให้ผู้ป่วยอมกลั้วน้ำยาเบตาดีนคาร์เกิลหรือคลอร์เฮกซิดีนฆ่าเชื้อก่อนทำหัตถการ 30-60 วินาที
- 4) คลี่ผ้าปิดหน้าผู้ป่วยออก โดยวางคลุมไว้บริเวณอกผู้ป่วยก่อนทำหัตถการ ดังภาพที่ 30

ภาพที่ 30 แสดงการเตรียมผู้ป่วยนั่งเก้าอี้ทำฟัน

- 5) เชิญทันตแพทย์ทำการรักษา ทันตแพทย์จะทำการปรับเก้าอี้ทำฟันอีกครั้ง ตามตำแหน่งที่ทันตแพทย์นั่งทำการรักษาและตามความถนัดของทันตแพทย์ ดังภาพที่ 31

ภาพที่ 31 ทันตแพทย์ปฏิบัติงาน

3.1.5 ขั้นตอนการช่วยข้างเก้าอี้ทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก

สำหรับผู้ช่วยทันตแพทย์ คลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในงานการช่วยงานทันตแพทย์ในงานทำฟันเทียมทั้งปาก ตามลำดับดังต่อไปนี้

นัดผู้ป่วยครั้งที่ 1 พิมพ์ปากเพื่อเทหล่อแบบศึกษา

- 1) ผู้ช่วยทันตแพทย์จัดชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ พื้นฐาน ดังภาพที่ 14
- 2) ผู้ช่วยทันตแพทย์จัดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์การพิมพ์ปากเพื่อเทหล่อแบบศึกษา ดังภาพที่ 15
- 3) ผู้ช่วยทันตแพทย์เตรียมถอดพิมพ์ปากให้ทันตแพทย์ลงในปากผู้ป่วย กรณีที่ถอดพิมพ์ปากสั้นหรือเพดานปากผู้ป่วยสูง ผู้ช่วยทันตแพทย์เตรียมซีลิ่งต่อขอบถอดพิมพ์ปากให้ทันตแพทย์
- 4) ผู้ช่วยทันตแพทย์ผสมผงวัสดุพิมพ์ปาก (ตามอัตราส่วนของแต่ละยี่ห้อ) ใส่ถอดพิมพ์ปาก โดยยื่นส่งส่วนที่เป็นด้ามจับของถอดพิมพ์ปากให้ทันตแพทย์พิมพ์ปากผู้ป่วย
- 5) ขณะที่ทันตแพทย์รอวัสดุแข็งตัวผู้ช่วยทันตแพทย์ล้างถ้วยอย่างผสมและพวยผสมให้สะอาด เช็ดให้แห้งพร้อมใช้งานครั้งต่อไป
- 6) ทันตแพทย์พิมพ์ปากผู้ป่วย ดังภาพที่ 32 เสร็จเรียบร้อย ส่งรอยพิมพ์ปาก ดังภาพที่ 33 ให้ผู้ช่วยทันตแพทย์ล้างคราบเลือด คราบน้ำลายให้สะอาด ใช้มีดคมตัดวัสดุพิมพ์ปากส่วนเกินออก
- 7) ผู้ช่วยทันตแพทย์นำรอยพิมพ์ที่ได้ พ่นน้ำยาฆ่าเชื้อรอยพิมพ์ ทิ้งไว้ตามคำแนะนำการใช้งานของแต่ละบริษัท
- 8) ผู้ช่วยทันตแพทย์นำรอยพิมพ์ปากที่ผ่านการพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อแล้วล้างน้ำออกให้สะอาด เป่าให้แห้งก่อนนำไปเทหล่อแบบรอยพิมพ์ด้วยผงปูนปลาสเตอร์ (Plaster of Paris)
- 9) ผสมปูนตามอัตราส่วนของคำแนะนำการใช้งานของแต่ละบริษัทที่กำหนด ระวังฟองอากาศ โดยใช้เครื่องสั่น (Vibrator) ในการเทรอยพิมพ์เพื่อช่วยไล่ฟองอากาศ แล้วค่อย ๆ เติมนูนจนเต็มทั้งรอยพิมพ์ปล่อยให้แข็งตัว เมื่อปูนแข็งตัวแล้วให้ผู้ช่วยทันตแพทย์แกะรอยพิมพ์ออก จะได้แบบจำลองฟัน (Study cast)
- 10) ผู้ช่วยทันตแพทย์นำแบบจำลองฟันพร้อมใบส่งแลปให้ทันตแพทย์เพื่อนำไปออกแบบทำถอดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคล
- 11) ผู้ช่วยทันตแพทย์ทำการนัดหมายผู้ป่วยเพื่อมาลองถอดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคลปั้นแต่งขอบพิมพ์ปากขั้นสุดท้าย

ภาพที่ 32 ทันทแพทย์พิมพ์ปากผู้ป่วย

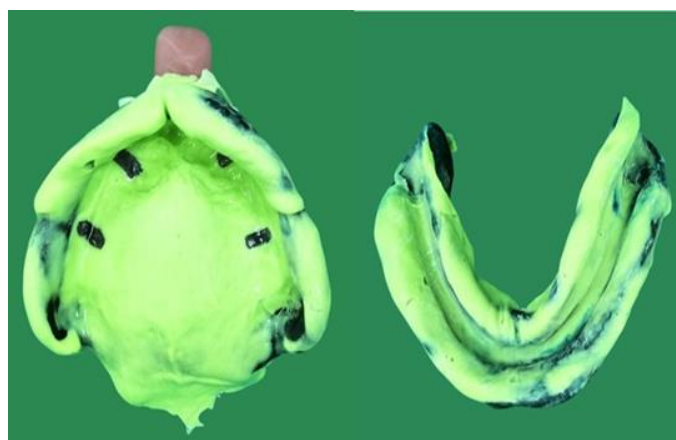
ภาพที่ 33 รอยพิมพ์ปาก

ภาพที่ 34 แบบจำลองฟัน (Study Cast)

ภาพที่ 35 ถาดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคลที่ปั้นแต่งขอบ

ภาพที่ 36 รอยพิมพ์ขั้นสุดท้าย

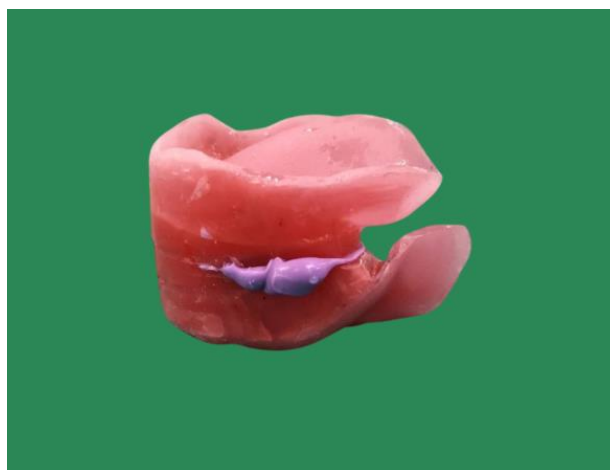
นัดผู้ป่วยครั้งที่ 2 ลองถาดพิมพ์เฉพาะบุคคล ปั้นแต่งขอบและพิมพ์ปากขั้นสุดท้าย

- 1) ผู้ช่วยทันตแพทย์จัดชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ พื้นฐาน ดังภาพที่ 14
- 2) ผู้ช่วยทันตแพทย์จัดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์การลองถาดพิมพ์เฉพาะบุคคล ปั้นแต่งขอบ และพิมพ์ปากขั้นสุดท้าย ดังภาพที่ 18 และภาพที่ 19
- 3) ผู้ช่วยทันตแพทย์เตรียมงานชิ้นงานถาดพิมพ์เฉพาะบุคคล ดังภาพที่ 16
- 4) ผู้ช่วยทันตแพทย์นำชิ้นงานถาดพิมพ์เฉพาะบุคคลมาล้างทำความสะอาดโดยล้างน้ำ แ่ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ และล้างน้ำสะอาดอีกครั้ง จากนั้นใช้หัว Triple syringes เป่าให้แห้งส่งให้ทันตแพทย์
- 5) ทันตแพทย์จะลองถาดพิมพ์เฉพาะบุคคลในปากของผู้ป่วยว่าพอดีกับช่องปากหรือไม่ ผู้ช่วยทันตแพทย์เตรียมด้ามหัวกรอฟันแบบตรง หัวกรออะคริลิกให้ทันตแพทย์กรณีที่ต้องมีการกรอปรับถาดพิมพ์เฉพาะบุคคล
- 6) ทันตแพทย์จะทำการกรอแต่งบริเวณชิ้นงานถาดพิมพ์เฉพาะบุคคลภายในกล่องกันฟุ้ง ดังภาพที่ 17 ผู้ช่วยทันตแพทย์ช่วยปรับโคมไฟขณะทันตแพทย์ทำงาน และเช็ดทำความสะอาดกล่องกันฟุ้งทุกครั้งหลังการใช้งาน

- 7) ผู้ช่วยทันตแพทย์ ตั้งอ่างน้ำควบคุมอุณหภูมิ ใช้ไฟแช็คจุดตะเกียงแอลกอฮอล์ และ ตะเกียงแอลกอฮอล์ชนิดเป่าพร้อมทำงาน
- 8) ทันตแพทย์จะทำการปั่นแต่งขอบโดยใช้วัสดุคอมปาวด์ ลนที่ ตะเกียงแอลกอฮอล์เพื่อให้คอมปาวด์อ่อนตัวนำมาต่อที่ขอบสภาพพิมพ์เฉพาะบุคคล ทันตแพทย์จะปั่นแต่งขอบสภาพพิมพ์เฉพาะบุคคล ใช้แอลกอฮอล์ชนิดเป่าพ่นใส่บริเวณคอมปาวด์ ที่ต่อขอบและจุ่มในหม้ออ่างควบคุมอุณหภูมิช่วยในการอ่อนตัวของวัสดุคอมปาวด์ จากนั้นใส่ในปากผู้ป่วย และให้ผู้ป่วยขยับปากไปมา
- 9) ทันตแพทย์จะทำการตัดแต่งบริเวณที่ปั่นแต่งขอบโดยใช้คัมจับ พร้อมใส่ใบมีด เบอร์15 ตัดแต่งบริเวณคอมปาวด์ที่ต่อขอบสภาพพิมพ์เฉพาะบุคคลให้เรียบร้อย
- 10) ผู้ช่วยทันตแพทย์นำชิ้นงานสภาพพิมพ์เฉพาะบุคคลที่ปั่นแต่งขอบมาล้างทำความสะอาดโดยใช้หัว Triple syringes เป่าให้แห้ง
- 11) ผู้ช่วยทันตแพทย์นำชิ้นงานสภาพพิมพ์เฉพาะบุคคลที่ปั่นแต่งขอบ ทากาวยึดวัสดุพิมพ์ปาก เตรียมกระดาษผสม พายผสม วัสดุพิมพ์ปากโพลีไวนิลไซลอกเซน ให้พร้อมใช้งาน ดังภาพที่ 19
- 12) ผู้ช่วยทันตแพทย์เตรียมปืนฉีดยาพร้อมวัสดุพิมพ์ปากส่งให้ทันตแพทย์เพื่อฉีดยาวัสดุพิมพ์ปากลงบนสภาพพิมพ์ปากเฉพาะบุคคลที่ปั่นแต่งขอบไว้ ในขั้นตอนนี้ จะเป็นการพิมพ์ปากขั้นสุดท้าย
- 13) ทันตแพทย์ส่งรอยพิมพ์ปากขั้นสุดท้าย ให้ผู้ช่วยทันตแพทย์ นำไปล้างทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อตามด้วยล้างน้ำสะอาดจากนั้นใช้หัว Triple syringes เป่ารอยพิมพ์ให้แห้ง
- 14) ผู้ช่วยทันตแพทย์เตรียมใบส่งงานแลปให้ทันตแพทย์เขียนส่งทำชิ้นงานขั้นต่อไป ส่งรอยพิมพ์ปากขั้นสุดท้าย ให้ช่างทันตกรรมดำเนินการต่อ
- 16) ผู้ช่วยทันตแพทย์ทำการนัดหมายผู้ป่วยครั้งต่อไปเพื่อมาลองสภาพพิมพ์ปากเฉพาะบุคคลปั่นแต่งขอบและพิมพ์ปากขั้นสุดท้าย

ภาพที่ 20 ชิ้นงานแท่งกีด

ภาพที่ 37 บันทึกรการสบฟัน

นัดผู้ป่วยครั้งที่ 3 ลองแท่งกีด บันทึกรการสบฟัน และเลือกสีฟัน

- 1) ผู้ช่วยทันตแพทย์จัดชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ พื้นฐาน ดังภาพที่ 14
- 2) ผู้ช่วยทันตแพทย์จัดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์การลองแท่งกีดและบันทึกการสบฟัน ดังภาพที่ 20 ภาพที่ 21 ภาพที่ 22 และ ภาพที่ 23
- 3) ผู้ช่วยทันตแพทย์นำชิ้นงานแท่งกีดล้างทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อตามด้วยล้างน้ำสะอาดอีกครั้ง จากนั้นใช้หัว Triple syringes เป่าให้แห้ง
- 4) ทันตแพทย์จะลองแท่งกีดเพื่อหาความสูงของแท่งกีดที่เหมาะสม ดูการสบฟัน ความอูมนูนของไบหน้าหลังจากที่ใส่ในช่องปาก หากมีการแก้ไขระดับของแท่งกีดทันตแพทย์จะทำการตัดแต่งแท่งกีดโดยใช้เครื่องมือฮ็อตเพลตจากนั้นใช้กระดาษเช็ดให้สะอาดออกให้หมด (Hot plate) ลนไฟตะเกียง แอลกอฮอล์ให้ร้อนนำมาวางบนแท่งกีดปรับระดับให้ได้ตามความเหมาะสม

- 5) ผู้ช่วยทันตแพทย์ต้องเช็ดซี่ฟันที่ติดมากับเครื่องมือฮ็อตเพลตทุกครั้ง โดยการลนเอาซี่ฟันที่ติดเครื่องมือฮ็อตเพลตออกให้หมด
- 6) ทันตแพทย์ปรับระนาบสบแท่งกัดโดยใช้เครื่องมือวัดระดับใบหน้าลงและปรับแต่งแท่งกัดจนกระทั่งผู้ป่วยสามารถออกเสียงได้ชัด ดูความอูนมนูนของใบหน้าหลังจากที่ใส่ในช่องปากจากนั้นทันตแพทย์จะบันทึกการสบฟัน
- 7) ผู้ช่วยทันตแพทย์เตรียมกระดาษผสม พายผสมและวัสดุการบันทึกสบฟัน (มีแบบผสมด้วยมือและแบบฉีด) ให้ทันตแพทย์ ช่วงรอวัสดุแข็งตัวผู้ช่วยทันตแพทย์ต้องเช็ดพายผสม ก่อนที่วัสดุแข็งตัว (หากวัสดุแข็งตัวจะเซ็ดออกยาก)
- 8) ผู้ช่วยทันตแพทย์เตรียมแผงเทียบสีฟันให้ทันตแพทย์ และ กระจกส่องหน้าให้ผู้ป่วยเพื่อเลือกสีฟันหลังจากบันทึกการสบฟันเสร็จเรียบร้อยแล้ว
- 9) ผู้ช่วยทันตแพทย์เตรียมใบส่งงานแลบให้ทันตแพทย์เขียน ผู้ช่วยทันตแพทย์ส่งชิ้นงานและใบส่งงานแลบไปที่แลบเพื่อเรียงฟัน แต่งซี่ฟัน
- 10) ผู้ช่วยทันตแพทย์ทำการนัดหมายผู้ป่วยครั้งต่อไปเพื่อมาลองฟัน

ภาพที่ 24 ชิ้นงานเรียงฟัน

นัดผู้ป่วยครั้งที่ 4 ลองฟันเทียมทั้งปาก

- 1) ผู้ช่วยทันตแพทย์จัดชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ พื้นฐาน ดังภาพที่ 14
- 2) ผู้ช่วยทันตแพทย์จัดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์การลองฟัน ดังภาพที่ 24
- 3) ผู้ช่วยทันตแพทย์นำชิ้นงานลองฟันล่างทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อตามด้วยล้างน้ำสะอาดอีกครั้งจากนั้นใช้หัว Triple syringes เป่าให้แห้ง
- 4) ทันตแพทย์จะนำชิ้นงานลองฟันในปากผู้ป่วย ตรวจสอบความถูกต้องของระดับฟัน ประเมินความสวยงาม การออกเสียง และการสบฟัน
- 5) ผู้ช่วยทันตแพทย์ส่งกระจกส่องหน้าให้ผู้ป่วยได้ดูพร้อมกับทันตแพทย์ หากมีการแก้ไข ทันตแพทย์ทำการแก้ไขตามความต้องการของทันตแพทย์และผู้ป่วยให้เหมาะสมขณะที่เป็นขั้นตอนลองฟันเพราะยังเป็นซี่ผึ้ง อาจมีการแกะซี่ฟัน ปรับระดับฟัน
- 6) ผู้ช่วยทันตแพทย์เตรียมด้ามหัวกรอฟันแบบตรง หัวกรออะคริลิก ให้ทันตแพทย์ใช้สำหรับกรอแต่งซี่ฟันปลอม
- 7) ผู้ช่วยทันตแพทย์เตรียมใบส่งงานแลปให้ทันตแพทย์เขียนใบส่งแลป ผู้ช่วยทันตแพทย์ส่งชิ้นงานไปที่แลปเพื่ออัดอะคริลิกชนิดบ่มตัวด้วยความร้อน
- 8) ผู้ช่วยทันตแพทย์ทำการนัดหมายผู้ป่วยครั้งต่อไปเพื่อมาใส่ฟันเทียมทั้งปาก

ภาพที่ 26 ชิ้นงานฟันเทียมทั้งปาก

ภาพที่ 28 ภาพแสดงการใส่ฟันเทียมทั้งปาก

นัดผู้ป่วยครั้งที่ 5 ใส่ฟันเทียมทั้งปาก

- 1) ผู้ช่วยทันตแพทย์จัดชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ พื้นฐาน ดังภาพที่ 14
- 2) ผู้ช่วยทันตแพทย์จัดชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์การใส่ฟันเทียมทั้งปาก ดังภาพที่ 26 และภาพที่ 27
- 3) ผู้ช่วยทันตแพทย์นำชิ้นงานฟันเทียมทั้งปาก ล้างทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อตามด้วยล้างน้ำสะอาดอีกครั้ง จากนั้นใช้หัว Triple syringes เป่าให้แห้ง
- 4) ทันตแพทย์จะนำชิ้นงานฟันเทียมทั้งปากใส่ให้ผู้ป่วย ผู้ช่วยทันตแพทย์เตรียมไม้พันสำลี วัสดุ เช็คความแนบสนิทของฟัน ตักวัสดุใส่บนกระดาษผสมที่เตรียมไว้ให้ทันตแพทย์เช็คหาจุดกดเจ็บ กระดาษกัดสบให้ทันตแพทย์เช็คหาจุดสบสูง
- 5) ผู้ช่วยทันตแพทย์เตรียมด้ามหัวกรอฟันแบบตรง หัวกรอและหัวขัดอะคริลิก จากนั้นทันตแพทย์จะมีการกรอแก้ไขส่วนเกินบริเวณขอบส่วนกดเนื้อเยื่อและกรอแก้ไข การสบฟันให้เกิดการสบฟันแบบได้ดุล แนะนำวิธีการถอด การใส่ การดูแลรักษาฟันเทียมทั้งปาก และการทำความสะอาดช่องปาก
- 6) ผู้ช่วยทันตแพทย์เตรียมกระจกส่องหน้าส่งให้ผู้ป่วยในขณะที่ทันตแพทย์มีการสอนวิธีการดูแลรักษา
- 7) ผู้ช่วยทันตแพทย์ทำการนัดหมายผู้ป่วยครั้งต่อไปเพื่อมาเช็คฟันเทียมทั้งปากทั้งปาก

ภาพที่ 38 การเช็คฟันเทียมทั้งปาก

นัดผู้ป่วยครั้งที่ 6 เช็คฟันเทียมทั้งปาก

- 1) ผู้ช่วยทันตแพทย์จัดชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ พื้นฐาน ดังภาพที่ 14
- 2) ผู้ช่วยทันตแพทย์จัดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์การเช็คการใส่ฟันเทียมทั้งปาก ดังภาพที่ 29
- 3) ทันตแพทย์จะสอบถามผู้ป่วยเรื่องการใส่ฟันเทียมทั้งปากว่ามีการปรับตัวหลังการ การใส่ฟันเทียม ทั้งปากเป็นอย่างไรบ้าง มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการสบฟัน การเคี้ยวอาหาร หรือไม่ หากพบปัญหาทันตแพทย์ ทำการกรอแก้ไข
- 4) ผู้ช่วยทันตแพทย์เตรียมด้ามหัวกรอฟันแบบตรง หัวกรอและหัวขัดอะคริลิก วัสดุเช็คความแนบสนิท พร้อมไม้พันสำลี ดักใส่ กระดาษผสมพร้อมให้ทันตแพทย์ทำการเช็คฟันเทียมทั้งปาก กระดาษกัดสบ สำหรับการตรวจเช็ค ปรับแต่งฟันเทียมทั้งปาก ในขณะที่ทันตแพทย์กรอแต่งฟันเทียมทั้งปาก ผู้ช่วย ทันตแพทย์ปรับโคมไฟไปเศษผงส่วนเกินเพื่อให้ทันตแพทย์เห็นพื้นที่ในการทำงานมากขึ้น
- 5) ทันตแพทย์จะแนะนำผู้ป่วยเรื่องการใช้งานของฟันเทียมทั้งปาก การเคี้ยวอาหาร การทำความสะอาด สะอาดทั้งในและนอกช่องปาก ผู้ช่วยทันตแพทย์เตรียมส่งกระจกส่องหน้าให้ผู้ป่วย
- 6) ผู้ช่วยทันตแพทย์ทำการนัดหมายผู้ป่วยมาเช็คหลังใส่ฟันเทียมทั้งปากเป็นระยะ ตามทันตแพทย์ เห็นสมควร 1 สัปดาห์ 1 เดือน 3 เดือน และ 6 เดือน ตามลำดับ

3.1.6 การจัดการหลังการรักษาทางทันตกรรม

- 1) การจัดแยกเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ ภายหลังการรักษาทางทันตกรรมตามมาตรฐาน การทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อ และคอยเฝ้าสังเกตอาการผู้ป่วยหลังการรักษา
- 2) เช็ดทำความสะอาดเก้าอี้ทำฟัน และฆ่าเชื้อภายหลังการรักษาทุกครั้ง
- 3) ผู้ช่วยทันตแพทย์เตรียมเอกสารคำแนะนำในการปฏิบัติตัวเบื้องต้นหลังการรักษาทางทันตกรรมให้กับผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย

3.1.7 การติดตามและการประเมินผลการปฏิบัติงาน

จากการนำคู่มือปฏิบัติงาน การช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก สำหรับผู้ช่วยทันตแพทย์ มาใช้ คลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า มีการจัดเตรียมเครื่องมือได้พร้อมใช้ และครบถ้วนมากขึ้น ผู้ช่วยทันตแพทย์ที่ประจำคลินิกอื่นสามารถแทนงานกันได้ การทำงานมีประสิทธิภาพ ลดความผิดพลาดจากการเตรียมเครื่องมือไม่ครบได้ ซึ่งได้มีการติดตาม และประเมินผลจากปฏิบัติงานดังนี้

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	การติดตามประเมินผล
- การเตรียมความพร้อมก่อนการรักษา	- จัดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ ถูกต้อง ครบถ้วน พร้อมใช้งาน	- แบบบันทึกการปฏิบัติงาน - สอบถามจากผู้ปฏิบัติงาน
- การช่วยงานแต่ละขั้นตอนของการรักษา	- ช่วยในการทำงานแต่ละ ขั้นตอน ได้ถูกต้อง	- แบบบันทึกการปฏิบัติงาน
- ให้คำแนะนำผู้ป่วยหลังการรักษา	- ผู้ป่วยสามารถปฏิบัติดูแล ตัวเอง หลังจากได้ใส่ชิ้นงาน	- สอบถามจากทันตแพทย์และผู้ป่วย - นัดติดตามการรักษา

3.2 จรรยาบรรณวิชาชีพ

3.2.1 จรรยาบรรณวิชาชีพผู้ช่วยทันตแพทย์ เนื่องจากตำแหน่งผู้ช่วยทันตแพทย์ยังไม่มีข้อกำหนด จรรยาบรรณวิชาชีพในตำแหน่งนี้โดยตรง การปฏิบัติงานต้องยึดหลักจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2538 มาใช้โดยอนุโลม ดังนี้

- 1) ต้องไม่ประพฤติหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพทันตกรรม
- 2) ต้องประกอบวิชาชีพโดยไม่คำนึงถึงฐานะ เชื้อชาติ ศาสนา สังคมหรือลัทธิการเมือง
- 3) ต้องปฏิบัติต่อผู้ป่วยโดยสุภาพ มีน้ำใจ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและปราศจากการบังคับขู่เข็ญ
- 4) ต้องรักษามาตรฐานของการประกอบวิชาชีพทันตกรรมในระดับที่ดีที่สุดแก่ผู้ป่วย โดยไม่เรียกร้อย สินจ้างรางวัลพิเศษนอกเหนือจากค่าบริการที่ควรได้รับตามปกติ
- 5) ต้องระมัดระวังตามวิสัยที่พึงมีมิให้การประกอบวิชาชีพทันตกรรมใดๆ ของตนเป็นไปในลักษณะอนาจารต่อผู้ป่วย
- 6) ต้องไม่เปิดเผยความลับของผู้ป่วยซึ่งตนทราบมา เนื่องจากการประกอบวิชาชีพ เว้นแต่ด้วยความยินยอมของผู้ป่วยหรือต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือตามหน้าที่
- 7) ต้องอธิบายถึงสาระสำคัญของการให้บริการเพื่อใช้ประกอบในการตัดสินใจการรักษาของผู้ป่วยร่วมถึงการแจ้งอัตราค่ารักษา
- 8) ต้องคำนึงถึงประโยชน์ในการให้บริการแก่ผู้ป่วยเป็นสำคัญ
- 9) ต้องไม่รับผลประโยชน์ใด ๆ จากผู้ป่วย
- 10) ต้องปฏิบัติงานตามมาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติการทำงานอย่างเคร่งครัด

3.2.2 มาตรฐานทางคุณธรรม และจริยธรรมในสายวิชาชีพมหาวิทยาลัยขอนแก่นปีพ.ศ. 2560 ได้กำหนด จรรยาบรรณของผู้ปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัย กับการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบของตน และยังคงปฏิบัติตามจรรยาบรรณขององค์กรวิชาชีพที่ตนเป็นสมาชิกหรือสังกัดและตามประกาศอื่นที่มหาวิทยาลัยกำหนดขึ้น ภายหลัง โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) พึงปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด
- 2) ใฝ่หาความรู้ สำนวญปรับปรุงตนเองและทำงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ
- 3) เป็นผู้ผ่านการเปลี่ยนแปลงในหน่วยงาน
- 4) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 5) มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่
- 6) เป็นมิตรกับข้าราชการและลูกจ้างทุกคน
- 7) เก็บรักษาความลับข้อมูลที่ไม่ควรเปิดเผย
- 8) มีความเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม
- 9) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบ รวดเร็ว

3.3 หลักการปฏิบัติงาน PDCA

คู่มือการช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก สำหรับผู้ช่วยทันตแพทย์ คลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ต้องดำเนินการตามกระบวนการ หลักการปฏิบัติงาน PDCA เป็นหลัก ในการปฏิบัติงาน ดังนี้

หลักการปฏิบัติงาน PDCA	รายละเอียดในการปฏิบัติงานตามหลักการ PDCA
P = Plan (การวางแผน)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบเช็คตารางการนัดหมายผู้ป่วย 2. ตรวจสอบแผนการรักษาหลังจากที่ได้รับจากทันตแพทย์ก่อนล่วงหน้า 3. จัดเตรียมเก้าอี้ทำฟัน เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ทางทันตกรรมตามแผนการรักษาสำหรับผู้ป่วยในการรักษาแต่ละครั้ง 4. กำหนดวิธีการปฏิบัติงานและวิธีการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน
หลักการปฏิบัติงาน PDCA	รายละเอียดในการปฏิบัติงานตามหลักการ PDCA
D = Do (การปฏิบัติตามแผน)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปฏิบัติงานตามมาตรฐานและแนวทางปฏิบัติงาน 2. ทำความสะอาดเก้าอี้ทำฟันและอุปกรณ์ประกอบ 3. ตรวจสอบประวัติการรักษาและแผนการรักษา 4. จัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ทางทันตกรรม 5. เตรียมชุดป้องกันตนเองให้พร้อมสำหรับการปฏิบัติงาน ได้แก่ สวม หมวก ผ้าปิดจมูก แว่นตาหรือแผ่นป้องกันใบหน้า เสื้อกาวน์ ถุงมือ 6. ปฏิบัติงานตามขั้นตอนการช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก (Complete denture) สำหรับผู้ช่วยทันตแพทย์ คลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 7. จัดเก็บเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ หลังเสร็จสิ้นการรักษา 8. หากพบปัญหา อุปสรรค รีบแก้ไขโดยทันที โดยปรึกษาทันตแพทย์ หรือผู้เกี่ยวข้อง 9. จัดเตรียมงานแลปเพื่อประกอบการรักษา

หลักการปฏิบัติงาน PDCA	รายละเอียดในการปฏิบัติงานตามหลักการ PDCA
C = Check (ตรวจสอบการ ปฏิบัติตามแผน)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบความถูกต้องของประวัติผู้ป่วย 2. ตรวจสอบความสะอาดพื้นที่ทำการรักษา อุปกรณ์ประกอบให้ สามารถใช้งานได้ 3. ตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือที่ปราศจากเชื้อ ก่อนนำไปใช้งาน เช่น ตรวจสอบบรรจุภัณฑ์ ป้ายรายการ แฉกเคมีและความสะอาด 4. ตรวจสอบการแต่งกายขณะปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามมาตรฐาน 5. ปฏิบัติตามแผนการรักษาและขั้นตอนปฏิบัติงาน
A = Act (ปรับปรุงแก้ไข)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ 2. ประเมินการปฏิบัติงานร่วมกับทันตแพทย์และนักศึกษาทันตแพทย์ระดับปริญญาตรี 3. สรุปผลการดำเนินงานและรายงานผลต่อผู้บริหารตามลำดับ 4. เสนอผลของการประเมิน และข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป

3.4 แนวคิด/ทฤษฎีหรือผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

दनัย ยอดสุวรรณ ได้กล่าวไว้ในหนังสือฟันเทียมทั้งปากเล่ม 1 ดังนี้

1. ฟันเทียม (Denture) หมายถึง สิ่งเทียมที่สร้างขึ้นเพื่อทดแทนฟันธรรมชาติและเนื้อเยื่อใกล้เคียงที่สูญหายไปฟันเทียมมี 2 ประเภท ดังนี้

1. ฟันเทียมทั้งปาก (Complete denture) หมายถึงสิ่งประดิษฐ์ทางทันตกรรมทั้งชนิดติดแน่นและถอดได้ที่ทดแทนชุดฟันทั้งปาก (Entire dentition) และโครงสร้างของขากรรไกรบนหรือขากรรไกรล่างที่เกี่ยวข้อง

2 ฟันเทียมทั้งปากชนิดติดแน่น (Fixed complete denture) หมายถึงสิ่งประดิษฐ์ทางทันตกรรมชนิดติดแน่นที่ทดแทนชุดฟันและกายวิภาคที่เกี่ยวข้องของขากรรไกรบนและล่าง ซึ่งผู้ป่วยไม่สามารถใส่และถอดฟันเทียมทั้งปากได้เอง

2. บทบาทหน้าที่ฟันเทียมทั้งปาก ฟันเทียมทั้งปากถูกประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อทดแทนฟันที่ถูกถอนหรือสูญหายไปทั้งหมดเพื่อทำหน้าที่แทนฟันธรรมชาติเดิมดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อบดหรือฉีกอาหารให้เล็กลง ทำให้อาหารมีพื้นที่ผิวเพิ่มมากขึ้น น้ำย่อยจะได้สัมผัสและทำหน้าที่ย่อยได้ดีขึ้น ผู้ป่วยไร้ฟัน (edentulous patient) มักหลีกเลี่ยงอาหารแข็ง อาหารที่มีกาก (Fibrous foods) ทำให้ขาดสารอาหารที่จำเป็น รวมถึงมีผลต่อระบบขับถ่าย

2. ฟันเทียมจะช่วยลิ้นและริมฝีปากในการออกเสียง

3. เป็นส่วนประกอบสำคัญของใบหน้า ช่วยพยุงริมฝีปาก แก้ม ช่วยในการจัดการกับอาหาร และการแสดงออกของอารมณ์ ได้เป็นอย่างดี

4. เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการออกสังคม

3. ความแตกต่างระหว่างฟันธรรมชาติกับฟันเทียม ดนัย ยอดสุวรรณ ได้กล่าวไว้ในหนังสือฟันเทียมทั้งปากเล่ม 1 ดังนี้

1. ฟันธรรมชาติสามารถ กัด ฉีก บดเคี้ยวอาหารได้ดี เนื่องจากมีรากฝังอยู่ในกระดูกขากรรไกร ฟันล่างสามารถเคลื่อนที่บิดไปมาบนด้านบดเคี้ยวของฟันบนได้ดี ส่วนฟันเทียม ซึ่งฟันแต่ละซี่จะอยู่บนฐาน ฟันเทียมชุดเดียวกัน ซึ่งวางอยู่บนสันกระดูกขากรรไกร (alveolar ridge) สามารถขยับไปมาได้ การบดเคี้ยวอาหาร จะมีผลต่อฟันเทียมทั้งชุด อาจทำให้ขยับ กระดก หรือเลื่อนไถลได้ขึ้นอยู่กับ

- รูปร่างและขนาดของขากรรไกรไร้ฟัน (Edentulous jaws)
- ชนิดของเนื้อเยื่อหุ้มสันกระดูกขากรรไกร
- ทักษะของผู้ป่วยที่มีต่อฟันเทียม
- ความสามารถในการเรียนรู้วิธีใช้ฟันเทียม
- ทักษะของทันตแพทย์ผู้ให้การรักษา

2. ในแง่ความสวยงาม ฟันเทียมสามารถทำให้สวยงามกว่าฟันธรรมชาติเดิมได้ ในกรณีที่ฟันธรรมชาติเดิมมีขนาดเล็ก (hypoplasia) มีรอยผุขรุขระไม่สวยงาม หรือบิดเก

3. ฟันเทียมมักมีปัญหาเรื่องขาดเสถียรภาพ (Stability) แรงบดเคี้ยวถูกจำกัดโดยเสถียรภาพและความสามารถรับแรงของสันกระดูกขากรรไกร แรงบดเคี้ยวของฟันเทียมจึงน้อยกว่าของฟันธรรมชาติ

4. ทำไมฟันปลอมถึงสำคัญสำหรับผู้สูงอายุ เมื่อผู้สูงอายุสูญเสียฟันไป การเคี้ยวอาหารอาจกลายเป็นเรื่องยาก และการพูดคุยอาจไม่ชัดเจน นอกจากนี้ การไม่มีฟันยังส่งผลต่อโครงหน้า ทำให้ใบหน้าดูเปลี่ยนแปลงไป การใส่ฟันปลอมที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งสำคัญในการฟื้นฟูการใช้งานของช่องปากและช่วยให้ผู้สูงอายุมีรอยยิ้มที่สวยงาม และดูเป็นธรรมชาติ ส่งเสริมสุขภาพช่องปากให้ดีขึ้นด้วย

5. ข้อดีการใส่ฟันปลอม ฟันปลอมถูกออกแบบมาโดยเฉพาะเพื่อจำลองลักษณะฟันตามธรรมชาติ ในแง่ของขนาด รูปร่าง และสีฟัน การใส่ฟันปลอมทดแทนฟันแท้ที่หายไป

1. คนไข้สามารถกลับมามีฟันที่ครบสมบูรณ์ ใช้บดเคี้ยวอาหารได้ดีขึ้น

2. การใส่ฟันปลอมช่วยเรียกความมั่นใจกลับคืนมา ด้วยลักษณะชุดฟันที่ดูเป็นธรรมชาติ

3. ปรับปรุงรอยยิ้มให้ดีขึ้น คนใช้รู้สึกสบายใจและมั่นใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น ทำให้คู่อ่อนเยาว์และสดใสขึ้น

4. ฟันปลอมยังช่วยเพิ่มความสามารถในการพูดให้ชัดขึ้น

6. ความเข้าใจผิด ๆ เกี่ยวกับฟันปลอมถอดได้ทั้งปาก

1. ฟันปลอมเป็นทางเลือกเดียวในการทดแทนฟันที่หายไป แม้ว่าฟันปลอมจะเป็นทางเลือกที่ได้รับความนิยมและมี ประสิทธิภาพ แต่ในปัจจุบันมีทางเลือกมากมาย เช่น รากฟันเทียม และสะพานฟัน

2. ฟันปลอมใส่ไม่สบายและมักจะหลุดอยู่บ่อย ๆ แม้ว่าการใส่ฟันปลอมครั้งแรกอาจมีระยะเวลาปรับตัว แต่ความก้าวหน้าทางทันตกรรมสมัยใหม่ได้ปรับปรุงความพอดี ความสบาย และความมั่นคงของฟันปลอมให้ดีขึ้น ด้วยการดูแลที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ฟันปลอมสามารถแก้ปัญหาในด้านความสะดวกสบายในการใส่และใช้งานได้ดี ทดแทนฟันที่หายไป

3. บางคนเชื่อว่าฟันปลอมมีไว้สำหรับผู้สูงอายุเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ฟันปลอมอาจเหมาะสำหรับผู้สูญเสียฟันธรรมชาติไม่ว่าจะอายุเท่าใดก็ตาม การสูญเสียฟันสามารถเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เช่น ฟันผุ โรคเหงือก หรือการ อุบัติเหตุต่าง ๆ และฟันปลอมสามารถเป็นทางเลือกสำหรับการฟื้นฟูรูปลักษณ์และการทำงานของรอยยิ้ม

4. ความเข้าใจผิดอีกประการหนึ่งก็คือ เมื่อมีฟันปลอมเข้าที่แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องดูแลสุขภาพในช่องปากอีกต่อไป ซึ่งไม่เป็นความจริง แม้จะมีฟันปลอม สิ่งสำคัญคือรักษาสุขอนามัยด้วยการทำความสะอาดฟันปลอมอย่างสม่ำเสมอ และตรวจสุขภาพฟันประจำปี การดูแลที่เหมาะสมจะช่วยป้องกันปัญหาสุขภาพช่องปาก เช่น โรคเหงือกและการติดเชื้อในช่องปาก

คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเรื่องฟันปลอม ฟันปลอมทุกชนิดมีอายุการใช้งาน หากใช้ไปเป็นระยะเวลานานอาจมีการแตกหักหรือใส่ฟันปลอมได้ไม่พอดี ดังนั้นผู้ที่ใส่ฟันปลอมจึงควรพบทันตแพทย์เป็นประจำทุกปี เพื่อตรวจสุขภาพช่องปาก และฟันปลอมว่าอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดีหรือไม่ กรณีที่มีการ แตกหักของฟันปลอมอาจสามารถซ่อมแซมกลับมาใช้งานได้ หรืออาจต้องทำฟันปลอมชิ้นใหม่ เพื่อให้ยังคงมีรอยยิ้มที่สมบูรณ์แบบอยู่ตลอดเวลา สรุปรูปฟันปลอมสำหรับผู้สูงอายุ ฟันปลอมเป็นทางเลือกการรักษาที่สำคัญสำหรับผู้สูงอายุที่สูญเสียฟันธรรมชาติ ด้วยการพิจารณาปัจจัยต่างๆ เช่น ความสะดวกสบาย การใช้งาน รูปลักษณ์ ซึ่งช่วยให้ สุขภาพช่องปาก และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยรวมดีขึ้น ฟันปลอมช่วยเรียกความมั่นใจให้กลับคืนมาในกรณีผู้ป่วยสูญเสียฟัน สามารถพูดคุย ยิ้ม และหัวเราะได้เหมือนปกติก่อนที่จะสูญเสียฟันธรรมชาติ ไป และเพื่อให้ฟันปลอมสามารถใช้งานได้เป็นระยะเวลานานจึงต้องมีการดูแลรักษาฟันเทียมอย่าง สม่ำเสมอ ซึ่งหากมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพช่องปากหรือฟันปลอมควรพบทันตแพทย์ใกล้บ้าน เพื่อหาทางเลือกในการดูแลรักษาที่เหมาะสมต่อไป

บทที่ 4

เทคนิคและขั้นตอนการปฏิบัติงาน

คู่มือการช่วยทันตแพทย์ในงานทำฟันเทียมทั้งปาก (Complete denture) สำหรับ ผู้ช่วยทันตแพทย์ คลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีเทคนิค และขั้นตอนการปฏิบัติงานดังนี้

- 4.1 มาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 4.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
- 4.3 วิธีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 4.4 คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน

4.1 มาตรฐานการปฏิบัติงาน

มาตรฐานการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก การช่วยทันตแพทย์ในงานทำฟันเทียมทั้งปาก ในเล่มนี้เป็นการอำนวยความสะดวกช่วยเหลือทันตแพทย์ในการรักษาทางทันตกรรมแก่ผู้ป่วยสำหรับหน่วย คลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติงานของบุคลากรซึ่งมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานต้องอาศัยหลักการทำงานตาม ประสพการณ์ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เพื่อประกอบการตัดสินใจการช่วยทันตแพทย์ในงานทำฟันเทียมทั้งปาก มีมาตรฐาน 4 ประการ ดังนี้

1) ความประหยัด คือ การปฏิบัติงานต้องมีประสิทธิภาพ ลดระยะเวลา ถูกต้อง รวดเร็วและการใช้ ทรัพยากรให้คุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคม สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงพยาบาลทันตกรรม

คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2) การส่งเสริม คือ การส่งเสริมให้ทันตแพทย์ทำงานสะดวก รวดเร็ว จากการผลิตเครื่องมือให้ครบในการช่วย ทันตแพทย์ในงานทำฟันเทียมทั้งปาก ในการรักษาทางทันตกรรมคลินิกทันตกรรมรวม 1 และภาระงานที่รับผิดชอบ การประสานงาน และการอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ความสะดวก คือ การอำนวยความสะดวกให้การช่วยทันตแพทย์ในงานทำฟันเทียมทั้งปากการช่วยข้างแก้อี ทันตแพทย์ในการรักษาทางทันตกรรมคลินิกทันตกรรมรวม 1 จะต้องปฏิบัติงานที่ถูกต้องตามกฎหมาย ส่งผลดีต่อ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ได้แก่ หน่วยคลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้บริการทางทันตกรรมด้านต่าง ๆ ที่หลากหลาย ครอบคลุมในการบริการการรักษา และการป้องกันทางทันตกรรม

4) ความสะอาด คือ สะอาด ถูกต้อง ครบถ้วน ตามหลักมาตรฐาน CSSD ในการช่วยทันตแพทย์ในงานทำ ฟันเทียมทั้งปาก ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ ได้แก่ หน่วยคลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม

คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น นอกจากหลักการทำงานแล้ว ยังได้ใช้ประสบการณ์ในการทำงานมา กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากร และมาตรฐานการปฏิบัติตามภาระงาน ของคณะทันตแพทยศาสตร์ ดังนี้ **มาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ช่วยทันตแพทย์** ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 มีความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติงานในประเด็น ดังนี้

- 1) มีการวางแผนงาน กำหนดวิธีการ และขั้นตอนการปฏิบัติงาน
- 2) มีการทำปฏิทินการปฏิบัติงาน
- 3) มีการกำกับติดตาม และการประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 4) มีการนำผลการประเมินพัฒนางาน ตนเอง และหน่วยงาน
- 5) พัฒนาแผนการปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรม และการบริการที่ดี

มาตรฐานที่ 2 มีความสามารถด้านการปฏิบัติงาน ดังนี้

- 1) มีจำนวนผลงาน และดัชนีชี้วัดให้ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย
- 2) ผลงานที่ปฏิบัติมีความประณีต เรียบร้อย และรวดเร็วและสอดคล้องตามความต้องการของผู้บังคับบัญชาและผู้รับบริการ
- 3) ได้เรียนรู้วิธีการปฏิบัติงาน และสามารถแก้ปัญหาข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นได้
- 4) ผลงาน ตอบตัวชี้วัดของการประกันคุณภาพ และยุทธศาสตร์ของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 5) ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการรับบริการเพิ่มมากขึ้น และสร้างขวัญ กำลังใจเพื่อให้บุคลากรเกิดความผูกพันในคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มาตรฐานที่ 3 เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกในการให้บริการ ดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกในการให้บริการตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยยึดผู้รับบริการเป็นสำคัญได้แก่ บุคลากร นักศึกษา และบุคคลภายนอกคณะและมหาวิทยาลัย
- 2) มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา อุทิศเวลาให้แก่ราชการและให้บริการต่อผู้มารับบริการ ด้วยความสะอาด รวดเร็ว ถูกต้อง งานมีประสิทธิภาพ
- 3) มีความเอื้ออาทร และเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการอย่างเสมอภาคกันให้เกียรติ และ เคารพ สิทธิและเคารพศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ของผู้รับบริการ
- 4) มีทัศนคติในการปฏิบัติงานที่ดี
- 5) ความสะอาด ถูกต้อง ครบถ้วน ในการช่วยทันตแพทย์ในงานทำฟันเทียมทั้งปาก ส่งผลต่อ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ได้แก่ หน่วยคลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มาตรฐานที่ 4 เป็นผู้มีความชำนาญ และสั่งสมความเชี่ยวชาญในวิชาชีพผู้ช่วยทันตแพทย์ดังนี้

- 1) กระจือร้อร้นในศีกษาค้นคว่าองค์รู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการเครื่องมือทันตกรรมชนิดใหม่ ๆ
- 2) เข้าใจประเด็นต่าง ๆ ในวิชาชีพตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในการบริหารจัดการเครื่องมือทางทันตกรรมอยู่เสมอ
- 4) สามารถบูรณาการพัฒนางานให้ทันสมัย และต่อเนื่อง
- 5) สามารถวิเคราะห์ภาระงานที่รับผิดชอบเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร

4.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน การช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก เล่มนี้ผู้เขียนเสนอขั้นตอนการปฏิบัติงานไว้ 7 ขั้นตอนดังนี้

4.2.1 การเตรียมตัวบุคลากร

- 1) การล้างมือ
- 2) การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย

4.2.2 การเตรียมเก้าอี้ทำฟัน

4.2.3 การจัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์

4.2.4 การเตรียมผู้ป่วย

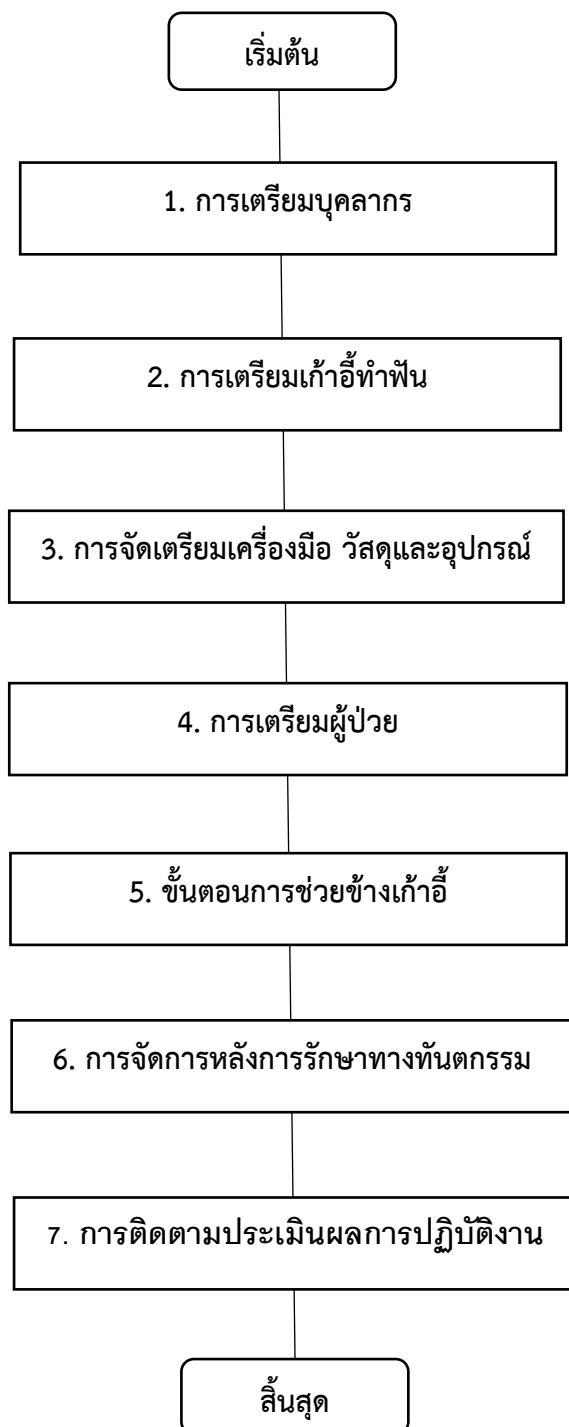
4.2.5 ขั้นตอนการช่วยข้างเก้าอี้

4.2.6 การจัดการหลังการรักษาทางทันตกรรม

4.2.7 การติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน

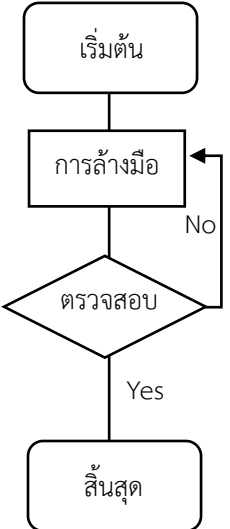

ผู้เขียนขอแนะนำเสนอขั้นตอนในการปฏิบัติงานการช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก ที่เป็นภาระงานที่เชื่อมโยง และสอดคล้องกันทั้ง 7 ขั้นตอน แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบผังกระบวนการไหลของการปฏิบัติงาน (Flow Chart) และรูปแบบข้อความ (Wording) ตามรายละเอียดงาน ดังนี้

การช่วยทันตแพทย์ในงานทำฟันเทียมทั้งปาก (Complete denture) สำหรับผู้ช่วยทันตแพทย์ เล่มนี้
ผู้เขียนเสนอขั้นตอนการปฏิบัติงานไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

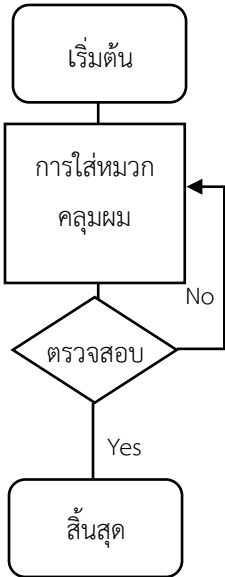

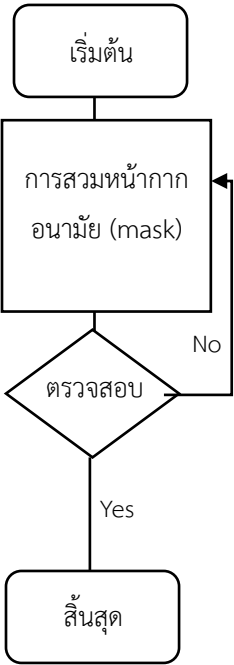

4.2.1 ขั้นตอนการปฏิบัติงานการเตรียมตัวของบุคลากร

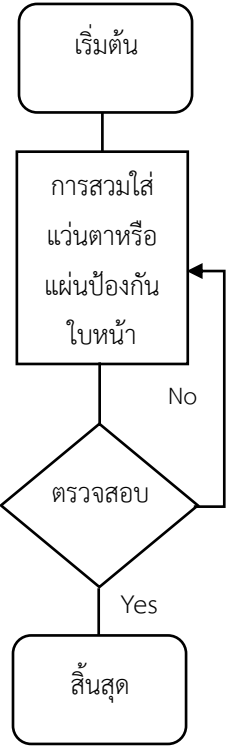

1) การล้างมือ

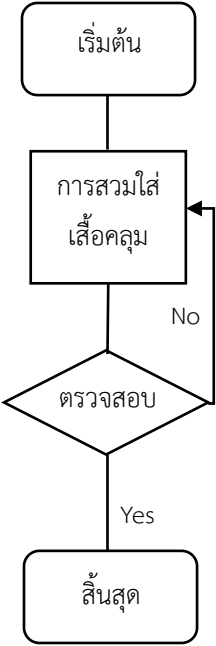

ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
 <pre> graph TD A[เริ่มต้น] --> B[การล้างมือ] B --> C{ตรวจสอบ} C -- No --> B C -- Yes --> D[สิ้นสุด] </pre>	30 วินาที	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ปฏิบัติงานทำการล้างมือให้สะอาดและถูกต้องตามหลักการ 2. ตรวจสอบการล้างมือ 	<p>การล้างมือ ให้ถูกต้องตามหลักการ 7 ขั้นตอนมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ใช้ฝ่ามือถูกัน 2) ใช้ฝ่ามือถูหลังมือและใช้นิ้วถูซอกนิ้ว 3) ใช้ฝ่ามือถูฝ่ามือและนิ้วถูซอกนิ้ว 4) ใช้หลังมือถูฝ่ามือ 5) ถูนิ้วหัวแม่มือโดยรอบด้วยฝ่ามือ 6) ใช้ปลายนิ้วถูข้อมือ 7) ถูรอบข้อมือ ดังภาพที่ 5 <p>ภาพที่ 5 แสดงขั้นตอนการล้างมือ</p> <p>ตรวจสอบ การล้างมือมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การตรวจสอบการล้างมือด้วยการใช้เครื่องหรือกล่องตรวจประสิทธิภาพการล้างมือซึ่งเป็นเครื่องที่ประกอบด้วยสารเรืองแสงและมีหลอดไฟฟ้า Black light สามารถต่อกับจอภาพเพื่อประเมินการล้างมือ 2) การสังเกตการล้างมือด้วยการดูแลและควบคุมอย่างใกล้ชิดให้ถูกต้องตามหลักการ 7 ขั้นตอน โดยการตรวจสอบจากเพื่อนร่วมงาน หัวหน้า 	<ul style="list-style-type: none"> - ทันตแพทย์ - นักศึกษา - ทันตแพทย์ปริญญาตรี - ผู้ช่วยทันตแพทย์ - นักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์

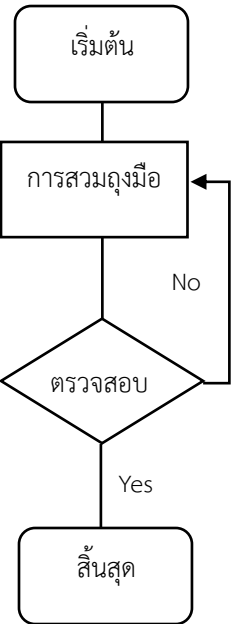

2) การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย

ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
 <pre> graph TD A[เริ่มต้น] --> B[การใส่หมวกคลุมผม] B --> C{ตรวจสอบ} C -- No --> B C -- Yes --> D[สิ้นสุด] </pre>	1 นาที	<p>1. การใส่หมวกคลุมผม</p> <p>1) ก่อนการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการติดเชื้อและป้องกันสิ่งแปลกปลอม เส้นผม หรือ ฝุ่นละอองที่ติดมากับเส้นผม หล่น ขณะปฏิบัติงาน ซึ่งผู้ปฏิบัติงานต้องสวมใส่ให้ถูกวิธีและเก็บผมเข้าใต้หมวกให้เรียบร้อย ซึ่งหมวกต้องครอบปิดหู ถ้าผู้ปฏิบัติงานสวมใส่ไม่ถูกต้องให้กลับไปตรวจสอบใหม่อีกครั้ง</p> <p>2) การตรวจสอบการใส่หมวกคลุมผมผู้ปฏิบัติงานควรมีการตรวจสอบหลังการใส่หมวกทุกครั้งเนื่องจากหมวกที่ใส่มีทั้งชนิดที่เป็นผ้าและใยสังเคราะห์ ชนิดที่เป็นผ้าต้องมีการมัดหรือรัดปลายให้แน่นเพื่อไม่ให้หลุด แต่ถ้าเป็นชนิดใยสังเคราะห์การใช้งานสะดวกและง่าย มีการระบายอากาศที่ดีกว่าชนิดผ้า</p>	<p>การสวมใส่หมวกคลุมผมมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ตรวจสอบสภาพของหมวก เช่น รอยขาด รอยร้าว สายผูกมัดตรงปลายหมวก (หมวกชนิดผ้า) มีสภาพความแข็งแรง คงทน ส่วนชนิดใยสังเคราะห์ตรวจสอบความแข็งแรงของหมวกโดยการดึงออกตามแนวยาวทั้งสองข้าง 2) คลี่หมวกออก ขยายออกเป็นวงกลม สวมคลุมผมและเก็บผมให้เรียบร้อย 3) จัดด้านตะเข็บของผ้าที่ย้าย่างยึดให้อยู่ข้างหูทั้งสองข้าง 4) จัดระดับของยางยึดให้พอดีกับรอบ ๆ ศีรษะ 5) เก็บผมเข้าใต้หมวกให้มิดชิด <p>ด้านตะเข็บของผ้าที่ย้าย่างยึดให้อยู่ข้างหูทั้งสองข้างและจัดระดับของยางยึดให้พอดีกับรอบ ๆ ศีรษะ</p> <p>ตรวจสอบความเรียบโดยคว่ำเก็บผมเข้าใต้หมวกเรียบร้อยไม่หลุดลุ่ยออกมานอกหมวกและหมวกปิดใบหูรวมถึงไม่มีรอยขาดหลังการใส่ ดังภาพที่ 6</p> <p>ภาพที่ 6 การใส่หมวกที่ถูกต้อง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ทันตแพทย์ - นักศึกษา - ทันตแพทย์ - ปริญญาตรี - ผู้ช่วยทันตแพทย์ - นักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์

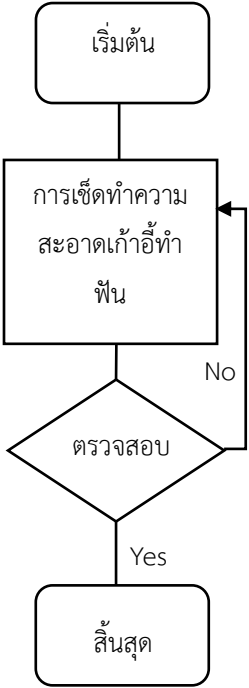

ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
 <pre> graph TD Start([เริ่มต้น]) --> Mask[การสวมหน้ากากอนามัย (mask)] Mask --> Check{ตรวจสอบ} Check -- No --> Mask Check -- Yes --> End([สิ้นสุด]) </pre>	1 นาที	<p>2. การสวมหน้ากากอนามัย (Mask) เพื่อช่วยป้องกันระบบทางเดินหายใจจากมลพิษ สารพิษ และเชื้อโรครวมถึงลดการแพร่เชื้อซึ่งจำแนกใช้งานตามความเหมาะสมโดยทั่วไป หน้ากากจะมี 2 สี โดยสีด้านที่เป็นสีเข้มออกข้างนอก เพราะจะมีการกั้นน้ำและการแพร่ของเชื้อไวรัส ซึ่งเหมาะที่สุดในการป้องกันการแพร่หรือรับเชื้อต่างๆ เช่น เชื้อไวรัส และแบคทีเรียที่มากับละอองน้ำลาย น้ำมูกที่ฟุ้งกระจายออกมา เวลาใครจามหรือไอ โดยเฉพาะเวลาจาม ที่มีแรงส่งละอองน้ำลาย น้ำมูกกระจายในรัศมีวงกว้าง มีวิธีใส่คือ ล้างมือให้สะอาดก่อนนำหน้ากากอนามัยมาใช้ เวลาสวมให้คลุมทั้งจมูกและปาก ขอบที่มีลวดอยู่ด้านบนสันจมูก และรอยจับพับคว่ำลง ใช้แล้วทิ้ง กรณีที่มีการฟุ้งกระจายควรเลือกใช้หน้ากากอนามัยทางการแพทย์ ชนิดพิเศษ N 95 เนื่องจากมีคุณสมบัติช่วยป้องกันเชื้อโรคขนาดเล็กมาก ๆ ได้ และมีประสิทธิภาพในการป้องกันสูงกว่า เช่น ป้องกันเชื้อวัณโรค เชื้อแอนแทรกซ์ หรือเชื้ออื่น ที่เป็นอันตราย</p>	<p>การเลือกหน้ากากอนามัย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สำหรับการปฏิบัติงานทั่วไปใช้หน้ากากอนามัยทางการแพทย์ชนิดธรรมดา (medical face mask) 2) สำหรับงานฟุ้งกระจาย ใช้หน้ากากอนามัยทางการแพทย์ ชนิดพิเศษ N 95 3) ตรวจสอบสภาพหน้ากาก โดยตรวจสอบสภาพว่ามีรูปร่างคงสภาพหลังบรรจุกล่อง และการนำออกมาใช้งาน เช่น สี แถบโลหะสายรัดไปที่ศีรษะตรวจสอบขนาดที่เลือกให้เหมาะสมกับใบหน้าของผู้ใส่ซึ่งดูจากการแนบสนิทกับแก้มและสันจมูก 4) สวมหน้ากากอนามัยทางการแพทย์ (mask) มีแนวปฏิบัติดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - สวมครอบจมูก ปาก และคาง - ดึงสายรัดคล้องที่หู - ให้รัดขอบโลหะอ่อนให้แนบกับสันจมูก <p>ตรวจสอบการสวมหน้ากากอนามัยทางการแพทย์ โดยตรวจความกระชับของสายรัดต้องปรับให้กระชับ ไม่หลวมหรือแน่นจนเกินไป และแถบโลหะต้องปรับให้รับกับสันจมูก ถ้ากรณีการสวมใส่หน้ากากอนามัยทางการแพทย์ ชนิดพิเศษ N 95 ความกระชับ (Fit test) ตรวจสอบโดยการสูดลมหายใจ หากสวมกระชับผ้าปิดปากจะแฟบลง และเวลาหายใจออกให้ตรวจดูว่ามีอากาศออกด้านข้างใบหน้าหรือไม่ ดังภาพที่ 7</p> <p>ภาพที่ 7 ตรวจสอบความกระชับขอบสายรัด</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ทันตแพทย์ - นักศึกษาทันตแพทย์ - ปรินญาตรี - ผู้ช่วยทันตแพทย์ - นักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์

ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
 <pre> graph TD A[เริ่มต้น] --> B[การสวมใส่แว่นตาหรือแผ่นป้องกันใบหน้า] B --> C{ตรวจสอบ} C -- No --> B C -- Yes --> D[สิ้นสุด] </pre>	1 นาที	3. การสวมใส่แว่น(Goggles) แผ่นป้องกันใบหน้า(Face Shield) เพื่อป้องกันตา จากการกระเด็นของเลือดและสารคัดหลั่ง เศษวัสดุต่าง ๆ เข้าตา การสวมใส่ควรปิดไปถึงด้านข้างหน้าของใบหน้า หลีกเลียงการสัมผัสด้านนอกหลังการใส่ หลังจากนั้นนำไปทำความสะอาดและทำการทำลายเชื้อต่อไป	<p>การสวมใส่แว่น(Goggles) แผ่นป้องกันใบหน้า(Face Shield) มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สวมแว่นตา(Goggles) ปรับให้กระชับ 2) ตรวจสอบความเรียบร้อย สวมใส่ให้กระชับพอดี ไม่รัดแน่นจนเกินไป หรือไม่หลวมจนอาจหลุดร่วง 3) การสวมใส่แผ่นป้องกันใบหน้า (Face Shield) มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - ให้เตรียมและปรับขนาดแผ่นป้องกันใบหน้า (Face Shield) บนศีรษะและปรับขนาดใหญ่กระชับพอดีศีรษะ - ตรวจสอบดูความมองเห็นที่ชัดเจน สวมกระชับ ครอบคลุมใบหน้าด้านข้างทั้งหมด รวมถึงความยาวถึงปลายคาง <p>ดังภาพที่ 8</p> <p>ภาพที่ 8 ตรวจสอบการมองเห็น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ทันตแพทย์ - นักศึกษาทันตแพทย์ - ปรินญาตรี - ผู้ช่วยทันตแพทย์ - นักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์

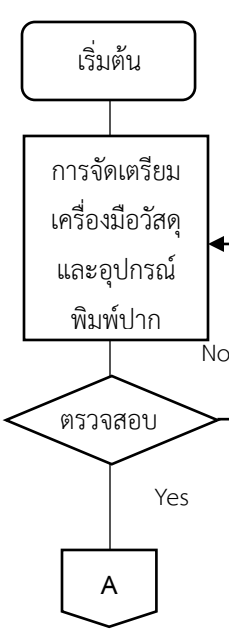

ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
 <pre> graph TD A[เริ่มต้น] --> B[การสวมใส่เสื้อคลุม] B --> C{ตรวจสอบ} C -- No --> B C -- Yes --> D[สิ้นสุด] </pre>	1 นาที	<p>4. การสวมเสื้อคลุม (Gown) จะช่วยป้องกันการปนเปื้อนเบื้องต้น ก่อนใช้ควรดูชนิดของเสื้อคลุมที่นำมาใส่ควรใช้ชนิดที่กันซึมได้และมีแขนยาว ตรวจสอบดูสภาพของเสื้อไม่มีรอยชำรุดหรือขาด ไม่ควรใช้ใส่ในการปฏิบัติงานหรือดูแลผู้ป่วยมากกว่า 1 ราย หลังปฏิบัติงาน ควรถอดเสื้อคลุมให้ถูกวิธีโดย การม้วนให้ด้านนอก (ด้านที่เปื้อน) เข้าไปอยู่ข้างในและนำ เสื้อคลุมใส่ในภาชนะที่มีติดขัด แล้วล้างมือ</p>	<p>การสวมเสื้อคลุม มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เลือกประเภท ขนาดตัวเสื้อคลุมให้เหมาะสม เช่น ในงานฟุ้งกระจายควรเลือกชนิดกันน้ำ เลือกความยาวของตัวเสื้อและแขนเสื้อไม่ยาวจนเกินไป 2) ตรวจสอบและดูสภาพของเสื้อคลุมว่ามีสภาพสมบูรณ์และพร้อมใช้งาน เช่น เสื้อไม่มีรอยขาด สายผูกเสื้อครบถ้วน 3) ขั้นตอนการใส่เสื้อคลุมมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - จับเสื้อบริเวณใกล้คอ ยกขึ้นแล้วคล้องอ้อมศีรษะไว้ในการสัมผัส - สอดแขนเข้าในเสื้อที่ละแขนโดยสัมผัสเฉพาะด้านในเสื้อเท่านั้น - ใช้มือที่อยู่บนแขนเสื้อค่อยๆดึงแขนเสื้ออีกข้างเพื่อให้แขนไหลออกมาแล้วค่อยๆขยับแขนเสื้อขึ้นไปทางไหล่ - ใช้มือเกี่ยวคอเสื้อด้านในข้างหลังเข้าหากันและผูกเชือกที่คอด้านหลัง ดังภาพที่ 9 <p>ภาพที่ 9 การสวมเสื้อคลุม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ทันตแพทย์ - นักศึกษา - ทันตแพทย์ - ปริญญาตรี - ผู้ช่วยทันตแพทย์ - นักเรียนผู้ช่วย - ทันตแพทย์

ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
 <pre> graph TD A[เริ่มต้น] --> B[การสวมถุงมือ] B --> C{ตรวจสอบ} C -- No --> B C -- Yes --> D[สิ้นสุด] </pre>	1 นาที	5. การสวมถุงมือ เพื่อป้องกันการสัมผัสวัสดุสิ่งสกปรกปนเปื้อนเชื้อโรค เลือด และสารคัดหลั่งของผู้ป่วย ซึ่งถุงมือมีหลายประเภท เช่น ถุงมือสะอาด ถุงมือปราศจากเชื้อ ถุงมือยาง การใช้มือที่เป็นชนิดถุงมือสะอาดและถุงมือปราศจากเชื้อจะต้องล้างมือ ก่อนใส่ และหลังถอดถุงมือ ส่วนชนิดถุงมือยางจะใช้กรณี ที่ล้างเครื่องมือและเก็บขยะ	<p>การสวมถุงมือ แนวทางปฏิบัติดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เลือกรูปแบบและขนาดของถุงมือที่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงานไม่หลวมหรือแน่นจนเกินไป 2. ตรวจสอบสภาพถุงมือโดยดูขนาด วันหมดอายุ ไม่มีรูรั่ว 3. สวมถุงมือตามขั้นตอนดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - คลี่ถุงมือมาวางเพื่อดูทิศทางของการสวมถุงมือ - สอดมือข้างที่1 เข้าไปในถุงมือตามทิศทางของมือ - สอดมืออีกข้างตามทางทิศทางนิ้วมือ เช่น ข้างแรก - ปรับถุงมือให้กระชับตามรูปร่างมือ <p>ตรวจสอบความเรียบร้อยทำได้โดย ดูความกระชับ สบายมือ ในการทำงานไม่ รั่วซึม ดังภาพที่ 10</p> <p>ภาพที่ 10 การสวมถุงมือ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ทันตแพทย์ - นักศึกษา ทันตแพทย์ ปริญญาตรี - ผู้ช่วยทันตแพทย์ - นักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์

4.2.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงานการเตรียมเก้าอี้ทำฟัน

ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
 <pre> graph TD A[เริ่มต้น] --> B[การเช็ดทำความสะอาดเก้าอี้ทำฟัน] B --> C{ตรวจสอบ} C -- No --> B C -- Yes --> D[สิ้นสุด] </pre>	10 นาที	<p>การทำความสะอาดเก้าอี้ทำฟันและอุปกรณ์</p> <p>- ทำความสะอาดเก้าอี้ทำฟัน โคมส่องไฟ อ่างบัวน ปาก อ่างล้างมือ และเติมกระบอกน้ำประจำเก้าอี้ทำฟัน แล้วตรวจสอบการทำงานของเก้าอี้ทำฟัน ถ้าอุปกรณ์ใดใช้งานไม่ได้ ให้ดำเนินการแจ้งซ่อมไปที่ช่าง เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้ใช้งานได้ใช้งานต่อไป</p>	<p>ขั้นตอนการเตรียมเก้าอี้ทำฟันมีแนวทางการปฏิบัติงานดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เปิดไฟ และลมเข้าเครื่อง 2) ทำความสะอาดเก้าอี้ทำฟัน และส่วนประกอบด้วยน้ำสบูเช็ดด้วยผ้าชุบน้ำ และเช็ดให้แห้ง ดังภาพที่ 12 <p>ภาพที่ 12 การทำความสะอาดเก้าอี้ทำฟัน</p> <ol style="list-style-type: none"> 3) ตรวจสอบระบบหัวกรอความเร็วสูงและระบบความเร็วต่ำให้พร้อมก่อนการใช้งาน ตรวจสอบระบบการทำงานของเก้าอี้ทำฟันสามารถปรับขึ้นลงเอนได้ <p>ดังภาพที่ 13</p> <p>ภาพที่ 13 ตรวจสอบการทำงานของเก้าอี้ทำฟัน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ทันตแพทย์ - นักศึกษาทันตแพทย์ - ปรินญาตรี - ผู้ช่วยทันตแพทย์ - นักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์ - ช่างซ่อมบำรุง

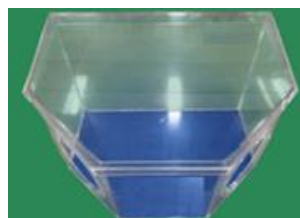
4.2.3 ขั้นตอนการเตรียมเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์

ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
 <pre> graph TD A[เริ่มต้น] --> B[การจัดเตรียมเครื่องมือวัสดุและอุปกรณ์พิมพ์ปาก] B --> C{ตรวจสอบ} C -- No --> B C -- Yes --> D[A] </pre>	5 นาที	<p>การช่วยทันตแพทย์ในงานทำฟันเทียมทั้งปาก มีการเตรียมเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ทางทันตกรรม ตามขั้นตอนการรักษา ดังนี้</p> <p>ขั้นตอนที่ 1 การพิมพ์ปากเพื่อเทแบบหล่อศึกษา</p>	<p>ชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์พื้นฐาน ต้องเตรียมในทุกขั้นตอนที่ทำการรักษาผู้ป่วย รายละเอียดตามเอกสารปรากฏในบทที่ 3 ดังภาพที่ 14</p> <p>ภาพที่ 14 ชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์พื้นฐาน</p> <p>การเตรียมเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ ในการพิมพ์ปาก ประกอบด้วยเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ ดังภาพที่ 15 รายละเอียดตามเอกสารปรากฏ ในบทที่ 3</p> <p>ภาพที่ 15 เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ในการพิมพ์ปาก</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ทันตแพทย์ - นักศึกษาทันตแพทย์ - ปริญญาตรี - ผู้ช่วยทันตแพทย์ - นักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์

ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
<pre> graph TD A{{A}} --> B[ถาดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคล] B --> C[การจัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ในการลองถาดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคล และพิมพ์ปากขั้นสุดท้าย] C --> D{ตรวจสอบ} D -- No --> C D -- Yes --> E{{B}} </pre>	30 นาที	ขั้นตอนที่ 2 การลองถาดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคล ปั้นแต่งขอบบุคคล ปั้นแต่งขอบ และพิมพ์ปากขั้นสุดท้าย	การเตรียมเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ การลองถาดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคล ปั้นแต่งขอบและพิมพ์ปากขั้นสุดท้าย มีเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ดังภาพที่ 16 ดังภาพที่ 17 ดังภาพที่18 และภาพที่ 19 รายละเอียดตามเอกสารปรากฏ ในบทที่ 3	- ทันตแพทย์ - นักศึกษา - ทันตแพทย์ - ปรินูญาตรี - ผู้ช่วยทันตแพทย์ - นักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์

ภาพที่ 16 ถาดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคล (Individual tray)

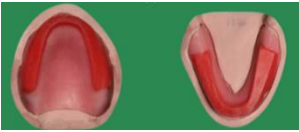

ภาพที่ 17 กล่องกันฟุ้ง

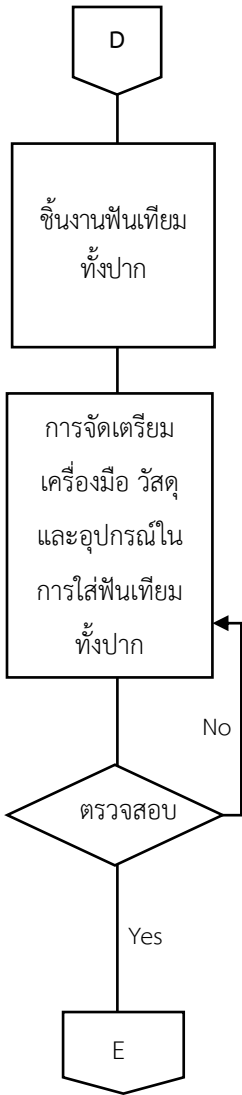

ภาพที่ 18 เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ในการปั้นแต่งขอบถาดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคล

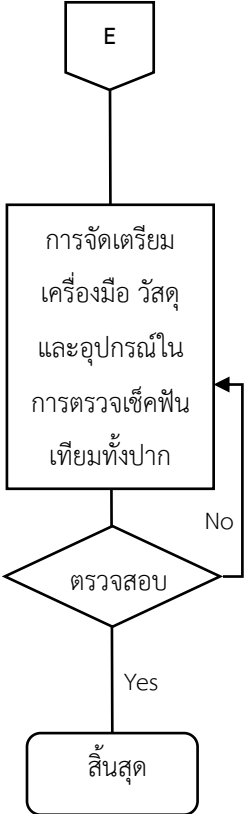

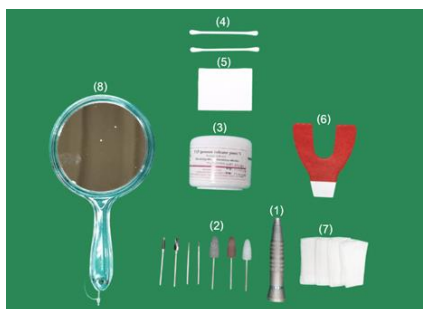
ภาพที่ 19 เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์พิมพ์ปากครั้งสุดท้าย

ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
<pre> graph TD B{{B}} --> A[ขึ้นงานแต่งกัด] A --> B1[การจัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ ลองแต่งกัด บันทึกการสบฟัน และเลือกสีฟัน] B1 --> C{ตรวจสอบ} C -- No --> B1 C -- Yes --> C2{{C}} </pre>	30 นาที	ขั้นตอนที่ 3 การลองแต่งกัด บันทึกการสบฟัน และเลือกสีฟัน	การเตรียมเครื่องมือวัสดุ และอุปกรณ์ การลองแต่งกัด บันทึกการสบฟัน และเลือกสีฟัน มีเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ ดังภาพที่ 20 ดังภาพที่ 21 ดังภาพที่ 22 ดังภาพที่ 23 และภาพที่ 36 รายละเอียดตามเอกสารประกอบ ในบทที่ 3 ภาพที่ 20 ขึ้นงานแต่งกัด ภาพที่ 21 เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ สำหรับลองแต่งกัด ภาพที่ 22 วัสดุบันทึกการสบฟัน ภาพที่ 23 แผงเทียบสีฟัน และกระจกส่องหน้า ภาพที่ 36 บันทึกการสบฟัน	- ทันตแพทย์ - นักศึกษา - ทันตแพทย์ - ปรินญาตรี - ผู้ช่วยทันตแพทย์ - นักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์

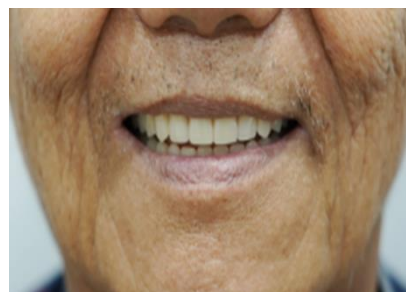
ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
<pre> graph TD C{{C}} --> A[ขึ้นงานเรียงฟัน] A --> B[การจัดเตรียมเครื่องมือวัสดุและอุปกรณ์ในการลองฟันเทียมทั้งปาก] B --> C1{ตรวจสอบ} C1 -- No --> B C1 -- Yes --> D{{D}} </pre>		<p>ขั้นตอนที่ 4 การลองฟันเทียมทั้งปาก</p>	<p>การเตรียมเครื่องมือวัสดุ และอุปกรณ์ การลองฟันเทียมทั้งปากมีเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ ดังภาพที่ 24 และภาพที่ 25 รายละเอียดตามเอกสารปรากฏ ในบทที่ 3</p> <p>ภาพที่ 24 ขึ้นงานเรียงฟัน</p> <p>ภาพที่ 25 เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์เรียงฟัน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ทันตแพทย์ - นักศึกษา - ทันตแพทย์ - ปรินญาตรี - ผู้ช่วยทันตแพทย์ - นักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์

ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
 <pre> graph TD D[D] --> A[ขึ้นงานฟันเทียมทั้งปาก] A --> B[การจัดเตรียมเครื่องมือวัสดุและอุปกรณ์ในการใส่ฟันเทียมทั้งปาก] B --> C{ตรวจสอบ} C -- Yes --> E[E] C -- No --> B </pre>	45 นาที	ขั้นตอนที่ 5 การใส่ฟันเทียมทั้งปาก	การเตรียมเครื่องมือวัสดุ และอุปกรณ์ การลงฟันเทียมทั้งปากมีเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ ดังภาพที่ 26 ภาพที่ 27 และ ภาพที่ 28 รายละเอียดตามเอกสารปรากฏในบทที่ 3 ภาพที่ 26 ขึ้นงานฟันเทียมทั้งปาก ภาพที่ 27 เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ใส่ฟันเทียมทั้งปาก ภาพที่ 28 ภาพแสดงการใส่ฟันเทียมทั้งปาก	<ul style="list-style-type: none"> - ทันตแพทย์ - นักศึกษา - ทันตแพทย์ - ปรินญาตรี - ผู้ช่วยทันตแพทย์ - นักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์

ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
 <pre> graph TD E{{E}} --> A[การจัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ในการตรวจเช็คฟันเทียมทั้งปาก] A --> B{ตรวจสอบ} B -- No --> A B -- Yes --> C[สิ้นสุด] </pre>	30 นาที	ขั้นตอนที่ 6 การตรวจเช็คฟันเทียมทั้งปาก	การเตรียมเครื่องมือวัสดุ และอุปกรณ์ การลองฟันเทียมทั้งปากมีเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ดังภาพที่ 29 และภาพที่ 38 รายละเอียดตามเอกสารปรากฏ ในบทที่ 3	- ทันตแพทย์ - นักศึกษา ทันตแพทย์ ปริญญาตรี - ผู้ช่วยทันตแพทย์ - นักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์

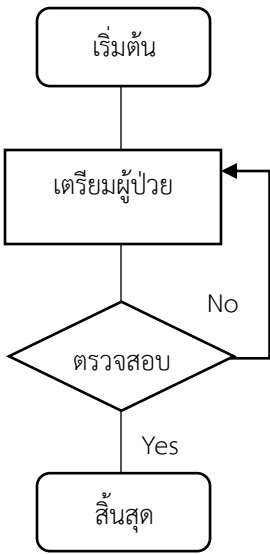

ภาพที่ 29 เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ เช็คฟันเทียมทั้งปาก

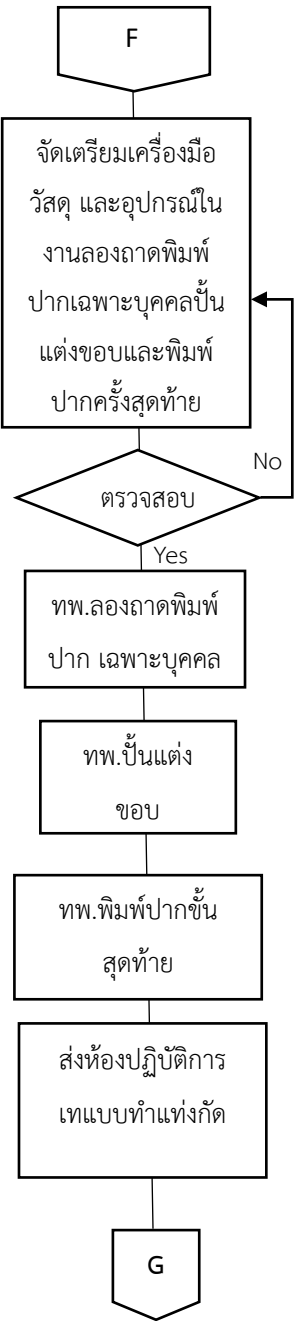

ภาพที่ 38 การเช็คฟันเทียมทั้งปาก

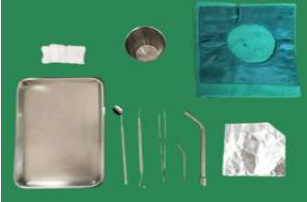
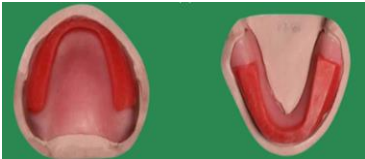
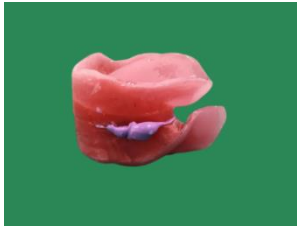

4.2.4 ขั้นตอนการปฏิบัติงานการเตรียมผู้ป่วย

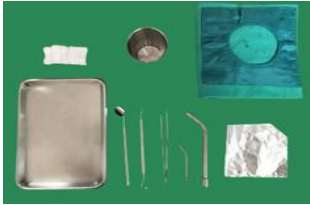

ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
 <pre> graph TD A[เริ่มต้น] --> B[เตรียมผู้ป่วย] B --> C{ตรวจสอบ} C -- No --> B C -- Yes --> D[สิ้นสุด] </pre>	5 นาที	การช่วยทันตแพทย์ในงานทำฟันเต็มทั้งปาก ขั้นตอนการเตรียมผู้ป่วยเพื่อรอรับการรักษา	<p>การเตรียมผู้ป่วย มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เชิญผู้ป่วยด้วยการยืนยันตัวบุคคลโดยใช้ตัวบังช้อย่างน้อย 2 ตัว เช่น ถามชื่อ - สกุล วันเดือนปีเกิด หรือ ถามชื่อ - นามสกุลกับบุตรประชาชน เป็นต้น ซึ่งต้องมีการทวน โดยผู้ให้การรักษาอีกครั้ง เพื่อให้การรักษาผู้ป่วยถูกคนถูกชื่อก่อนการรักษาทางทันตกรรม 2) จัดทำนั่งหรือนอนของผู้ป่วยตามสรีระของผู้ป่วยก่อนพบทันตแพทย์ 3) ให้ผู้ป่วยอมก๊lixน้ำยาเบตาดีนการ์เกิลหรือเฮกซิดีนฆ่าเชื้อก่อนทำหัตถการ 30-60 วินาที 4) คลี่ผ้าปิดหน้าผู้ป่วยออก โดยวางคลุมไว้บริเวณอกผู้ป่วยก่อนทำหัตถการ ดังภาพที่ 30 และภาพที่ 31 <div data-bbox="1029 1178 1269 1467" data-label="Image"> </div> <p>ภาพที่ 30 การเตรียมผู้ป่วยนั่งที่เก้าอี้ทำฟัน</p> <div data-bbox="1029 1541 1247 1810" data-label="Image"> </div> <p>ภาพที่ 31 ทันตแพทย์ปฏิบัติงาน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ทันตแพทย์ - นักศึกษา - ทันตแพทย์ - ปริญญาตรี - ผู้ช่วยทันตแพทย์ - นักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์

4.2.5 ขั้นตอนการช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก (Complete denture)

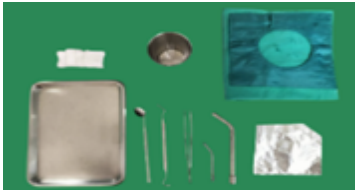
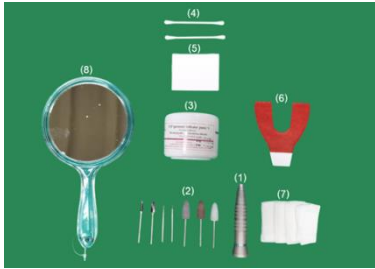

ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
<p>เริ่มต้น</p> <p>↓</p> <p>จัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ ในงานพิมพ์ปาก เพื่อเทหล่อแบบ ศึกษา</p> <p>↓</p> <p>ตรวจสอบ</p> <p>Yes</p> <p>↓</p> <p>ทพ.ลองกดพิมพ์</p> <p>↓</p> <p>ตรวจสอบ</p> <p>Yes</p> <p>↓</p> <p>ผสมวัสดุ ทพ.พิมพ์ปากผู้ป่วย</p> <p>↓</p> <p>เทแบบจำลองฟัน</p> <p>↓</p> <p>ทพ.ออกแบบกดพิมพ์ ปากเฉพาะบุคคล</p> <p>↓</p> <p>ส่งห้องปฏิบัติการ ทำกดพิมพ์ปาก เฉพาะบุคคล</p> <p>↓</p> <p>F</p>	30 นาที	<p>นัดผู้ป่วยครั้งที่ 1</p> <p>ในงานพิมพ์ปากเพื่อ เทหล่อแบบศึกษา</p>	<p>จัดเตรียมชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ พื้นฐาน รายละเอียดตามเอกสารปรากฏ ในบทที่ 3 ดังภาพที่ 14</p> <p>ภาพที่ 14 ชุดเครื่องมือ วัสดุ และ อุปกรณ์พื้นฐาน</p> <p>1.การช่วยทันตแพทย์ในงานพิมพ์ปาก เพื่อเทหล่อแบบศึกษา รายละเอียดตาม เอกสารปรากฏในบทที่ 3 หัวข้อ 3.1.5</p> <p>ภาพที่ 15 เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ใน การพิมพ์ปาก</p> <p>ภาพที่ 32 ทันตแพทย์พิมพ์ปากผู้ป่วย</p> <p>ภาพที่ 33 รอยพิมพ์ปาก</p> <p>ภาพที่ 34 แบบจำลองฟัน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ทันตแพทย์ - นักศึกษา - ทันตแพทย์ - ปริญญาตรี - ผู้ช่วยทันตแพทย์ - นักเรียนผู้ช่วย - ทันตแพทย์

ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
 <pre> graph TD F{{F}} --> A[จัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ในงานลองถาดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคล ปั้นแต่งขอบและพิมพ์ปากครั้งสุดท้าย] A --> B{ตรวจสอบ} B -- No --> A B -- Yes --> C[ทพ.ลองถาดพิมพ์ปาก เฉพาะบุคคล] C --> D[ทพ.ปั้นแต่งขอบ] D --> E[ทพ.พิมพ์ปากขั้นสุดท้าย] E --> F[ส่งห้องปฏิบัติการ เทแบบทำแท่งกีด] F --> G{{G}} </pre>	60 นาที	นัดผู้ป่วยครั้งที่ 2 ในงานลองถาดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคล ปั้นแต่งขอบและพิมพ์ปากครั้งสุดท้าย	จัดเตรียมชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์พื้นฐาน รายละเอียดตามเอกสารปรากฏในบทที่ 3 ดังภาพที่ 14 ภาพที่ 14 ชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์พื้นฐาน 2. การช่วยทันตแพทย์ในงานลองถาดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคล ปั้นแต่งขอบและพิมพ์ปากครั้งสุดท้าย รายละเอียดตามเอกสารปรากฏในบทที่ 3 หัวข้อ 3.1.5 ภาพที่ 16 ถาดพิมพ์เฉพาะบุคคล ภาพที่ 35 ถาดพิมพ์ปากเฉพาะบุคคลที่ปั้นแต่งขอบ ภาพที่ 36 รอยพิมพ์ขั้นสุดท้าย	- ทันตแพทย์ - นักศึกษาทันตแพทย์ - ปรินญาตรี - ผู้ช่วยทันตแพทย์ - นักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์

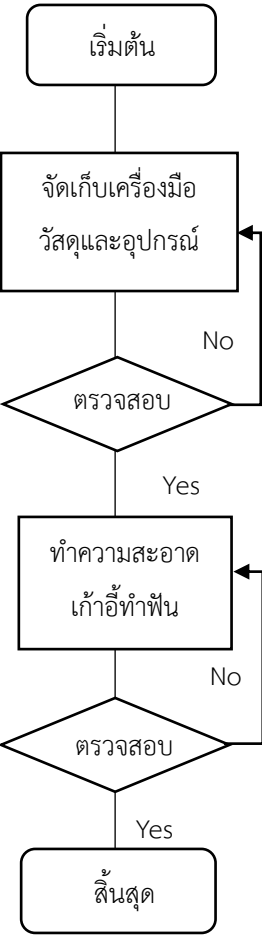
ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
<pre> graph TD G{{G}} --> A[จัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ในงานลองแท่งกัด] A --> B{ตรวจสอบ} B -- No --> A B -- Yes --> C[ทพ.ลองแท่งกัด] C --> D[ทพ.บันทึกการสบฟัน] D --> E{ตรวจสอบ} E -- No --> D E -- Yes --> F[ทพ.เลือกสีฟัน] F --> G[ส่งห้องปฏิบัติการเรียงฟัน] G --> H{{H}} </pre>	30 นาที	นัดผู้ป่วยครั้งที่ 3 ในงานลองแท่งกัด บันทึกการสบฟัน และเลือกสีฟัน	จัดเตรียมชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์พื้นฐาน รายละเอียดตามเอกสารปรากฏในบทที่ 3 ดังภาพที่ 14 ภาพที่ 14 ชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์พื้นฐาน 3. การช่วยทันตแพทย์ในงานการลองแท่งกัด บันทึกการสบฟัน และเลือกสีฟัน รายละเอียดตามเอกสารปรากฏในบทที่ 3 หัวข้อ 3.1.5 ภาพที่ 20 ชิ้นงานแท่งกัด ภาพที่ 37 บันทึกการสบฟัน ภาพที่ 23 แฉงเทียบสีฟันและกระจกส่องหน้า	- ทันตแพทย์ - นักศึกษาทันตแพทย์ - ปรินญาตรี - ผู้ช่วยทันตแพทย์ - นักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์

ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
<pre> graph TD H{{H}} --> A[จัดเตรียม เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ใน งานลองฟัน] A --> B{ตรวจสอบ} B -- No --> A B -- Yes --> C[ทพ.ลองฟัน] C --> D{ตรวจสอบ} D -- No --> C D -- Yes --> E[ส่งห้องปฏิบัติการ อัดอะคริลิกชนิด บ่มตัวด้วยความ ร้อน] E --> I{{I}} </pre>	30 นาที	นัดผู้ป่วยครั้งที่ 4 ในงานลองฟันเทียมทั้งปาก	จัดเตรียมชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ พื้นฐาน รายละเอียดตามเอกสารปรากฏใน บทที่ 3 ดังภาพที่ 14 ภาพที่ 14 ชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ พื้นฐาน 4. การช่วยทันตแพทย์ในงานลองฟันเทียม ทั้งปาก รายละเอียดตามเอกสารปรากฏใน บทที่ 3 หัวข้อ 3.1.5 ภาพที่ 24 แบบจำลองเรียงฟัน ภาพที่ 25 เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์เรียงฟัน	-ผู้ช่วยทันตแพทย์ -นักเรียนผู้ช่วย ทันตแพทย์

ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
<pre> graph TD I[] --> A[จัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ในงานใส่ฟันเทียมทั้งปาก] A --> B{ตรวจสอบ} B -- No --> A B -- Yes --> C[ทพ.ใส่ฟันเทียมทั้งปาก] C --> D{ตรวจสอบ} D -- No --> C D -- Yes --> J[] </pre>	45 นาที	นัดผู้ป่วยครั้งที่ 5 การใส่ฟันเทียมทั้งปาก	จัดเตรียมชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์พื้นฐาน รายละเอียดตามเอกสารปรากฏในบทที่ 3 ดังภาพที่ 14 ภาพที่ 14 ชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์พื้นฐาน 5. การช่วยทันตแพทย์ในงานใส่ฟันเทียมทั้งปากขั้นสุดท้าย รายละเอียดตามเอกสารปรากฏในบทที่ 3 หัวข้อ 3.1.5 ภาพที่ 26 ชิ้นงานฟันเทียมทั้งปาก ภาพที่ 27 เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ใส่ฟันเทียมทั้งปาก ภาพที่ 28 ภาพแสดงการใส่ฟันเทียมทั้งปาก	-ผู้ช่วยทันตแพทย์ -นักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์

ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
<pre> graph TD J{{J}} --> A[จัดเตรียม เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ใน งานตรวจเช็คฟัน เทียมทั้งปาก] A --> B{ตรวจสอบ} B -- No --> A B -- Yes --> C[ทพ.ทำการกรอ แก้ไขเทียมทั้งปาก] C --> D{ตรวจสอบ} D -- No --> C D -- Yes --> E[สิ้นสุด] </pre>	45 นาที	นัดผู้ป่วยครั้งที่ 6 ตรวจเช็คฟันเทียมทั้งปาก	ชุดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์พื้นฐาน รายละเอียดตามเอกสารปรากฏในบทที่ 3 ประกอบด้วย ดังภาพที่ 14 ภาพที่ 14 ชุดเครื่องมือ วัสดุและ อุปกรณ์พื้นฐาน 6. การช่วยทันตแพทย์ในงานตรวจเช็ค ฟันเทียมทั้งปากรายละเอียดตามเอกสาร ปรากฏในบทที่ 3 หัวข้อ 3.1.5 ภาพที่ 29 เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ เช็คฟันเทียมทั้งปาก ภาพที่ 38 การเช็คฟันเทียมทั้งปาก	- ทันตแพทย์ - นักศึกษา ทันตแพทย์ ปริญญาตรี - ผู้ช่วยทันตแพทย์ - นักเรียนผู้ช่วย ทันตแพทย์

4.2.6 ขั้นตอนการปฏิบัติงานการจัดการหลังการรักษาทางทันตกรรม

ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
 <pre> graph TD Start([เริ่มต้น]) --> Collect[จัดเก็บเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์] Collect --> Check1{ตรวจสอบ} Check1 -- No --> Collect Check1 -- Yes --> Clean[ทำความสะอาดเก้าอี้ทำฟัน] Clean --> Check2{ตรวจสอบ} Check2 -- No --> Clean Check2 -- Yes --> End([สิ้นสุด]) </pre>	5 นาที	การจัดการหลังการรักษาทางทันตกรรม 1. จัดเก็บเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ 2. ทำความสะอาดเก้าอี้ ทำฟัน 3. ให้คำแนะนำหลังการรักษา	ขั้นตอนการปฏิบัติงานหลังการรักษาทางทันตกรรม มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้ 1) จัดเก็บเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ 2) ทำความสะอาดเก้าอี้ทำฟัน 3) ให้คำแนะนำหลังการรักษา - ให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนเบื้องต้นหลังการรักษาทางทันตกรรมให้กับผู้ป่วย - แนะนำการรักษาครั้งต่อไปตามแผนการรักษาของทันตแพทย์	- ทันตแพทย์ - นักศึกษา ทันตแพทย์ ปริญญาตรี - ผู้ช่วยทันตแพทย์ - นักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์

4.2.7 ขั้นตอนการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
<pre> graph TD A[เริ่มต้น] --> B[จัดเก็บเครื่องมือและวัสดุ] B --> C{ประเมินผลการทำงาน} C --> D[สิ้นสุด] E[บันทึกการทำงาน] --- C </pre>	5 นาที	<p>การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน</p> <ol style="list-style-type: none"> ประเมินผลการปฏิบัติงานจากการเตรียมเครื่องมือวัสดุและอุปกรณ์ถูกต้อง ครบถ้วนพร้อมใช้งาน ประเมินผลการปฏิบัติงานช่วยทันตแพทย์ตามขั้นตอนการรักษาทางทันตกรรมได้ถูกต้อง ประเมินผลการปฏิบัติงาน จากการให้คำแนะนำผู้ป่วยหลังการรักษา 	<p>การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> สอบถามทันตแพทย์ที่เกี่ยวกับความถูกต้องของการจัดเตรียมเครื่องมือวัสดุและอุปกรณ์ ช่วยงานช่างเก้าอี้ทันตแพทย์ได้ถูกต้องตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน มีการนัดหมายติดตามการรักษา 	<ul style="list-style-type: none"> - ทันตแพทย์ - ทันตแพทย์ - ปริญญาตรี - ผู้ช่วยทันตแพทย์ - นักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์

4.3 วิธีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการที่รับผิดชอบ 3 ภาระงานโดยเริ่ม ตั้งแต่เตรียมการ ขั้นดำเนินการ ขั้นติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน ดังนี้

4.3.1 ขั้นเตรียมการ

ภาระงานที่รับผิดชอบตามที่ได้กล่าวมาแล้ว เป็นภาระงานในการช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก สำหรับผู้ช่วยทันตแพทย์ ดังนั้น ผู้เขียนคู่มือการปฏิบัติงานในฐานะผู้ให้บริการจะต้องศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลในรอบปีงบประมาณที่ผ่านมาว่าพบปัญหา อุปสรรค อย่างไรบ้าง ผู้รับบริการมีความพึงพอใจเพิ่มขึ้นหรือไม่ สอดคล้องกับมาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติงาน และ หลักการปฏิบัติงาน PDCA ดังนี้

1) การวางแผนการปฏิบัติงาน การช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก สำหรับผู้ช่วยทันตแพทย์ สอดคล้องตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่ง ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน ได้แก่

- มาตรฐานที่ 1 เป็นผู้มีความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติงาน
- มาตรฐานที่ 2 เป็นผู้มีความสามารถด้านการปฏิบัติงาน
- มาตรฐานที่ 3 เป็นผู้มีความรู้ จรรยาบรรณ และ จิตสำนึกในการให้บริการ
- มาตรฐานที่ 4 เป็นผู้มีความชำนาญและสั่งสมความเชี่ยวชาญในวิชาชีพผู้ช่วยทันตแพทย์

2) การดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ ด้วยวิธีการจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงาน คู่มือการปฏิบัติงาน การให้ คำปรึกษา การสอนงาน การชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อส่งผลให้บุคลากร และ ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการให้บริการ การช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปากสำหรับผู้ช่วยทันตแพทย์ และอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

3) การประเมินผลการปฏิบัติงาน ตามที่ได้รับมอบหมาย และถ้าหากพบปัญหาอุปสรรค รีบแก้ไขทันที หรือถ้าหากกระทบในเชิงนโยบายได้นำเสนอหัวหน้างาน หรือผู้บริหารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินการที่ถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพการณ์ในยุคการเปลี่ยนแปลง

4.3.2 ขั้นดำเนินการ

การปฏิบัติงานและรับผิดชอบด้านจัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ การช่วยช่างแก้ไขทันตแพทย์ การจัดการหลังการรักษาทางทันตกรรม และการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน ต้องปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับแผนการปฏิบัติงาน ปฏิทินการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติงาน 4 มาตรฐาน ดังกล่าว เพื่อส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ ส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีต่อองคยุทธศาสตร์ และมหาวิทยาลัยขอนแก่น

4.3.3 ขั้นตอนติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน

การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นขั้นตอนในการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานจริง จากหัวหน้างานและผู้อำนวยการโรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทั้งเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ หรือคณะกรรมการบริหารกองบริหารงานคณะ เพื่อนำผลการประเมินผลของผู้ปฏิบัติงานไปพิจารณาตามที่คุณปฏิบัติงานได้วางแผนการปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องหลักการปฏิบัติงาน PDCA ที่กล่าวไว้ในบทที่ 3

4.4 คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน

การบริหารจัดการการช่วยทันตแพทย์ในงานทันตกรรมทั้งปาก สำหรับ ผู้ช่วยทันตแพทย์ ที่รับผิดชอบ และปฏิบัติการเกี่ยวกับภาระงาน การจัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ การช่วยงานช่างเก้าอี้ การจัดการหลังการรักษาทางทันตกรรม และการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้ปฏิบัติงานต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานดังกล่าว นอกจากนี้ที่ มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้กำหนดจรรยาบรรณของผู้ปฏิบัติงานตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วย จรรยาบรรณต่อตนเองและวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อมหาวิทยาลัย จรรยาบรรณของผู้บังคับบัญชา ผู้อยู่ใต้ บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน จรรยาบรรณต่อนักศึกษา ผู้รับบริการประชาชนและสังคม พ.ศ.2560 ดังกล่าว และสามารถศึกษาข้อมูลและรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <https://hr.kku.ac.th> และเพื่อให้มีความสอดคล้อง กับหลักการปฏิบัติงานที่ผู้เขียนคู่มือได้ใช้เป็นหลักในการดำเนินการด้านคุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณในการปฏิบัติงานเป็นประจำ คือค่านิยมสร้างสรรค์ 5 ประการ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานเพิ่มเติม ดังนี้

- 1) การยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง
- 2) ความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบ
- 3) การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้
- 4) การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม
- 5) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

บทที่ 5

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้ช่วยทันตแพทย์ หน่วยคลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในบทบาทหน้าที่การบริการรักษาพยาบาลทางทันตกรรม การอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการปฏิบัติงานช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก ในการรักษาทางทันตกรรม ประดิษฐ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือในการรักษา ของทันตแพทย์และนักศึกษาทันตแพทย์ระดับปริญญาตรีเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สะดวก รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ และประสบผลสำเร็จในการรักษาผู้ป่วย ตลอดจนงานบริการวิชาการแก่สังคม และชุมชน การจัดเตรียมเบิกจ่ายเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ทางทันตกรรม การทำความสะอาดเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ทางทันตกรรม การทำให้ปราศเชื้อ การสนับสนุนการเรียนการสอน และการวิจัยของทันตแพทย์ นักศึกษาทันตแพทย์ระดับปริญญาตรี นักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์ ตลอดจนงานบริการวิชาการแก่สังคม และ ชุมชน เช่น การออกหน่วยทันตกรรมพระราชทาน และหน่วยทันตกรรมเคลื่อนที่ เพื่อช่วยเหลือทันตแพทย์ ในการให้บริการรักษาทางทันตกรรมแก่ประชาชน ที่อยู่ห่างไกลในถิ่นทุรกันดาร รวมถึงการให้คำปรึกษา และการพิจารณาดำเนินการในภาระงานดังกล่าวต้องยึดกฎหมาย และกฎระเบียบ จรรยาบรรณวิชาชีพ หลักการปฏิบัติงาน PDCA มาตรฐานการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการปฏิบัติงาน วิธีการติดตาม และประเมินผล การปฏิบัติงาน คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง มาใช้ในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนี้จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในลักษณะงาน วิธีการปฏิบัติงาน การวางแผนงาน การประสานงาน การให้บริการ และระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี และต้องให้บริการภาระงานอื่น ๆ เพื่อให้ผู้รับบริการมีความพึงพอใจมากยิ่งขึ้นจากการปฏิบัติงานที่ผ่านมาถึงปัจจุบัน ถึงแม้ว่าการให้บริการที่ดีอย่างไร ผู้บริการมีความพึงพอใจร้อยละ 85 แต่ในภาพรวมยังพบปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน รวมถึงข้อเสนอแนะที่หน่วยคลินิกทันตกรรมรวม 1 โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ต้องรีบแก้ไขดังนี้

1. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก
2. ข้อเสนอแนะ

1. ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก
มีดังนี้

การปฏิบัติงาน	ปัญหา/และอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
ช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก	ปัญหาสุขภาพผู้ป่วย	- ผู้ป่วยสูงอายุมีโรคทางระบบควรมีญาติมาด้วยทุกครั้ง และดูแลอย่างใกล้ชิด
	ปัญหาการเดินทางเมื่อมารับการรักษา	- ควรมีรถรับส่งผู้ป่วยที่มาับการรักษา เนื่องจากเป็นผู้ป่วยสูงอายุเดินทางมารับการรักษาลำบาก
	ปัญหาผู้ป่วยสูงอายุมีข้อจำกัดในเรื่องสุขภาพ เพราะในการทำฟันเทียมทั้งปากแต่ละขั้นตอนต้องใช้เวลาานาน	- ควรจะให้ผู้ป่วยหยุดพักเป็นระยะ และขยายเวลาในการรักษาให้มากขึ้น - ควรมีการวัดความดันระหว่างการรักษาผู้ป่วยสูงอายุ - นักศึกษาปริญญาตรี ต้องมีการเตรียมตัว ต้องมีความรู้ก่อนทำการรักษาผู้ป่วย
	ปัญหาผู้ป่วยและญาติไม่เข้าใจขั้นตอนในการมารับการรักษา	- อธิบายถึงขบวนการขั้นตอนการเข้ารับการรักษาให้ผู้ป่วยและญาติให้เข้าใจก่อนทำการรักษา
	ปัญหางานฟันเทียมทั้งปากในปัจจุบัน คือการขาดแคลนวัสดุที่ใช้ในขั้นตอนการพิมพ์ปาก ซึ่งไม่มีการจำหน่ายในท้องตลาดและไม่มี การนำมาใช้งานอย่างแพร่หลาย	- ประสานงานร่วมกับหน่วยวัสดุเพื่อสืบราคาและจัดหาแหล่งจำหน่ายวัสดุพิมพ์ปากทดแทนในท้องตลาดให้เพียงพอต่อการใช้งาน

การปฏิบัติงาน	ปัญหา/และอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
	ปัญหาผู้ช่วยทันตแพทย์ไม่เพียงพอต่อการให้บริการ	- เพิ่มอัตรากำลังผู้ช่วยทันตแพทย์จากเดิมที่มีอยู่ให้เพียงพอต่อการให้บริการผู้ป่วยและนักศึกษาทันตแพทย์ปริญญาตรี
	ขาดคู่มือการปฏิบัติงานช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก	- จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานช่วยทันตแพทย์ในงานฟันเทียมทั้งปาก

2. แนวทางและข้อเสนอแนะ

การช่วยทันตแพทย์ในงานทำฟันเทียมทั้งปากต้องมีการเตรียมการที่ดี ทั้งในส่วนของทันตแพทย์ ผู้ช่วยทันตแพทย์ ผู้ป่วย ญาติผู้ป่วย นอกจากผู้ช่วยทันตแพทย์จะต้องมีความรู้วิธีการช่วยเหลือในงานทำฟันเทียมทั้งปากแต่ละขั้นตอนแล้วนั้น จะต้องสามารถป้องกัน และแก้ไขปัญหาการเกิดภาวะฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการช่วยงานทำฟันเทียมถอดได้ทั้งปาก ซึ่งอาจทำให้เกิดอันตรายได้ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ควรพัฒนาระบบการช่วยงานทันตแพทย์ในการรักษาทางทันตกรรมเฉพาะทางให้สอดคล้องการประกันคุณภาพภายในโรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2) โครงการปฏิบัติงานและพัฒนางานโดยใช้หลัก PDCA
- 3) โครงการประเมินกระบวนการที่มีแนวทางที่เป็นระบบ มีการถ่ายทอดเพื่อนำไปปฏิบัติ มีการเรียนรู้ มีการบูรณาการที่ดี
- 4) จัดอบรมด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานได้เล็งเห็นความสำคัญและตระหนักถึงการดูแลตนเอง ดูแลผู้ป่วย ให้ปลอดภัย
- 5) จัดอบรมด้านวิชาการในการดูแลเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำให้ปราศเชื้อตามมาตรฐานของสมาคมศูนย์กลางงานปราศเชื้อ (CSSD) อย่างต่อเนื่องประจำปี
- 6) จัดอบรมให้ความรู้ในการดูแลและบำรุงรักษา (Maintenance) เครื่องมือและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาจากผู้ชำนาญกว่าอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- 7) สำนวจความพึงพอใจของผู้ป่วยหรือผู้มารับบริการเพื่อรับทราบปัญหาและความคาดหวังจากผู้ป่วยหรือผู้มารับบริการ พร้อมทั้งนำข้อเสนอแนะไปพัฒนางาน ส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่ดีต่อไป

บรรณานุกรม

การกำหนดมาตรฐานด้านความปลอดภัย (3 P Safety) <https://www.ha.or.th> เอกสารออนไลน์
สืบค้นเมื่อ วันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ.2568

दनัย ยอดสุวรรณ หนังสือประกอบการเรียนการสอนฟันเทียมทั้งปาก 1 สาขาวิชาทันตกรรมประดิษฐ์
คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, พิมพ์ครั้งที่ 1 2560 พ.ศ.2555: พฤษภาคม 2556,
กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์อวการสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; 2556

หลักการล้างมือ 5 ช่วงเวลาแห่งสุขอนามัย <https://www.safetyandquality.go.com> เอกสาร
ออนไลน์ สืบค้นเมื่อ วันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ.2568

บทบาทหน้าที่ฟันเทียมทั้งปาก <https://www.cosdentbysic.com> เอกสารออนไลน์ สืบค้นเมื่อ
วันที่ 6 เมษายน พ.ศ.2568

อรวดี เกรียดิเวชสุนทร ฟันปลอมสำหรับผู้สูงอายุ เลือดยังไงทันตกรรมย่อนวัย (Denture) เอกสาร
ออนไลน์ <https://www.cosdentbysic.com> สืบค้นวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ.2568

